

GORBAÇOV

- Medeniyetin Ölümsüzlüğü Uğruna
- Yeniden Yapılanma,
Halkın Kendi Öz Davasıdır
- Gençler, Devrimci Yenilenmenin
Yaratıcı Gücüdür
- “Unita” Gazetesi Redaksiyonunun
Sorularına Yanıt
- ABD’li Bir Grup Rusça Öğretmeni
ile Görüşme
- Toplumsal devrim yürürlüktedir

infomedia

satz & verlag GmbH

İÇİNDEKİLER

Medeniyetin Ölümsüzlüğü	3
Yeniden Yapılanma Halkın Kendi Öz Davasıdır	19
Gençler, Devrimci Yenilenmenin Yaratıcı Gücüdür	40
M.S.Gorbaçov’un “Unita” Gazetesi Redaksiyonunun Sorularına Yanıtları	62
M.Gorbaçov’un ABD’li Bir Grup Rusça Öğretmeni ile Görüşmesi	91
Derinlemesine Bir Toplumsal Devrim Yürürlüktedir	105

Medeniyetin Ölümsüzlüğü Uğruna

"Nükleer silahlardan arınmış bir dünya için, insanlığın hayatta kalması için"
enternasyonal forumuna katılanlara yapılan konuşma.

Moskova, 16 Şubat 1987

8 Ağustos 1987 tarihli Pravda gazetesinden çeviri.

Değerli bay ve bayanlar, yoldaşlar.

Denilebilir ki, insan gelecek üzerine düşünmeye başladığından beri, halkların ve ülkelerin en parlak beyinleri dünyanın kaderini ve insanlığın geleceğini tanımak istediler.

Az bir zaman öncesine kadar, bu tip düşünceler halk kitlelerinin günlük yaşamından uzak, dinadamlarının, bilimcilerin, filozofların uğraş alanlarıydı, beyin jimnastiği olarak yorumlanırdı. Fakat son on yıllar içinde bu sorunlar canlı görülüyor. Tahmin ediyorum ki bütün burada bulunanlar bunun nedenlerini anlayabilirler.

Mantık sınırların ötesinde üretilmiş ve biriktirilmiş nükleer silahların olması, *teknik olarak* insanın kendi varlığına son verecek koşullar yaratıyor. Aynı zamanda, sosyal karakterdeki patlayıcı maddelerin birikimi ve tamamen değişmiş bir dünya da taş devrinin metodları ile problemleri zorla çözmeyi istemek, *politik alanda* büyük bir yıkımı olanaklı kılıyor. Bilincin, yaşam biçiminin militari-zasyonu nükleer bir intihara yönelik gidişi *moral olarak* durduran frenleri zayıflatıyor ve hatta ortadan kaldırabiliyor.

Bazı şeyler var unutmamalıyız: Buna yönelik en tehlikeli ilk adım atıldı. Nükleer silah insana karşı kullanıldı ve iki defa. Dökümentali yapıldı ve onlarca olayda -tekrar ediyorum onlarca- bir başka dev-

lete karşı bu silahların kullanılması ciddi olarak düşünöldü. Ve bu planların biri ve ötekisinin eleştiri veya sansürü gerektirdiğı halde onu söyleyemiyorum. İnsanlık dönüğü olmayan bir an yaşadığını canlı anlatabilmek için onlara değiniyorum.

Birinci dünya savaşı acı ve yıkıntıların büyüklüğü ile yok edici teknik araçların acımasız ve yıkıcı karakterleri, çağdaşlarının benzeriydi. Fakat II. dünya savaşı açtığı korkunç yaralarla, birincinin bütün rekorlarını büyük bir farkla aştı, evet bu olayda bu söz yerini buluyor.

Şimdi, bir tek stratejik denizaltının taşıdığı patlayıcı potansiyel, bütün ikinci dünya savaşındakileri bir kaç defa geçer. Ve bu tipte bir denizaltıdan onlarca var; ayrıca nükleer sistemler denizin altındakiler ile sınırlı kalmamaktadır. Eğer, aktüel nükleer potansiyelin bir küçük parçası bir oyuna gelirse, hayalin cehennemi tarif etmesi olanaksız olacak, insan kavramının kendisi yok olup gidecektir.

II. dünya savaşı sonrası, (birincisinin sonrasında olduğu gibi) halkların yeniden katedilmesi olanağını dışlamak amacı ile dünyada yeni bir düzen yaratılmaya girişildi. Her ne kadar beklentileri haklı çıkarmadıysa da, bu girişim boş kalmadı. Birleşmiş Milletler işlemektedir. Daha önce olmayan sosyal ve hükümetlerarası temaslar için bölgesel veya başka tipten yapılar vardır. Kısacası başka dönemlerde dünya savaşlarına yol açan, dünya topluluğunu dar "mantık"tan çıkarma olanağı sağlayan bir yolun, politik arayışı devam etmektedir.

Nükleer bir savaştan sonra problemler ortadan kalkabilecek, masa başına oturacak kimse kalmayacak, daha da ötesi müzakereler yapabilmek için ne taş ne de kütük kalacaktır. Nükleer bir felaketten sonra Nuh'un yeni bir tek gemisi kurtulamayabilir. Bütün bunları akıl kavrayabilir. Bir başka şeyi düşünmek gerek: "Herşey kendi içinde düzelmesi"ni beklememeli, fakat böyle düşünen az insan yaktır.

Sorunu fazla ertelememeli; uluslararası ilişkileri, hükümetlerin ve devletlerin faaliyetlerini nükleer çağın gerçekleri ile uyum içinde olmalıdır.

Evet, gerçekten, sorun böyle konuyor: Ya politik düşünceler çağın ihtiyaçları ile aynı tonda olacak ya da uygarlık ve yeryüzündeki yaşamın kendisi, yok olmanın tehlikesi içinde olacaklar.

İnsanlığın tüm uğraşında -hepsinden önce uluslararası politika- da- bugün herkesin yüklendiğı çelişkinin bakış açısından şaşmamak gereklidir: Savaş ve barış arasında insanlığın varlığı ile yokluğudur.

Zamanında barıştan yana çözümlemek için her çabayı harcamak gerekmektedir.

Bunun için kurmak, göstermek, aramızda en iyi tarihsel başarıları bölüşmek var olan problemlere yeni yaklaşımlar bulmak zorundayız.

Günümüz dünyasının taşıdığı tehlikenin üstesinden gelebilmek için değer ve güçleri yalnızca insan neslinin ilerlemesinde değil, aynı zamanda onun varlığında bulabileceğiz. Onlarda güven için kaynakların varolduğuna inanıyoruz.

Bu son on yıllar; insanlığın bir kısmı değil tamamı, tarihinde ilk defa tek bir bütün olduğunu anlamaya başlaması, doğa toplum ve insanın global ilişkilerini görmeye, ekonomik etkinliğinin sonuçlarını değerlendirmesi ile belirlendiğı göröldü.

Nükleer tehlikeyi ortadan kaldırmak için yalnızca bilinç artırılmadı, etkinliklerde de bir yükselme oldu. Şimdi geniş kitleler, tüm halklar aralarında barış içinde yaşama sanatının zorluğu ve kaçınılmazlığını öğrendikleri, büyük bir moral ve politik okula dönüştüğü inkar edilemez. Genel ve özel çıkarlar arasında dengeyi bulmaya. Bugünü ve geleceğı değer ve alçak gönüllülikle kucaklamalı, onları iyi anlamalı ve zaman ilerledikçe pratik için sonuçlar çıkarılmalıdır. Bu forumun kendisi bunun bir göstergesidir.

Değerli bayanlar, baylar, yoldaşlar.

Bu problemleri size detaylı sunmadan önce, bu Moskova karşılaşmasına katılan politikacı, bilimadamı, doktor, sanatçı, kültür alanının tanınmış isimleri, yazarlar, farklı dinlerin temsilcileri, sizleri tüm Sovyet halkı ve onun hükümeti adına içtenlikle selamlarım.

Yeryüzünün her yerinden akın eden saygın ve tanınmış birçok kişinin katıldığı bu gerçekleşmekte olan forumun en küçük olayına kadar büyük bir değer biçiyoruz. Biliyoruz ki sizden her birinin yapması gereken işleri, çözmesi gereken sorunları var. Buna karşın, burada bulunmanın gereğini duydunuz, kilometrelerce yolu aşarak karşılaşmaya isteklerinizi iletmeye, aynı problemlerden endişe duyan diğer kişilere düşüncelerinizi anlatmaya geldiniz.

Onlarca ülkeden, bütün kıtalardan toplumun her kesiminden temsilcilerin bu foruma katılması ile olay kendi içinde anlamını taşıyor.

Bu forum, gerçekten dünyanın tümünün görüşünü kapsıyor.

Forum ideleri, sizleri buna katılmaya teşvik eden endişeler bize, Sovyetlere aittir. Bu anlayışla sizleri tekrar selamlar ve tüm "yuvamlarık masa" temsilcilerinin açıkladıkları çalışmaları takdir ederiz. İnanıyorum ki her biriniz tarafından söylenenlerin hepsi geç veya erken dünyada yankısı olacaktır.

Şu veya bu problemin değerlendirilmesinde kriterlerin, görüşlerin farklılığı bize heyecan veriyor. Forumu belirleyen temel özellik; nükleer tehdide karşı mücadelede ve insanlığın karşılaştığı diğer global sorunların çözümünde güçlerin artırılması ortak amaç olmaktadır.

Çok önemlidir ki karşılaşmanın düşünceleri ve ruhu en geniş sosyal ve politik çevrelerin bilincine dokunmalı ve bizce en önemli devlet başkanlarının eylemlerinde var olmalıdır. Böyle olmalıdır, çünkü bu fikirler en önemli ve en acil olan, insanlığın geleceğinin nasıl kurtarılması ile çakışmaktadır.

Bu forumda tartışılan problemlere ilişkin olarak hükümetimizin görüşünü anlatmaya çalışacağım. Fakat bunlara girmeden önce, dikkatinizi şu sorunlara çekmek istiyorum.

Sizler, Sovyetler Birliği'nde, özü itibarı ile devrimci bir kaç dönüşümün gerçekleşmesine başladığı bir zamanda bulunuyorsunuz. Bütün dünya için, sosyalizm için, toplumumuz için çok büyük öneme sahiptirler. Bu dönüşümlerin yalnızca içeriğini, özünü ve hedeflerini anlamak, bizim uluslararası politikamızın doğru olduğu sonucuna varılabilir. Sizlerin karşısında, halkımızın karşısında, tüm dünya karşısında sorumlulukla belirtiyorum ki: Bizim uluslararası politikamızı, herşeyden önce iç politika belirliyor, bizim isteğimiz yaratıcı iş ile ülkemizi daha iyi yapmaktır. Bundan dolayı sağlam bir barışa, yararlı ve belirgin uluslararası ilişkiye ihtiyacımız vardır.

SSCB'den kaynaklanan bir tehditten, özgürlüğe ve barışa yönelik bir Sovyet tehdidinden söz ediliyor. -Ve onu ıstıtmaya devam ediyoruz-

Büyük boyutlarda başlattığımız ve geri çevrilemez olan dönüşümler; kaynaklarımızı nasıl kullanmak istediğimizi, hangi hedefleri aradığımızı, bizim gerçek program ve teşhislerimizin hangileri olduğunu ve toplumumuzun entelektüel enerjisini nasıl kullanmayı beklediğimizi herkese göstermektedirler.

Merkez ide, halkın tüm gücünü katarak, sosyalizmin potansiyelini maksimum kullanmaktır. Bunu gerçekleştirmek için devlet ve sosyal örgütler, vatandaşların yeni aktivite biçimlerini geliştiren artistik klüpler ve emek kolektiflerinin tümü ve haksızca unutturulmuş olanların yeniden, doğması, özgür ve tam olarak çalışmalarına ihtiyacımız vardır. Kısacası toplumun tüm yaşamında geniş demokratikleşme yerleşmelidir. Bu demokratikleşme, dönüşsüz olarak başlamış olan sürecin temel garantisidir. Sosyalizmi çok istediğimizden dolayı, daha çok demokrasi istiyoruz.

Bundan dolayı büyük devrimimizin davasını sürdürüyoruz ve halkımız buna büyük bir heyecanla sahip çıkıyor.

Spekülasyonları ve dedikoduları (ki Batıda sık sık işitiliyor) dışalamak için vurguluyorum ki, sosyal değerlerimizin anlayışında, bizim sosyalist tercihimizle dönüşümlerimizi gerçekleştiriyoruz, Sovyet yaşam biçimi bizi yönlendiriyor. Başarı ve hatalarımızı sosyalist ölçülerle tartışıyoruz, başkalarıyla değil.

Fakat dünya topluluğunun bizi anlamasını istiyoruz, sonuçta ülkemizi geliştirmek isteğimizi bilmelerini bekliyoruz ve bundan kimse zararlı çıkmayacak, tüm dünyanın lehine sonuçlanacaktır.

Bu yenileştirici süreçle, sosyalizm herhangi bir sosyal sistemi barışçı bir yarışa davet ediyor. Somut olaylarla bu yarışmanın tüm dünyada barışa ve ilerlemeye yaradığını gösterebiliriz. Fakat bu yarışmanın reel olması ve XXI. yüzyıl insanına yaraşır, onurlu ve medeni biçimlerle gerçekleşmesi için yeni bir düşünce tarzına ihtiyacı vardır, şu kesindir ki geri çevrilemez bir geçmişten kaynaklanan dogmaların, klişeleşmiş kavramların ve eski düşünme biçimlerinin üstesinden gelmek kaçınılmaz oluyor.

Bizim toplumumuzun ve Sovyet yöneticilerinin, yeni düşünce tarzlarının problemlerine dikkat çekmeye başlaması düne dayanmıyor. Bu sorun bizi çok düşündürüyordu, kendimizi ve başkalarını çok eleştirdik, var olan gerçekleri görmeden çok zor ve karmaşık sorular formüle ettik ve böylece şu sonuca vardık: Yol kavşağında bulunan, karmaşık ve çelişkili bugünkü dünyada, uluslararası problemleri kucaklayabilmek yeni metodları ve yaklaşımı dayatıyor.

Yakın zamana kadar bildiğimizi sandığımız bazı şeyleri yeniden gözden geçirmemizi zorlayan sonuçlara vardık. Hiroşima ve Nagazaki'den sonra dünya savaşı, politikanın başka araçlarla bir devamı olma özelliğini yitirdi. Bir nükleer savaşta bu politikanın hazırlayıcıları yok olabilirler.

Öğrendik ki, nükleer silahları biriktirmek ve geliştirmekle, insanlık soyu ölümsüzlükten uzaklaşmış oluyordu. Ve bu ancak nükleer silahları imha ederek önlenebilir.

SSCB, ABD veya öteki ülke yöneticilerinin insanlığa karşı ölüm kararı alabilme hakkını kabul etmiyoruz. Ne biz yargıcız, ne de mil yonlarca varlık cezayı hak eden serseridir. Bundan dolayı nükleer gıyotini yakılmalıdır. Nükleer güçler, nükleer silahlardan arınmış bir dünyaya girmek için nükleer gölgelerinin altından çıkmak zorundalar ve böylece insanlık moralini politikadan ayıran uçuruma son verilmelidir.

Nükleer fırtına, sosyalist ülkelerle, kapitalistleri, günahsızlarla, günahkarları silip götürecektir. Böyle bir durum ahlaki sayılabilir mi? Biz komünistler inanıyoruz ki hayır.

Pratik polikayı, insanlığın moral ve etik normlarından ayırımı-
nı ortadan kaldıran yeni düşünce tarzını elde etmek için çok büyük
çaba harcadığını söyleyebiliriz.

Sovyet toplumunun en yüksek forumu, SBKP Kongresinde, dün-
yaya bakış biçimimizi onun bugününe ve geleceğine ilişkin felse-
femizi açıklamamızın üstünden bir yıl geçti. Teorik doktrinimizi
ilan etmekle sınırlı kalmıyoruz. Onun tabanı üstüne, uluslararası
güvenliğin evrensel sisteminin somut politik platformunu hazırladık.
Diğer elementlerin zararı pahasına, güvenliğin kendisini yapılandır-
manın olanaksız olduğu ilkesinden hareket eden bu sistem, güven-
liğin: Askeri, politik, ekonomik ve humanist önemli alanlarını bir-
leştiren.

Askeri-politik alanda 2000 yılına kadar varan, nükleer silahların
imhasının bir programını hazırladık. Bu program Sovyet halkı adı-
na, 13 ay önce, 15 Ocak 1986'da yayınlandı. Şundan kesin emi-
niz ki, bu tarih, uygarlığın yok edilmesini önleyen mücadele tari-
hine girecektir. Fakat daha önce bir inisiyatif açıklamıştık: Nük-
leer denemeleri durdurma önerisi ve moratoryamızı tek yanlı defa-
larca uzattık. Reykjavik'te bir karşılaşmanın hazırlanması bizim görü-
şümüzdü, onda geliştirdiğimiz inisiyatifler karşı taraftan da gel-
seydi, silahsızlanmada radikal bir dönüş, silahlanmanın durdurul-
ması ve nükleer tehlikenin önlenmesi anlamını taşıyacaktı; yan-
daşlarımızla beraber, güven ortamının yaratılmasına ilişkin, kon-
vansiyonel silahların düşürülmesi ve Avrupa'daki orduların durumu
ile ilgili büyük ve kararlı adımlar atmaya başladık. Kimya si-
lahının tamamen imhası için hazır olduğumuzu açıkladık.

Vladivostak'ta, Asya ve Pasifik ülkelerine seslendik, hep bera-
ber bütün bu gelişmekte olan büyük kıtada yaşayan herkes için
güvenliğin aranmasını savunduk, karşılıklı yarara dayalı eşit bir
işbirliğinin gerçekleşmesini dile getirdik. Yeni Delhi deklarasyonu-
nu imzaladık, ondaki şiddeti olmayan, nükleersiz bir dünyanın ya-
ratılmasının felsefi ve politik görüşümüz, Hindistan gibi büyük bir
ülkenin ve milyonların temsil edildiği tarafsızlar hareketinin görüş-
leri ile çakıştı.

Uluslararası yeni bir ekonomik düzenin aktif taraftarları olarak,
dünyanın ekonomik güvenliği görüşünü formüle ettik ve genel
bir sınava bıraktık.

Sonuç olarak, dünyaya, "Helsinki üçüncü nihai senedinde" insani
problemlerine ilişkin yeni yaklaşımımızı sunduk. Bütün bunların Batı
nın baskıları sonucu olduğunu ve bizim gizli amaçlarla kimilerine iyi
görünmek istediğimizi düşünenlerin karşısındayım. Böyle bir şey
yok. Var olan yalnızca yeni düşünce tarzının ürünleridir.

Özet olarak, tam anlamı ile felsefi dünya görüşümüzü pratik,
politik dile çevirmeye çalışıyoruz.

Yeni uluslararası güvenlik eseri, eğer güven üstüne oturursa,
sağlamlaşır ve yükselebilir. Ona varan yolun kolay olmadığını an-
ladık ve yalnız biz tek başımıza buyolu aşmayacağız, kaldı ki
eğer tarihimizi hatırlarsak güven duymamak için çok nedenimiz
var.

Buna ilişkin bir polemige girmeyeceğim, yeni düşünce eksikliği
yanında güven eksikliği de oturmakta olduğunu ekleyeyim. Her
ne kadar söylenebilecek çok şey var olsa da, bu duruma yol
açan nedenleri geniş anlamı ile derinleştirmek istemiyorum. Şim-
di geçmişin esiri olmayı bırakıp, bakışımızı geleceğe çevirmeliyiz.

Güven, karşılıklı birbirini tanımanın, ortak problemleri çözmenin,
ve işbirliğinde elde edilen deneyimlerin bir sonucu olmalıdır. Baş-
langıçta, sorunu şöyle koymak hatalıdır: Birincisi güven ve sonra
diğerleri veya silahsızlanma, işbirliği ve ortak projeler. Kollektif
yapılar yaratmaya girişmek güveni kurmak, güçlendirmek ve gelişt-
tirmek için tek rasyonel yoldur.

Tekrar ediyorum, herkes kendi kendine başlamalıdır. Dünyaya
ölüm fermanı çıkartan yalancı bir hakimnin etkinlikleri adapte et-
meye uğraşılıyor, daha çok diğerlerine saygı duyulması ile top-
lum üstüne objektif ve özeleştirel bir yaklaşımla bütünleştirilme-
lidir: Bugün enternasyonal ilişkilerde en çok sıkıntısı çekilen şeydir.

Sovyetler Birliği'ndeki değişmelerin sonuçlarından en önemlisi,
toplumumuzda her araçla ve her yerde güveni güçlendirmektir.
Aynı zamanda bu, karşılıklı güven tabanı üstüne uluslararası iliş-
kileri yapılandırmanın olanaklı olduğunu savunan görüşümüze iv-
me kazandırıyor.

Yeni düşünce tarzı uluslararası politikada binbir zorlukla adım
atabiliyor. Güven iklimi de ancak ağır ağır gerçekleşiyor. İşte
tam bunun için çağın en acil sorununun politikacılara bırakılma-
ması gerektiğine inanıyorum. Sorun yalnızca politikacıların sorunu
değildir. Dünyada büyük bir sosyal hareketin giderek güçlendiği-
ne şahit oluyoruz, onda hergün bilimadamları, artistler, dinciler,
kadın, genç, çocuk -her defasında daha çok çocuk!- modern si-
lahların ne olduğunu biliyorsa emekli generale kadar herkes yer
almaktadır. Bu kişiler her defasında dünyanın nasıl uçuruma yu-
varlandığını anlamakta ve onları tehdit eden tehlikenin derecesini
kavramaktadırlar.

Bu forum nükleer silahlardan arınmış bir dünya için, insanlığın
kurtuluşu için, sosyal hareketin gelişmesinde büyük bir adım ol-

duğuna inanıyorum. Ve Moskova forumunun yaptığı katkıya selam olsun.

Bir kez daha, Reykjavik toplantısına özel olarak değinmek istiyorum. O bir yenilgi değildi, daha çok bir kesintiydi; bir anlık müzakereler olmadı, nükleer silahı olmayan bir dünyaya doğru büyük perspektifler açtı.

Reykjavik zirvesinin dünyada yarattığı büyük etki, nükleer depoları düşürmenin problemlerine getirdiğimiz yepyeni yaklaşım tarzına bağlıdır. Onu yalnızca teknik-militar değil, politik, psikolojik bir problem olarak koyduk. Ve hemen hemen sonuca vardık. Fakat, ne yapalım bu hemen hemeni, Reykjavik'te somut bir sonuç almaya izin vermedi?

Niçin böyle olduğunu dönüp tartışmayacağız. Bizim değerlendirmemizi bilebileceğinizi sanıyorum. Şu olaya dikkatinizi çekmek istiyorum: Reykjavik'te belli bir anda, ne zaman iki taraf nükleer depolarını az bir şey düşürmeyi ve sonra imha etmeyi kararlaştırdılar, gerçekte nükleer araçların genel bir güvenliği garanti edemeyecekleri anlamını taşıyordu.

Reykjavik'te olup bitenler, dünyanın geleceği üstüne tartışmaların özünü ve karakterini geri çevrilemez biçimde değiştirdi. Buna karşın, kimileri aralanmış olanaklara şaşırdılar ve geri dönmeye çalışıyorlar. Buna yeltenenlerin sayısı her ne olursa olsun geriye geçmişe dönülemeyeceğini bilmelidirler. İnsanlığın nükleer zinciri kırabileceğinden eminim ve bu sürecin başlamasının geç kalmayacağını bekliyorum. Fakat bu dava uğruna ciddi mücadele edilmelidir.

Yeni politik düşünce, uygarlığı, nitelikçe yeni bir düzeye koymaya çağırıyor. Bundan başka bir şey olmadığından, konumları düzelten geçici bir olay olarak değerlendirilmemelidir, o daha çok uluslararası ilişkilerin gelişmesinde bir metodolojidir.

Belki, yalnızca bu salonda değil, bunun dışında da, nükleer silahların savunmasız olduğunu ileri sürene rastlamak zor. Buna rağmen önemli sayıda kimseler inanmaktalar ki nükleer silahların artması, daha büyük bir kötülük olan, savaşı önlemek için, önü alınamaz bir kötülüktür. Nükleer caydırma doktrini destekleyen tez kesinlikle budur.

Buna ilişkin ne söylenebilir?

Birincisi. Bu doktrini temelinden alırsak, unutmamamız gerekir ki, "nükleer savunma" kesin ve sonsuz değildir. Herhangi bir zamanda insanlık için ölüm mahkumiyetine dönüşebilir. Ne kadar çok nükleer silah olursa, "uyum sağlayabilmeleri" o kadar zorlaşacaktır. Nükleer silahların çoğalması, onlardan oluşan teknik sistemlerin

karmaşıklığı, taşıma kademelerindeki çoğalmalar, süregen teknik hatalar, insanın zayıflığı veya herhangi birinin kötü isteği, bütün bunlar olağanüstü öngörülerini gerektirmektedir, insanlığın var veya yok olması işte bunlara bağlıdır.

İkincisi. Caydırma doktrinine bir başka yönden bakalım. Tehdit politikasıdır. Her davranış modelinin bir iç mantığı vardır. Ne zaman tehdit bir politik araç olarak kullanılırsa her somut olayda herkesin ciddiyetle ele almasını istemek doğaldır. Daha da, tehditleri eylemlerle takviye etmek kaçınılmaz oluyor. Bizi ilgilendiren durumda askeri gücü kullanmaya yeltenilebilir. Tek sonuç çıkarılabilir: Tarihsel perspektiften ileri gelen, caydırma politikası, askeri anlaşmazlıkları tahrik ediyor, düşürmüyor. Buna rağmen Reykjavik'ten sonra bazı kimseler bu doktrine sarılmaya devam ediyorlar.

Genelde bizimle çelişkisi olanların geleneksel olarak moral eksiklikleri vardır. Fakat bugünün ahlaki bakış açısından bu kişilerin hangi hedefleri vardır? İnaniyorlar ki karşılarındakilerle diyalogu, ilişkileri, ancak tehditlerle güçle ve güç kullanmak olanakları artırarak gerçekleştirebileceklerini gizlemeden söylüyorlar. Böylesi bir kişi ile sokakta karşılaşsak nasıl davranmalıyız? Neden tüm normlar, ne zaman insanlar arasında böylesi bir ilişkiden söz edilirse barbarlık olarak nitelenir-bireyler arasında bu gözler önüne seriliyor- devletlerarası ilişkilerden söz edilirken bu durum hala doğal bir yasa olarak sınırlandırılmaya devam ediliyor.

Üçüncüsü. Silahsızlanma üstüne tartışmalarda sık sık şu yorumlar işitiliyor: "savaş dürtüsü" veya "şiddet dürtüsü" insan varlığına aittir, onu söküp atmak imkansız.

Bu yorumlamadan ne çıkar? Savaş insandan ayrılmayan bir yol arkadaşı mı? Ve bundan dolayı, insan varlığını yok etmek için araçların üretimi ve bakımı geliştirilmelidir.

Bu kriterleri kabul etmek olanaksızdır. Başka halkları egemenlik altına almak, istilacı için çalışmaya zorlamak veya yalnızca o halkları soymak için silahların nasıl üretilip geliştirildiğini anlatan eski tarihleri anımsatıyorlar. Bu geçmiş bir yorum değildir, geleceğe monte edilebilecek bir şema da değildir. XXI. yüzyılın kapılarında insan oğlunun bildiği ve yapabileceği çok şey vardır. Buradan da dünyanın silahsızlandırılma ihtiyacını kavraması zorunludur. Böyle bir dünyanın olanaklı olduğuna inancımız tam ve bütün eserlerin en büyüğü olan bu toplumsal yapının başarılması için herşeyi yapacağız.

Nükleer tehdit konusunun bir yanı daha var. Politikada rasyonal olmayan problemi unutmak imkansızdır. Herşeyden önce, karmaşık dünyamızda bu konseptlerin özü çok farklı politik gelenek-

lerden ve kültürden, halkın özgün tarihsel deneyimlerinden ve başka öteki faktörlerde şiddetli biçimde etkiledikleri görülüyor. Bütün bu faktörleri hepsi için rasyonel, bir tek ortak egemen faktöre indirgemek olanaksızdır. Bundan dolayı, ölümcül hatanın büyü olasılığı, büyük miktardaki nükleer silahlara bağlı olduğu ilke olmaya devam ediyor.

Silahlanmanın uzayı kaplaması ayrı kritik bir noktaya işaret ediyor, ben buna varolan durumun en acı olan yanı diyebilirim. Çünkü bu yayılmanın gerçekleşmesi ile silahların kontrolü fikrinin kendisini zayıflatıyor. Yeni sistemlerin yerleştirilmesinde ilerleme saçmalıkları, karşılıklı şüpheler ve güvensizlik yaratabilir. Sarsıcı bir olay olabilir ve kritik bir karakter kazanabilir. Savaş tehlikesinin kazara büyümesi çok daha büyük olabilir.

ABD'nin durmaksızın yaptığı denemeler ne yazık ki bizim moratoryumumuzu durduracaktır. Fakat çabalarımız boşa çıkmadı.

Politik istek olduktan sonra, denemeleri durdurmanın her zaman olanaklı olduğunu moratoryumla gösterdik.

Büyük prestij sahibi dinleyiciler karşısında açıklamak istiyorum ki SSCB nükleer denemelere son vermek için değil, nükleer stoklarda ciddi bir düşme yaratmak ve daha sonra ortadan kaldırmak istemektedir.

Buna ilişkin olarak, IDE'nin ilk halkasının yerleştirilme hedefi üstüne son günlerde başlatılan canlı tartışmaya eğilmek istiyordum. Bu yerleştirmenin taraftarları DAM antlaşmasının "geniş yorumunda" ısrar ediyorlar. Ve aynı zamanda Washington'da, NATO üyeleri arasında bu sorun tartışılıyor. ABD yönetimi Cenevre'de resmi olarak bu yorumu yasallaştırmayı önüne koydu. Bu isteği haklı gösterebilecek nedenler ne olursa olsun DAM antlaşmasını yok etmeye çalışılıyor. Antlaşmanın politik içeriği ve hatta felsefesi, başlangıçtan beri, anti-misil savunma olmadan dengeyi garanti etmekte, bu anlamda, o yok edilemez, fakat nükleer çağda, paranın iki yüzü gibi, karşı konumlarda bulunmak çok tehlikelidir. Antlaşma yok edildiği zaman nükleer silahlanma yeni boyutlar alacak ve uzaydaki askeri silahlanma buna eklenecek, dediğim gibi bu sonuçlar kaçınılmaz olacak.

1985 Kasımında, Cenevre'de devlet başkanı Reagan ve ben şu sorunu ele aldık: "Uzayda silahlanmayı önlemek, yeryüzünde durdurmak, nükleer silahları düşürmek ve sınırlandırmak ve stratejik dengeyi güçlendirmek". Bu Cenevre ortak deklarasyonunda imzalanmış olarak kaldı. DAM antlaşmasını yok saymakla ABD yönetimi, bu sözleşmeyi çiğnemiş oluyor ve aynı zamanda ABD'nin 15 yıl önce ve bu antlaşmaya güncellik kazandıran imzasını da çiğnemiş oluyor.

Durum, uluslararası yargı düzenini, ne sarsmayı ne de en temel elementlerinden ayırmayı değil, güçlendirmeyi zorluyor.

Örneğin, şu örnek üzerine düşünelim. Neden bazı ülkeler, henüz kullanılmamış veya henüz geliştirilmemiş, başka devletleri ve halkları tehdit için yeni silah sistemleri geliştirme ve üretme hakkına sahip olsunlar? Sizler aynı şeyi düşündüğünüzden eminim. Bu sorun enternasyondur, çünkü ulusal egemenlik sınırlarından çıktı.

Başka sorun daha. Bugün, bir ülkenin egemenliği, ulusal toprağından uzaya doğru genişliyor, herhangi bir durumda, bir saldırı karşısında onun savunma hakkı düşünülemez. Fakat uzay boşluğundan tehdit daha büyük olacak, orada silah yerleştirilmek isteniyor. Bu girişim, bağımsız devletlere karşı yeni bir şantaj aracı olmaktadır. Söylenenleri düşünerek, diğer ülkelerin vatandaşları üstünde uzay silahlarını, uluslararası yasalarla yasak etmeyi talep etmenin saati değil midir?

Şimdi *günümüzün bir başka büyük gerçeğine* eğilmeme izin verin, benzer bir biçimde yeni bir düşünce tarzı gerektiriyor. Dünyanın alışılmamış çeşitliği, artan integrasyonu ve elementlerinin birbirleriyle artan bağımlılığından söz ediyoruz. Onun ortak egemen faktörü ekonomik yaşamın enternasyonalleşmesi, güçlü iletişim araçları ve herkes için aynı olan ekolojik bir felaketin, nükleer bir ölümün veya zenginlikle fakirliğin global bir patlamasının tehlikesidir.

Dünya topluluğu, geleneği ve tarihsel özelliği farklı bir çok devletlerden oluşmaktadır. Her ülke ve halk kendisine ait isteği, çıkarı ve gerçeği vardır. 30 veya 40 yıl önce olmayan, bugünkü dünyanın büyük gerçeği budur. Ulusal hareketler ve bağımsız gelişmeler halkların kendi öz tercihleri sonucu doğdu.

Bu sürecin gelişmesi, dönüşü olmayan ilerlemesini anlamayan, kucaklamayan birçok politik kapasiteyi geride bıraktı. Nükleer silahlar sorununda onlar uygunsuz terminoloji kullanıyorlar.

Çözüm, ilerlemiş olaylarla, gerçeklerden, sonuçlar çıkarıp bilinci artırma arasındaki farklılığı çözümlmek, olup bitenleri anlamak ve geç kalınmadan gerekeni yapmaktır.

Hala bazı kimseler var dünyayı kendi çiftliği sayıyor, "hayatı çıkarlarını" haklı olarak diğer belgelerde arıyor. Bu da silahlanmayı artırıyor, çünkü bu hareket zoru kullanmayı gerektiriyor, baskı olmadan ekonomik ve politik dayatmalar olanaksızdır. Bu kimseler geçmiş düşüncenin tipik temsilcileridir, başka halkları ve zenginliklerini saymayı "doğal" görüyorlar, hakem gibi geleceklerine karar veriyorlar.

Bu görüşlerini muhafaza ederek nereye varmak istiyorlar? Anlaşmazlıklar yangına yol açar, alevler artan sayıdaki devletlerin çı-

karlarını dolaylı veya dolaysız biçimde etkilerler. Bölgesel çatışmalar genelde uluslararası ilişkilere olumsuz olarak yansır. İlan edilmiş ve edilmemiş savaşlarda cephe ve cephe gerisinde insanlar ölmektedir. İflasa doğru sürükleyen silahlanma kasırgası, ülkeleri peşine takarak açlığa ve yoksulluğa düşürmektedir.

Bölgesel anlaşmazlıkları çözümlmek çağın dayattığı bir görevdir. Bu problemi nasıl yakalamalıyız, bir tek bizim insiyatifimize mi bağlıdır? Örneğin Ortadoğu'yu ele alalım, yalnızca İsrail ve Arap devletlerinin değil birçok ülkenin çıkarı dünyamızın bu gergin noktasında çatışmaktadır. Kültürün, dinin ve tarihin bir kesişmesidir. Bundan dolayı yalnızca sorumlu ve dikkatli bir hareket işe yarayabilir ve zorla çözümler, silahlı maceralar, askeri güce dayanan tehditler sonuca götürmez.

Biz söylüyoruz: Çözümlerin arayışında işbirliği yapalım, birlikte hareket edelim. Bu isteğimizi İran-İrak savaşı, Çin-hindi durumu, Afganistan problemi ve Güney Afrika sorunu için ileri sürdük. Önemli olan her halkın geleceğini özgürce belirlemesi hakkına saygı göstermektir, başka ülkelerin içişlerine karışmamaktır.

Tarihsel bağların biçimsel koparılmasına karşıyız. Fakat uluslararası ekonomik etkinliğin bir düzenlemesine gidilmeli, zenginler eli ile fakirlerin soyulmasına izin verilmemelidir. Ülke gelirlerinin dörtte üçünün ödenemez borçlara gittiği ve bir avuç vurguncu büyük rantlara sahip olduğu bir dünyada yaşanabilir mi? Bu durumun sürmesi medeniyetin yıkımına yol açan sosyal bir patlamayı getirebilir.

Bölgesel anlaşmazlıkların politik çözümü benzer durumda integral dünyamızın mantığından çıkıyor ve bağımsızlıklarla doludur. Bir diğer taraftan global problemlerin: Beslenme, ekolojik, enerji, genel okuma-yazma, eğitim ve sağlık sorunlarının çözümünü gerektiriyor.

Aktüel dünya, bir sorunu daha taşıyor: terörizm. Son derece köttür. Fakat bir başka konuşmamda belirttiğim gibi onu devlet terörü ile önlemeye kalkışmak insanlığa işlenmiş daha büyük bir kırimdır. Bu "metod" daha da çok ölüme yol açıyor, uluslararası hakların kurban edilmesini, devletlerin egemenliğinin çiğnenmesini getiriyor, adaletten ve ahlaktan da söz edilemez. Kan ve şiddet bu durumda kapalı bir daireye dönüşüyor, genelde gerginliği artırıyor.

Birleşmiş Milletler'de ve öteki uluslararası toplantılarda, terörizmin her biçimine karşı birlikte mücadele etmeye hazır olduğumu gösterdik. Bu fırsattan yararlanarak bir kere daha vurguluyorum.

Değindiğim tüm problemler önemlidir, hepsi belli bir sınıra sa-

hiptirler, bu sınırların ötesinde insan uygarlığı için yeni ufuklar açılmaktadır. Fakat şu veya bu sorunun bağımsızlık derecesi değişebilir: Hiçbir problem silahlanma yarışını durdurmadan çözülemez.

Biz Sovyetler, dünya topluluğunun bir parçasını oluşturuyoruz, onun sorunları, acıları ve beklentileri aynı zamanda bizimdir.

Aramızdaki ayrılıklara rağmen, hepimiz büyük insan ailesini korumayı öğrenmeliyiz.

Cenevre toplantısında, ABD devlet başkanı, uzaydan gelecek bir tehlike karşısında ABD ve SSCB güçlerini birleştirip ona karşı koyabileceklerini ileri sürdü. Bu hayal ürünü tez üzerine tartışmayacağım, henüz bu sorunun bizi endişelendirmesinden uzağım. Ortak evimize giren tehlikenin bizi düşündürmesi çok daha önemlidir, yani nükleer tehlikenin bertaraf edilmesinin zorunluluğunu kavramalıyız. Bir nükleer tehlike karşısında kendimizi koruyacak ne tavan ne de başka bir toprağın var olduğunu bilmeliyiz.

Uluslararası güvenliğin global bir sistemi üstüne bizim görüşümüz, öteki insiyatiflerimiz gibi, hepsi, Sovyetler Birliği'nin nükleer güç statüsünü geri çevirdiğini göstermektedirler ve diğer silahlarda kabul edilir bir düşürmeyi ileri sürmektedir.

SSCB kendisi için fazla, başkası için az bir şey istemiyor, örneğin ABD'den daha fazla bir güvenlik aramıyor. Fakat SSCB hiçbir zaman alt düzeyde bir statüyü kabul etmeyecektir.

Bizim önerilerimize dikkatli bakıldığı zaman müzakere dışı hiçbir silahın bırakılmadığı görülür. Basit bir ilke üzerinde duruyoruz: Tüm silahları sınırlandırmak ve azaltmak ve kitlesel olanlarını tamamen imha etmeye uğraşıyoruz. Eşitsizliğin olduğu alanlarda eşitsiz durumu gidermek, fakat geride olanı artırarak değil önde olanı düşürerek yapılmalıdır. Tarihsel hedefe -silahsız bir dünya- varmak için çeşitli aşamalardan geçmek kaçınılmaz olacaktır. Her birinde karşılıklı çıkara saygı gösterilmeli ve akılcı bir denge tutturularak, düzeyi sistemli düşürme eğilimine gidilmelidir. Herkes bilmelidir ki iki tarafın çeşitli biçimlerde yıkıcı kapasitelerde dengeyi tutmaları saçma ve deliliktir.

Askeri çatışmaların düzeyini düşürerek, sürpriz bir saldırıyı önleyici önlemler alınmalıdır. Temas bölgelerinden, tehlikeli silahları, saldırı silahları geri çekilmelidir. Bu da askeri doktrinlerin savunma niteliği alması anlamını taşır.

Başka konuşmalarımda tekrar etmiştim, bugün, gerçek silahsızlanma için önemli tedbirler alındığı bir zamanda, ulusal güvenlik sarsılıyor, SSCB uluslararası tanınan, kontrolü olanaklı bir sistem elde edebilmek için çalışmasına devam edecektir. Herkesin üzerine düşeni yaptığından emin olmak istiyoruz.

Semiplatinsk'te SSCB-ABD deneyimi, kontrol sisteminin bir prototipi değil mi?

Kontrol probleminin bir diğer yönü var. ABD'nin diğer ülkelerde üssü olduğu iyi bilinir. Şu veya bu antlaşmanın yasak ettiği bir eylemin bu üslerde gerçekleşmediğinden emin olmak için yoklama yapmayı istedik. Bu üsleri topraklarında kabul eden devletler bu alanda bizimle işbirliğine gidebileceklerini sanırız.

Yabancı üsleri ortadan kaldırma, orduları ülkelere dönmelerini, formüle eden eski görüşü ileri sürmek çok daha iyi olabilir. Bu bizim durumumuza işaret ediyor. Bu alanda ilk somut adımları attık: Bilindiği gibi Moğol dostlarımızla yeni yaptığımız antlaşma ile ordularımızın bir kısmını geri çekiyoruz. Afganistan'dan 6 birliğimizi çektik ve kısa bir zaman sonra bütün birliklerimiz için aynısını yapacağız. Fakat ABD ve Afganistan'ın komşuları sorunun çözümü için iyi niyetlerini ortaya koymalarına ve uluslararası çabaya ihtiyaç vardır.

Biz hiçbir zaman gerçeğin sahibi olmak istemiyoruz. Diğer ülkelerin, politik partilerin, sosyal hareketlerin ve özel kişilerin öneri ve dileklerini dikkate almaya devam edeceğiz. Sovyetler Birliği, Orta Avrupa'da nükleersiz bir koridorun kurulmasını destekledi, Kuzey Avrupa'da, Balkanlarda, Güney Pasifik'te ve diğer bölgelerde nükleer silahlardan arındırılmış bölgelerin oluşturulmasını savunmaktayız. Herkes tarafından kabul edilir görüşler arayacağız, her öneriyi de tartışmaya hazırız.

Değerli davetliler, yoldaşlar,

Bu karşılaşmada soylu ve ilgi çekici bir fikir gelişti: "İnsanlığın yeryüzünde kalabilmesinin fonu"nu kurmak. Bu kurum içinde nükleer bir savaşın problemleri açıkça tartışılabilir. Bu fon uluslararası sorunlar üstüne çalışmayı teşvik eder, insanlığın global sorunlarına ilişkin projelere katkı yapar, yeni çıkan zararlı hastalıklara karşı mücadeleyi de kapsamına alır.

Fon içinde, Sovyet sosyal örgütlerin - maddi ve intellektüel- katılımını şimdiden selamlıyoruz.

Bu karşılaşmanın ettiği iyi tohumların yeşereceğinden hiç kuşum yok. Militarizmin güçleri -ki sürekli ruhsal karanlığa ve cahilliğe eşittirler- zayıf değiller.

Nükleer tehlikeyi önlemeye yönelik bilim adamları hareketinin doğuşu; sanat ve kültür adamlarının, çevrecilerin ve doktorların mücadelecisi ve heyecan verici açıklamaları; antinükleer kurum ve örgütlerin ortaya çıkışı mantıklı insanlık yeryüzünün belki de evrende tek olan, yaşamın kutsal armağanını savunmaya kararlı olduğunu gösterdi.

Bu forumda politika ve politik bilimler temsil edildi. Sahip olduğumuz bilgi ve deneyimler sonucu soruyorum: Herkes için eşit ve net, uluslararası global bir güvenlik sistemine doğru, normal ve uyumlu uluslararası ilişkilerin gerçekleşmesi için kapasiteli olabilecek miyiz? Benim görüşüme göre olabiliriz ve olmak zorundayız.

İnanıyorum ki sizler, bu soruna yapıcı bir yanıt vermenin heyecanı ve beklentileriyle bu foruma katıldınız.

1922'de (65 yıl oldu) bizim büyük bilim adamımız Vladimir Vernadski şöyle sesleniyordu: "İnsana yeni bir yaşam biçimi sağlayacak atom enerjisine sahip olduğu gün uzak değildir... İnsan kendi yıkımı için değil güzel geleceği uğruna bu gücü değerlendirebilecek mi? İnsan bilimin ona verdiği bu gücü yönlendirmeye kapasiteli midir? Bilim adamları çalışmalarının elde edilebilir sonuçları karşısında gözlerini kapamamalıdır. Sürekli buluşlarının yaratabileceği olumsuzlukların sorumluluğunu hissetmelidirler. Çalışmalarını bütün insanlığın yararına bir örgüt ile birleştirmek zorundalar."

Bu sözler düşündürücüdür. Önceden insan düşüncesi doğa gücünü insan hizmetine vermek için yoğunlaşmıştı. Bugün ise, doğaya müdahale sonucu doğabilecek sonuçların ön analizi yapılmazsa, insanoğlunun ölümcül düşmanına dönüşür. Çernobil kazası, her ne kadar lokal sınırlarda kaldıysa da bir trajedi ile bu gerçeği hatırlattı. Nükleer silahlardaki yanlış bizi çok ciddi biçimde evrensel bir trajediye götürüyor.

Asırlar boyunca insan ölümsüzlüğün sırrını keşfetme isteğini taşıdı. Her birimiz ölümcüldür idesinin kabul ettirilmesi zor. Fakat insanlık ve insanlık aklının yok olabilir olduğunu kabul etmek imkansızdır.

Ne yazık ki bizim neslimizden bir çok **insan nükleer silahlara alıştı**. Bir çoğu için bu silahlar yeni ve yeni kurbanlar isteyen idoloya benzerler. Bazıları ise onları barışın garantisi olarak görüyor.

Nükleer silahlar, yaşadığımız çağın fizyonomisini kaçınılmaz olarak bir çok yönden biçimlendirdiler. Çok iyi bilinmelidir ki onları imha etmek eski düzene geri dönmek demek değildir. Nükleer silahların kullanımını reddetmek, askeri maceralara ilgi duyanların eylemlerine özgürlük verilmesi anlamını taşımıyor.

Bazıları askeri gücün başka elementlerini modernize etmeyi ileri sürüyorlar. Bu yol onursuz ve yanlışır.

Nükleer silahların ortadan kaldırıldığı devire, insanlık, nükleer hastalıklardan arınmış bir biçimde girmelidir. Yeniden kazanılmış bir güçle, dayatmalara ve şiddete karşı durulmalı. Bugün bilincin mili-

tarize edilmesi ile, güce tapınma ile uluslararası ilişkiler insanı karakterinden çıkarılmıştır, **enternasyonalist ilişkiler hümanistleş tirilme ihtiyacı dayatıyor.**

Bu işin üstesinden gelmek olanaklı mı? Bazıları evet diyor, bazı ları da hayır. Şimdi bunu tartışmak gereksiz. Bu objektif ihtiyaç kendini dayatacağına inanıyorum. Halklar onu yükleneceklerdir. Bir nükleer savaşın gereksizliği kavramı yerleşti. Pratik işe baş lamak için ilk adımı atabiliriz: Nükleer depoların sayılarını azaltmak ve uzayın militarizasyonunu engellemek. Reykjavik'te elde edilen damlaları değerlendireceğiz ve daha sonra bunun uluslararası alan da nasıl etkide bulunacağını göreceğiz. Benim görüşüme göre bu yöndeki her adım güveni artıracak, işbirliği için daha çok ola naklar çıkaracaktır. Bu gelişmeye uluslararası düzeydeki demokratik düşüncenin katkısı olmalıdır. Ve bütün devletlerin -büyük, orta, küçük- dünya sorunlarının çözümüne aktif, bağımsız ve yapıcı katılımı gereklidir.

Enternasyonal ilişkileri "hümanistleştirmek" için insan egemen liğine denk düşen etkinlikler yapılmalıdır, insanlar arasındaki temas lar, enformasyon, artistik alışverişler vs. buna büyük katkıları olur ve barışın moral garantilerini yaratmaya yardımcı olacaklar. Bazı ülkelerin pratiğinde olduğu gibi enformasyondaki yayılma yalnız ca ruhsal bozukluklara yol açmıyor, aynı zamanda farklı ülkelerin bireyleri arasındaki ilişkiyi köreltiyor, kültürel zenginliğin karşılıklı gelişmesini engelliyor, halklar arasındaki ilişkilerde yabancılaşma ve kötülük tohumları ekmektedir. Aynı zamanda şu açıktır ki bir halk diğer ulusların kültür ve sanatını tanıyor ve saygı duyuyorsa on lara karşı ilgisiz kalmaz.

Baylar, yoldaşlar,

Denilebilir ki, silahlanmanın yeni dönemecinin zorlaması ve böl gesel ve global sorunların çözümünün yakıcılığının etkisi ile zaman dayatıyor. Tek yanlı avantajlar elde etmek ve galip gelmek için zamanı gereksiz harcamak affedilemez. Ortada çok büyük bir oyun var: İnsanlık yaşamını ilgilendiren. Bundan dolayı, zaman faktörünün kritik olduğunu düşünmek zorunlu bir ihtiyaçtan kaynaklanıyor.

Bu forumun görüşleri dünyanın her yerine varsın! Anlayış ve hoşgörü zamanı yakın olsun! Sizin çabalarınız, uygarlığın ölümsüz lüğü uğrunda, şiddetin ve nükleer silahların olmadığı bir dünyaya doğru ilerlemeye yardım etsin.

(M.Gorbaçov'un sözleri büyük bir dikkatle dinlendi ve sık sık alkış larla kesildi).

Yeniden Yapılanma, Halkın Kendi Öz Davasıdır

SSCB Sendikaları XVIII.ci Kongresinde
M.Gorbaçov'un yaptığı konuşma

25.Şubat 1987

Değerli Delege Yoldaşlar,

SBKP Merkez Komitesi adına sizleri ve sizler aracılığıyla Sov yet devletinin bütün emekçilerini selamlarım.

Tam bir yıl önce, 25 Şubat'ta, bu aynı Kremlin Kongre Sara yında, SBKP XXVII. Kongresi çalışmalarına başlıyordu. Bu kongre, anayurdumuzun yazgısı için, sosyalizmin geleceği için kesin bir dönemeci belirledi. Yeni toplumun kurulmasında biriktirilen pratiğin ayrıntılı ve cesur bir açıklamasını yaptı, ülkenin toplumsal ve ekonomik gelişmesinin hızlandırılması üzerine, barış ve humanizm ülküleri için savaşım üzerine seferber edici stratejik bir çizgi geli tirdi.

Bir ay önce, gerçek durum üzerine açıklamamızı hissedilir dere cede derinleştiren, partinin ve halkın tüm politik faaliyetinin yeni den yapılandırılmasının hedeflerini somutlayan, toplumsal yaşamın demokratikleştirilmesinin ayrıntılı bir anlayışını tanımlayan ve dev rimci dönüşümleri hala frenleyen herşeyden kurtulmamızı sağla yacak olan süreci güçlü bir şekilde teşvik eden MK Ocak ple numu yapıldı.

Bir haftadan biraz fazla bir süre önce, "Nükleer silahsız bir dünya, insanlığın yaşaması" forumuna katılanlarla karşılaşma Krem lin'de oldu.

Bildiğiniz gibi, bu saygın ve temsil gücü yüksek olan topluluk önünde, Sovyet devletinin dış politika konusundaki stratejisinin politik ve ahlaksal ilkelerini, insanlığın global sorunlarına yaklaşımını ve herşeyden önce, bunların en önemlisi yeryüzünde yaşamı nasıl kollayıp korumak gerektiğine yaklaşımını dile getirdik.

Tüm bu olgular, geniş çaplı tasarılar çağı, değerlerin yeniden değerlendirilmesi ve umutların pekiştirilmesi çağı, toplumsal büyük bir canlanma ve eskiye karşı yeninin ödünsüz savaşımı çağı olan yaşadığımız çağın yoğun hızını yansıtmaktadırlar. Bu zor fakat coşku verici bir çağdır, toplumun kendi gerçek güçlerinin bilincine vardığı bir çağdır, uygar sorumlulukların alındığı, insanların yurtsever coşkuvarlığı çağıdır.

Çağımız zihniyetinin kongrenizin çalışmalarına, alınacak kararlara sineceğine inanıyoruz.

Bir yıl, bu görece olarak kısa bir süredir. Fakat, toplumsal önemi bakımından geçtiğimiz yıl olaylar bakımından zengin bir yıl olmuştur. Bununla birlikte, bugün tamamen farkındayız ki henüz ancak ilk adımları attık.

Asıl olan ve öyleyse en güç olan daha yapılmadı. Şimdiye dek, yeniden yapılanmaya yalnızca hazırlanıyorduk: Stratejisini kotarıyorduk, ana yönelimlerini tanımlıyorduk, bizi engelleyen herşeyi açığa çıkarıyorduk, başlangıç konumlarını inceliyorduk.

Şimdi, işe koyulmamız söz konusudur. Henüz başlayan 1987 yılı, pek çok bakımdan çözümleyici olacaktır, zira ana çizgileriyle yeniden yapılanmanın yazgısının belli olması bugündür ve hızlandırmanın temellerinin atılması bugündür.

MK Ocak plenumunun vurguladığı gibi, yeniden yapılanma, artık bir fikir değildir, bir gerçekliktir. Yığınları kendine çekmektedir ve sonuç olarak, sosyalizm için, toplumumuzun yenilenmesi için davranmakta, çalışmaktadır.

Eserimiz boşlukta başlamadı. Ve zaten, boşlukta iyi bir şey yaratmak olanaksızdır. Gurur duyabileceğimiz, üzerine dayanabileceğimiz sonuçlara sahibiz: Bağlı olduğumuz büyük değerlere sahibiz.

Tarihimiz, ülkede ve tüm dünyada olayların akışını köklü bir şekilde değiştiren, insanlığın yazgısına silinmez bir damga vuran en büyük devrimle zengindir.

Sosyalizmin pratik kuruculuğunun çok yönlü büyük bir deneyimini kazandık, henüz derinlemesine açıklamadığımız bir deneyim, fakat, Lenin örneği, yaşamın bize dayattığı sorunları çözmeyi öğrenmek için sürekli olarak dönüp bakmak zorunda olduğumuz bir deneyim.

Yarattığımız ve büyük ülkemizin bütün halklarının yeteneği ve enerjisi sayesinde artırdığımız çok büyük bir ekonomik, bilimsel ve entellektüel potansiyele sahibiz.

Evet yoldaşlar, uzun bir yol katettik, zor ve kahramanca bir yol. Fakat, bütün sınavlarda, halkın devrimci zihniyetinden, sosyalizme, yüce adalete olan inançtan esinlendik.

Herşeyin üstesinden geldik, herşeyi aştık ve herşeyi yendik. Asla görülmemiş ilerlemeleri gerçekleştirmesini bildik: Karasabandan ve çiradan uzayın fethine geçtik. O eşsiz sevinci, büyük gerçekleştirmelerin sevincini duyduk.

Emek ile tüm Sovyet kuşaklarını birleştiren genel yurtsever gönenc kaygısı arasında yıkılmaz bir bağ, yurtseverliğimiz, emekçi onurumuz, çalışma coşkuumuz, Ekim Devrimi'nin asıl davası savaşımına katılmaya olan kutsal duygumuz, işte rejimimizin en büyük zaferleri, ki bunlar olmaksızın bu rejim düşünülemez doğrusu.

Emekçiler ve herşeyden önce, devrimci geleneklere sadık işçi sınıfı bugün yerine getirdiğimiz dönüşümlerin ana itici gücünü oluşturmaktadırlar. Kendini işe verme, halkımızın her zaman yüce bir moral değeri olmuştur ve ustalık, insanın başlıca erdemlerinden biri sayılmıştır her zaman.

Ve bugün, aramızda uzmanlıklarında gerçekten usta olan insanlar kendilerinden esinlenebileceğimiz, çalışma biçimlerini örnek almamız gereken insanlar var. Bu konuda, Kemerovo yöresinde Yujkuzbasigol'dan Raspskaya madeninde ekip başı Vladimir Gvozdev'in; Moskova Trekornaya pamuklu dokuma kombinasında dokumacı Nina Çerbakova'nın; Talinstroy grubunda ekip başı Vaino Saar'ın; Başkır Cumhuriyetinde Karl-Marks kolhozu sağımcısı Razife Hanova'nın; Kuznetsk demir-çelik kombinasında haddehane operatörü Valeri Kolesnikov'un; Petropavlovsk-Kamçatski ticaret limanında ekip başı Evgeni Razmiatov'un; Odesa yöresinde ilerleme tarım işletmesi süt çiftliği müdiresi Lidia Babina'nın adlarını sayabilirim.

Bu adlar, daha başka binlercesi gibi, çağımız, devrimci hızlanma çağı, sayesinde gururla telaffuz edilmektedirler. Yeniden yapılanmanın stakanofçuları, işte halk bu insanları böyle adlandırdı. Kanımca, bu ad onlara mükemmelen uygundur. Ve böyle insanlara her yerde, sayısız emekçi kolektifinde sahibiz.

Yalnız, toplumun yenilenmesi için, yeniden yapılanma için savaşım verenlerin, güzel sözlerle ve vaatlerle değil fakat yenileyici ve bilinçli bir çalışma ile savaşım verenlerin sayısının günden güne artması gerekir.

Kuşkusuz olumlu değişimlerin en kısa zamanda olmasını hepimiz istemekteyiz. Parti tarafından öne konan büyük hedefler, eko-

nomide, sosyal ve politik alanlarda her zaman daha önemli değişimler, "umutların devrimi" diye niteleyebileceğimiz bir durum sonucunu verdiler. Hızlı bir toplumsal ve maddi sonuç isteyenler çok sayıdadır. Letonya ve Estonya emekçileri ile daha geçenlerde yaptığım karşılaşmaların bende bıraktığı izlenimlere göre ben de bu yargıya varıyorum.

İçten olalım, yoldaşlar. Hızlanmaya, tüm hayatımızın niteliğinin yükselmesine erişmek için, yalnızca bir tek yol vardır: Etkin ve yüksek derecede üretken bir çalışma yolu. Hiçbir dağıtım ve yeniden dağıtım mekanizması kendiliğinden hiçbir şey yaratamaz.

Evet, ulusal ekonominin yönetim sistemine, toplumsal, politik ve ideolojik alanlara pek çok yetkinlikler getirmek gerekir. Bu çalışma, biliyorsunuz, daha önceden yapıldı ve biz onu sürdüreceğiz. Fakat, genel olarak çalışma ahlakını vurgulamak yerinde olur.

Merkez Komitesi Ocak plenumunda, ülkedeki durumla ilgili olarak, partinin ve yönetici organlarının sorumluluklarından dolambaız söz edildi. Fakat, büyük bir önemde olmasına karşın bu, sorunun yalnızca bir yanıdır. Bir başka yan daha var.

Dendiği gibi, baştan savma çalışmaktan, kazanılmamış bir ücret, hakedilmemiş primler almaktan hoşnut olanların, karşılıklı uyuşma, denetimsizlik, sorumsuzluk atmosferinden memnun olanların çok sayıda olduğu hiç kimse için bir sır değildir. Bazıları hala bugün de bundan hoşnut olmaya devam etmektedir.

Bu konuda mutlak olarak açık olmak gerekir: Meşru toplumsal ve maddi umutlarımızın gerçekleşmesi için, zaman, çaba ve pratik eylemler gereklidir.

Yeniden yapılanma, çalıştığı işte herkesin, işçi, kolhozcu, memur, mühendis, araştırmacı, öğretmen, bakan, parti işçisi herkesin veriminin yükselmesidir. Fakat, her zaman ve her yerde bu böyle değildir.

MK Ocak plenumunda, geçen yıl gerçekleştirilen olumlu değişimleri incelerken, bu değişimlerin, partinin politikasına, yeniden yapılanmaya yönlendirilmiş olan çizgisine Sovyet halkının verdiği güçlü desteği yansıttıklarını söyledik. Fakat bu yılın başlangıcı olumlu değişimlerin henüz ekonomik gelişmenin istikrarlı bir eğilimi olmadıklarını gösterdi. Geçen yılın ikinci yarısından itibaren, metalürjide, kimya sanayiinde ve elektronik sanayiinde durumun ciddileştiği görüldü. Fakat ne bakanlıklar, ne Devlet Plan Komitesi, ne Devlet İktisadi Komitesi buna dikkat vermediler. Üstelik, bu sanayilerin birçok işletmesinin emekçileri durumu düzeltmek için uygun zamanda gerekli önlemleri almadılar.

Ocakta kaydedilen sonuçlar, merkezi düzeyde olduğu kadar yerel

düzeyde de bazı ekonomik yönetim organlarının, yeni yönetim yöntemlerine yığınsal geçişten sonra işletmelerin ve sanayi gruplarının artan istemleri koşullarında çalışmayı doğru olarak örgütlemeyi bilmediklerini gösterdi.

Durum düzelme yolunda, fakat çok yavaş. Merkez Komitesi, hızlanma için, ekonominin gelişmesine katkının artması için belirlenen planların fiilen gerçekleştirilmesinin taşıdığı önemin, bu anın öneminin, işçi sınıfı tarafından, bütün emekçiler tarafından anlaşılmasına güvenmektedir.

Toplumdaki durumu bugün kökten değiştirmek istiyoruz, zira önceki gibi yaşamak, önceki gibi çalışmak istemiyoruz artık. Fakat, toplumun köhnemesi, toplumsal yıpranma sonucunu doğurma tehlikesini getiren duraganlık ve uyuşukluk haline ülkeyi yeniden sürüklemeleri nedeniyle tehlikeli olan atalet ve frenleme güçlerinin üstesinden gelmeksizin başarılı olamayız. Bu konuda, Ocak plenumunun hedefi üzerinde bir kez daha durmak isterim.

Nisan 1985'te bir plenum yaptık. Kuşkusuz bu plenum rasgele bir olay olmadı. Ülkede düşünülen ve biriken her şeyi dile getirmesini bildi. Toplumdaki durumun eleştirel bir açıklamasını verdi ve hızlanma anlayışının oluşturulmasından yana çıktı.

Nisan plenumunda öne sürülen fikirler karşısında partinin ve halkın tepkisini gördüğümüz zaman, doğru yolu seçmiş olduğumuzu anladık.

Nisan plenumundan sonra, Haziranda, bilimsel ve teknik ilerlemenin sonuçları üzerine büyük bir toplantı düzenledik. Bu toplantının sonuçları mekanik yapıların ve ulusal ekonominin daha başka kesimlerinin önemli gelişme programlarını yapmayı, yönetim konusunda aralarında bağımlı ekonomik kesim grupları da dahil, ekonomik mekanizmanın yetkinleştirilmesi önlemlerini öngörmeyi sağladı.

Tüm bunlar, Nisan plenumunun kararları temelinde XXVII. Kongre anlayışını tanımlamak için bir başlangıç noktası oldu. Bu anlayışı sizler tanıyorsunuz, yoldaşlar.

Kongreden sonra, biz ülkenin ekonomik ve toplumsal gelişmesinin hızlandırılmasına yönelik stratejik çizgiyi uygulamayı hedefledik. Daha önce de, biliyorsunuz, çok sayıda iyi kararlar alınıyordu, fakat bu kararlar pek çok kez basit dilekler olarak kalıyordu.

SBKP Merkez Komitesi, toplumsal yaşamın yeniden yapılandırılması olmaksızın, partide ve toplumdaki havanın sağlıklı kılınması olmaksızın hızlandırmanın olmayacağını tamamen farkındaydı. Yeniden yapılandırma teorisini geliştirmeyi ve bu yeni aşamada kadro politikasının hedeflerini belirlemeyi sağlayacak bir MK plenumu ör-

gütlenme fikri işte o anda ortaya çıktı. Ocak plenumunun ilk hedefi işte bu idi.

Hazırlığı zor oldu. Plenum çalışmalarının açılması tarihini üç kez ertelediğimizi söylemem yeter zira temel sorunlar üzerine tamamen net bir fikre sahip olmaksızın bunu yapamıyorduk. Nisan ayından önceki durumun açılmasını derinleştirmek, bundan dersler çıkarmak ve, en önemlisi, yeniden yapılandırmanın iyi işlemesi ve çıkmaza girmemesi için alınacak önlemleri önermek gerekiyordu. Eğer, bu plenumda, yeniden yapılandırmanın somut yönelimlerini önermeksizin, yetersizliklerin ve sorunların basit bir gözlemlerle kendimizi sınırlasaydık, böylesi bir plenumun ancak çok az yararı olurdu. Herkesi meşgul eden ana soruna: Yeniden yapılanma sürecinin geridönüşsüz olması için nasıl yapmalı, hataların yeniden yapılmaması için nasıl yapmalı sorusuna yanıt vermekle yükümlüydük. MK Politik Bürosu oybirliği ile şu sonuca vardı: Eğer halk, bu baş oyuncu, ekonomik, toplumsal, politik, yönetsel ve manevi bütün alanlarda ve faal olarak katılmazsa yeniden yapılanma batağa çökme tehlikesindedir. Yeniden yapılanmayı geri dönüşsüz bir süreç yapmak için, geçmişte olanı yinelememek için herşeyi halkın denetimine vermek gerekir. Bu sorunları çözmek için bir tek yol vardır: Sovyet toplumunun geniş bir demokratikleştirilmesinin yolu.

Ocak plenumuna kadar, bir soru herkesi meşgul ediyordu: Bu süreç durmayacak mı?

Ocak plenumu, yeniden yapılanmanın geri dönüşsüz bir karakter aldığı inancını toplumda pekiştirdi. Bu, halkın çeşitli katmanlarının daha faal konumlar alması sonucunu doğurdu. Bununla birlikte, bekle gör, edilgen gözlemlerle konumlarında olanlar hala çok sayıdaydı. Şimdi, bütün bu insanlar daha faal olmaktadır. Ama bu süreç çok kolay değildir ve bazı güçlüklerle birlikte sürmektedir.

Bunun nedeni ne? Şimdiye dek, ekonomik ve toplumsal gelişme anlayışının kotaların aşılmasında bulunuyorduk; Nisan plenumu XXVII. Kongre, Haziran plenumu buna tanıklık etmektedirler. Şimdi, bütün fikirler formüle edilmiştir ve yeniden yapılanma süreci, pratikte, derinlemesine gitmiştir ve çok sayıda insanın çıkarlarıyla ilgili olduğu gerçeği ortaya çıkmıştır: Bu durumda bu devlet görevlileri tarafından yapılan kalite kontrolünde dile gelmekte; başka bir durumda, verimlilikte ve öz-finansmanda; bir üçüncü durumda, seçimlerde; dördüncü halde, denetimde, açıklık, eleştiri vs'de dile gelmektedir.

Bunda şaşılacak hiçbir şey yoktur. Yeniden yapılanma süreci toplumsal yaşamın yeni yeni alanlarına yayılmakta, tüm toplumsal grupların çıkarlarını ilgilendirmektedir. Ve, bütün gerçekten devrim-

ci dönüşümler gibi, yeniden yapılanma kimilerini coşturmakta, onlara yeni güçler vermekte ve kimilerinin de elini kolunu bağlamaktadır. Yaşamamızda olan dönüşümlerle kesinkes hemfikir olmayanları unutmamalı. Bu son grupta, asıl olarak, üstünkörü çalışma, herşeyi rasgele yapma alışkanlığında olanlar, ilgisiz, pasif, girişimci olmayan insanlar bulunmaktadır. İşletmede, yörede, kentte, laboratuvarında, buraları kendi kişisel malı sayarak, kolektifin, emekçilerin fikrini hiçbir dikkat vermeksizin şimdiye kadar zorba gibi davrananlar, yasalarımızı ve ahlak normlarımızı hayasızca hor görerek çalmak için, küpünü doldurmak için aşırı hoşgöründen yararlanmış olanlar da yeniden yapılanmaya karşıdır. Yeniden yapılanmaya sağır muhalefetin, pratik eylemlerdeki hantallığın, herkesin sakın olması dileğinin kökeni işte burada bulunmaktadır.

Bir kez daha yineleyim ki bunda şaşılacak hiçbir şey yoktur. Aksine, yeniden yapılanmanın herkese: Dürüst insanlara ve namussuzlara, emekçilere ve tembellelere, faal insanlara, ödünsüz insanlara ve haddinden fazla işgüzar seflere, uygun düşmesi şaşırtıcı olurdu. Bu, politikamızda birşeylerin yürümediği, gerektiği gibi işlemediği, hataların olduğu anlamına gelirdi. Ama burada unutulmaması gereken politik bir nüans var. Daha önce yeniden yapılanmaya çıkarı nedeniyle muhaliflerden söz ettim. Fakat şu anın acılı sorunu şu ki muhalifler arasında namuslu ve çıkar gütmeyen, fakat eski fikirlerin etkisinden kurtulamayan, toplumun karşı karşıya olduğu sorunların keskinliğini farketmeyen insanlar var. Davamızın haklılığı ile, yeniden yapılanmanın başarısı ile onları ikna etmeliyiz, güvenlerini kazanmalıyız. Görevimiz bu insanlara kendi gerçek çıkarlarını iyi anlamalarında, safiarımızda yerlerini bulmada yardım etmekten ibarettir.

Bir kelime ile yeniden yapılanma süreci şimdi herkesi: Politik Büro üyelerini, MK sekreterlerini, hükümet üyelerini, işçileri, kolhozcuları, aydınları, kısaca bütün toplumu ilgilendirmektedir. Herbirinin ve herkesin çıkarlarını ilgilendirmektedir. Bu konuda, işçi sınıfının köklü çıkarları ile şu anki çıkarları arasında net bir ayırım yapmanın mutlak olarak gerektiğini söyleyen Lenin'in sözlerini hatırlatmak yerinde olur.

Evet başladığımız yeniden yapılandırma, şu anki çıkarlarımıza zarar vermektedir. Ama emekçilerin uzun erimli, köklü çıkarlarına yanıt vermektedir. Bunu iyi anlamak gerekir, çünkü bu ilkesel fi-kirdir.

Bu tezin çok büyük bir önemi vardır.

Yeniden yapılanma sosyalizmin potansiyelini ortaya çıkarmalı, toplumu ilerletmeli, ekonomik, toplumsal, manevi bütün alanlarda yaşamın yeni bir niteliğini sağlamalıdır, sosyalizmi güçlendirmelidir.

Daha önce de söylediğim gibi, emekçilerin köklü çıkarlarına ya-
nıt vermektedir. Fakateğer, bugün şu ya da bu şekilde, aramızdan
bazılarının çıkarlarına zarar veriyorsa, karşı karşıya olunan sorunla-
rın keskinliğini azaltmak amacıyla pratik önlemleri almak, durumu
nesnel olarak değerlendirmek, bütün ayrıntıları iyi anlamak gerek-
mektedir.

Toplumun karşı karşıya olduğu sorunları çözmek için, gerekli
politik deneyime ve teorik potansiyele sahibiz. Bir şey tamamen
açıktır: Yeniden yapılanma yolunda mutlak olarak ileri gitmek gerek-
mektedir. Eğer çıkmaza girerse, sonuçları, genelde tüm Sovyet
toplumu için olduğu gibi özelde her Sovyet insanı için de çok
daha ciddi olacaktır.

Biz doğru bir yol seçtik, sosyalizmden ayrılmıyoruz. Aksine,
yeniden yapılanmayla, sosyalist rejimin potansiyelini artırıp güçlen-
diriyoruz. Demokrasiden ayrılmıyoruz, demokrasiyi emekçilerin çı-
karına genişletiyoruz.

Şu halde, söyleyin bana, bütün bunlardan vaz mı geçelim? Ye-
niden yapılanmanın çıkarlarına zarar verdiği insanların, kendilerini
başka türlü düşünmeye, davranıp yaşamaya zorladığı insanların
zevki için yeniden yapılanmadan vazgeçmek? Bu durumda, bu poli-
tika olmaz, başkasının çıkarlarına ve hırslarına boyun eğme olur.
SBKP MK'si ve hükümet buna asla razı olmayacaklardır. Kongre-
nizi ve sizler aracılığıyla ülkenin emekçilerini bundan temin etmek
isterim. İnaniyoruz ki bu düşünce Sendikal Kongresinin delege-
leri tarafından ve Sovyet insanların bütünü tarafından paylaşılmak-
tadır. Biz işte bundan yönelim alıyoruz.

Sosyalist demokrasiyi tutarlı ve ısrarlı bir biçimde derinleştirme-
miz gerektiğini bir kez daha söyleyeceğim. Sovyet halkının çok
büyük toplumsal ve politik bir deneyimi vardır. Ülkemiz çok büyük
bir entellektüel potansiyele sahiptir. Faal olarak çalışan ve sorum-
lulukların yükünü omuzlarına alan kuşaklar, sosyalizm koşullarında
doğup büyüyen kuşaklardır.

Sosyalizm, emekçilerin rejimidir. Sosyalist bir devlette olup biten
herşey tüm halkı ilgilendirir. Öyleyse, biz geçici bir kampanya ol-
maması gereken açıklıktan yanayız. O yaşamın bir normu olmalıdır.
Biz, eleştiri ve özeleştiriden yanayız ki bunlar da yaşamımızın norm-
ları olmalıdır. Toplumsal yaşamın bütün alanlarında köklü dönü-
şümleri yerine getirmek için, açıklık (saydamlık, çn), eleştiri ve öz-
eleştiri kadar çarpıcı demokrasi biçimlerine gereksinimimiz var.

Bu, geçmişin hatalarının yinelenmemesinin güvencesidir ve sonuç
olarak yeniden yapılanmanın geridönüşsüz gidişinin güvencesidir.

Bazıları sorabilir kendi kendine: Demokratikleşmeyi genişleterek,

biz, toplumu örgütsüzleştirmeyecek, yönetimi zayıflatmayacak, di-
sipline, düzene, sorumluluğa zarar vermeyecek miyiz? Bu son de-
rece önemli bir sorudur ve biz bunda herşeyi açık görmeliyiz.

Ben içten olacağım, gelecek bir demokratikleşmenin yararından
kuşku duyan kimse, büyük bir önemi olan ve büyük bir politik
anlamı olan ciddi bir eksiklik göstermektedir: Onun halkımıza güve-
ni yoktur. Gerçekte, ona öyle geliyor ki demokrasi toplumu ör-
gütsüzleştirmek, disiplini yok etmek, rejimin sağlamlığını sarsmak
için kullanılabilir. Biz bununla aynı görüşte olamayız.

Demokrasi düzenin karşıtı değildir. Aksine, düzendir, fakat, kör
bir itaat ve dakiklik üzerine değil, fakat toplumun her işinde
toplumun bütün üyelerinin tam hakla aktif bir katılımı üzerine
temellenen, daha yüksek düzeyde bir düzen.

Demokrasi, disiplinin karşıtı değildir. Aksine, bu bilinçli bir disip-
lin ve emekçilerin iyi bir örgütlenmesidir ki bunların temelinde
ülkenin gerçek efendileri olma duygusu, kolektiflik, tüm yurttaş-
ların çıkar ve çabalarının dayanışması vardır.

Demokrasi sorumluluğun karşıtı değildir, denetim yokluğu ve
aşırı hoşgörü anlamına gelmez. Aksine, Sovyet insanların yurt-
severlik anlayışına onların yurttaşlık görevini iyi bir şekilde kav-
ramalarına karşı güven temelinde toplumun özdenetimidir, görev
ve hakların birliğidir.

Elbette, demokrasinin derinleştirilmesi kolay bir iş değildir. Fa-
kat bir şeylerin kolaycacık oluvermemesinden korkmamak gerekir.
Aşılacak dağlar olmasa da engeller olacaktır. Fakat biz olgun bir
topluma, güçlü bir partiye sahibiz. Sosyalist rejim çok sağlam bir
temele, bütün halkın desteğine dayanmaktadır ve güçlerini de tas-
tamam yaşamımızın demokratik niteliğinden almaktadır. Ne kadar
çok demokrasiye sahip olursak yeniden yapılanma, sosyalist yeni-
lenme yolunda o kadar çabuk ilerleriz, sosyalist ocağımızda o ka-
dar çok disipline ve düzene sahip oluruz.

Öyleyse, bugün soru şöyle sorulmakta: Ya demokratikleşme,
ya toplumsal atalet ve tutuculuk. Başka alternatif olamaz.

Birinin hoşuna gitmek ya da eğlenmek için demokrasiye gerek-
sinimiz olmadığını daha geçenlerde söyledim. Demokrasiye, ya-
şamımızda çok şeyi değiştirmek için, insanların yaratıcı eserinin,
yeni fikir ve girişimlerin önünü açmak için gereksinimimiz var.

Yoldaşlar,

Yeniden yapılanma Sovyet sendikalarına yeni açınımlar getirmek-
te ve yeni hedefler saptamaktadır.

Bu bakımdan, sendikaların öncelikli hedefleri nelerdir? Eğer iyi

anladiysam, tartışmamızın ve Stepan Şalaev'in raporunun merkezinde yer alan soru işte bu soru.

Bu konuda size birkaç düşünce söylememe izin verin.

Söz konusu hedefler ve onların gerçekleştirilmelerinin yolları birbirine bağlı iki düzeyde bulunmaktadırlar. Birisi, sendikaların toplumda aldıkları yer, onların anayasal hak ve yükümlülükleri, parti ile devlet ve organları: Bakanlıklar, diğer kamu örgütleri ile ilişkileridir. Diğer, sendikaların emekçi kolektiflerindeki faaliyeti, yığınlarla, somut bireylerle günlük ve çok yanlı ilişkileridir.

Ülkenin içinde yaşayıp çalıştığı yeni koşullar, çözmekte olduğumuz sorunlar bizi, toplumsal yaşamda sendikaların rolünü başka açıdan düşünmeye itmektedirler.

Yeniden yapılanma ortamında, sendikaların yeni rolünü, onların şu son yıllarda çok büyük bir yayılma gösteren teknokratik eğilimlere bir çeşit karşı güç oluşturmaları ve ekonomik çözümlerin toplumsal karakterini güçlendirmeye çalışmaları gerektiğinde görüyorum. Bu, şu anlama gelir ki, sendikalar planların toplumsal bölümlerinin yapılmasına aktif olarak katılıp gerektiğinde düzeltmeler önermelidirler.

Daha şunu da söyleyeceğim, bütün devlet düzeyinde sendikalar, üretim sorunlarının çözümü ile toplumsal alanın gelişmesinde varolan farka karşı aktif olarak savaşım vermelidirler. Olan ve bugün hala son derece büyük kayıplara neden olan budur. Duruma çözüm bulmak için şimdi son derece büyük çabalara girişmek gerekmektedir.

Bu çalışmaya aktif olarak katılmak gerekmektedir, yoldaşlar. Ve eğer hukuksal bir çözüm gerektiren sorunlar varsa, yol, söylendiği gibi, sendikalar için burada da kapalı değildir.

Bu alanda sendikaların önerileri her zaman içten bir dikkat çekmekte ve parti ve devlet yönetiminin ilgili desteğine konu olmaktadır. Genel olarak, içtenlikle söyleyeceğim ki sendikaların daha faal bir şekilde çalışmalarında büyük çıkarımız var. Hatırlayın, Kuban bölgesindeki gezim sırasında, bazı sendika emekçilerinin yöneticilerle Krakovi dansı yaptıklarını söylediğim zaman, bazı sendika militanları eleştirilerimden dolayı kızmış olabilirler. Bu eleştirel ihtarın anlamını anladığınızı sanırım: Sağlam bir konumda kalmak ve partinin çizgisini emekçilerin çıkarlarının savunulmasında kararlı bir şekilde izlemek gerekmektedir.

Kardeş sosyalist ülkelerin sendikalarının ve uluslararası sendikal örgütlerin faaliyetinin deneyiminin incelenmesi kuşkusuz bize pek çok ilginç ve yararlı fikir telkin edebilir.

Burada asıl olan, bu çalışmanın yöneldiği hedefler, nihai sonucu ve insanlar için ve toplum için yararlılığıdır.

Sendikaların meşguliyet alanı, bütün sevinç ve güçlükleriyle insanın bizzat yaşamıdır. İnsanların emeğinin, sağlığının, yaşam koşulları ve eğlenmelerinin yaşamsal sorunları söz konusu olduğu zaman da sendikalar faal olarak, vargüçleriyle ve somut bir şekilde davranmalıdırlar.

Örneğin, karşı karşıya olduğumuz en keskin sorunlardan birini, konut sorununu alalım. Biliniyor ki parti, birbirini izleyen beş yıllık üç plan döneminde, pratik olarak her aileye bir daire ya da kişisel bir ev sağlama gibi son derece önemli toplumsal bir hedef saptadı kendisine. İster devlet düzeyinde olsun isterse emekçi kolektifleri düzeyinde, biz, her düzeydeki çabalarımızı yoğunlaştırıyoruz. 1986'da, bir yıl öncekinde 5,2 milyon m² fazla inşaat yapıldı. Ve bu artış bir tavan değildir. Gençler için konut blokları yaratılmakta, giderleri işletmelere ait olan konut yapımı teşvik edilmektedir. Devlet, giderlerini kendileri karşılamak üzere ev yapmaya karar veren emekçilere kolaylıklar sağlamayı kabul etmektedir.

Bildiğiniz gibi, geçen yıl Uzakdoğu'yu ziyaret etme fırsatım oldu ve orada konut sorununun yakıcılığının farkına varabildim. Bu sorun ülkenin diğer bölgelerinde de o kadar yakıcıdır, Baltık bölgesindeki yolculuğum sırasında bunu bir kez daha gördüm.

Temel olarak kaynaklar değil fakat inşaat işletmelerinin kapasiteleri, kiralık inşaata gerekli maddi kaynakları sağlama olanağı söz konusudur. Yerel organlar bu alanda çok şey yapmalıdırlar. Ve bu birçok cumhuriyet, bölge, kent ve yörede daha şimdiden yapılmaktadır.

Bütün emekçi kolektifleri, Gorki ve Minsk otomobil yapımcıları kadar, Voskresensk kimyacıları ve Kuibışev metalürjistleri kadar aktif çalışmalıdırlar. Sendikalar, ekonomik organlarla işbirliği içinde, bütün ülkede bu halk girişimini göstermelidirler. Bu son derece büyük bir yedek güçtür, yoldaşlar ve insanlar bu sorunu en çabuk çözmek için ülkenin bütün çabalarını birleştirmek gerektiğini anlamaktadırlar.

Somut insanı dikkat merkezine alarak sendikalar, insan sağlığı gibi bu değerli sermayeye daha yoğun bir şekilde ihtimam göstermeye, ona etkin bir tıbbi hizmet, koruma ve iş sağlığı sağlamaya çağrılıdırlar.

Alkolizme karşı savaşım çabaları bırakılamaz. Bu savaşım çoktan olumlu değişimler getirdi ve bu herşeyden önce insanların sağlığı

ğını ve toplumumuzda düzeni ilgilendirir. Bununla birlikte bu alanda yapacak daha çok şey var.

Şimdiye dek, geçici bir emek yetersizliğinin yol açtığı emek zamanı kayıpları "bilinçli olarak" dile getirilmeye devam edilmektedir. Yalnızca sanayide bu kayıplar, işe gelmeme, ölü zamanlar, yönetim tarafından cezalandırılan düzensiz gelmemeler tarafından verilen zararları on kat aşmaktadır.

Bugün, bu sorunlar üzerine önemli kararlar hazırlanmaktadır. Sendikalar, ulusal önemdeki bu büyük eyleme katkılarını vermeli-dirler. Ülkede kamu sağlığını iyileştirmeyi amaçlayan bir önlemler bütününü hazırlanmıştır.

Bir şey daha. Sosyalist yarışmadaki biçimcilikten çok söz ettik ve bununla birlikte hemen hemen hiç değişim yok.

Ve bununla birlikte, herşeyden önce emekte yaratıcılığı, girişim-ciliği geliştirmek için, zihniyet, yetenek, örgütleme sanatı ve öncü deneyimi özümleme sanatı yarışına gereksinimimiz var bugün.

Yıllardan beri söz konusu olan şeye, yani nitelik, kaynaklardan iktisat, siparişlerin tam olarak yerine getirilmesi temelinde sosyalist yarış sistemini yeniden yönlendirmeye esaslı bir şekilde girişmenin zamanıdır. Sosyalist yarışın asıl olarak dayanması gereken üç nokta bunlardır. Sendikaların temel rolünün hiçbir kuşku götür-medığı bir alan işte tastamam budur. Ve bu amaçla özel işaretler beklememek gerekir. Bütün koşullar birarada bulunmaktadır. Bu sorunları çözmek sizlere düşer ve hesap sizlere sorulacaktır.

Değil mi ki bu böyle, dolambaçsız demek isterim ki sendikalar gerçek yarış yokluğuna, gösterişe, her normal insanın kendisini yitireceği, öyle ki herşeyin karmakarışık olduğu yarış biçimleri bolluğuna alışmışlardır. Bazan insan, sendikalar sayesinde, "kağıt-tan bir motor"un yarışma alanında yoluna koyulduğu ve tamamen boşa dönüp yarışa katılanlar olmasa da olabileceği izlenimine bile kapılıyor. Ve kağıtlar ortada dolaşiyor.

Yarışmayı yeryüzüne, atölyelere, ekiplere geri getirmek, onu ger-çek, temel görevlerin yapılmasına tabi kılmak, onu en iyi deneyim-leri özümlemekte, çalışmalarını yetkinleştirmekte ve bizzat kendi-lerini yetkinleştirmekte çıkarı olan bizzat emekçilerin eline teslim etmek gerekmektedir.

Başka deyişle, sizde eksik olan çalışma değil, yoldaşlar. Toplu-mun tutarlı demokratikleştirilmesi ortamında, sendikaların rolü sü-rekli yükselecek, ekonomik ve toplumsal politikanın gerçekleştiril-mesindeki sorumlulukları güçlenecek ve eğitsel ve kültürel görevleri daha karmaşık ve daha çeşitli olacaktır.

Bugünkü koşullarda sendikaların rolü temasını izleyerek, demek

isterim ki yeniden yapılanmanın yazgısına bürolarda değil fakat emekçi kolektiflerinin somut çalışmalarında karar verilmektedir. Emekçi kolektifi yeniden yapılanmanın merkez hücresidir ve son hesapta her şey orada hüküm sürecek havaya, bu çalışmanın yeni örgütlenmesine bağlıdır.

Temelde bu, insanın kendi kolektifinde ve sonuç olarak, tüm top-lumdaki gerçek durumun sorunudur.

İşi (insanın, çn) nasıl örgütlenmekte, ne ölçüde verimli ve nasıl ödenmekte ücreti, emek sonuçları ile insanın gereksinimlerinin karşılanma derecesi arasındaki bağ nedir, iş arkadaşları arasında, benzer işletme emekçileri arasında, her düzey yöneticiler ile astlar arasındaki ilişkiler nasıl kuruluyor?

Bağımlılık basit ve açıktır: Emekçi kolektiflerindeki duruma bağlı olacaktır bütün toplumdaki durum. Eğer yüksek düzeyde verimli emek örgütlemeyi ve üretimin yüksek niteliğini sağlamayı başarır-sak, işte o zaman ülkenin bütün ekonomisi başarı içinde gelişip gidecektir. Eğer düzen ve iyi örgütlenme egemen olursa kollek-tiflerde, toplumda da aynı şey olacaktır. Eğer biz hep birlikte kolektifte olağan insani ilişkiler kurmayı öğrenirsek, orada moral ve psikolojik iklimi sağlıklı kılarsak, işte o zaman ülkedeki tüm top-lumsal hava da sağlıklı olur.

Parti Merkez Komitesi, tasarısı tüm halkın tartışmasına sunul-muş olan Devlet İşletmeleri (grupları) Yasasına büyük bir önem vermektedir. Yasa tasarısı, gerçekte, ekonomik yönetimin yeni ideolojisine dayanmaktadır. Bunun son gerçeklik, kesin bir belge olduğunu düşünmüyoruz. Eğer böyle sayılsaydı, onu bütün halkın tartışmasına sunmaya hiçbir gereksinim olmazdı. Bu belgeyi top-lumumuzda geniş olarak tartıştıktan ve tüm fikir ve uyarıları dik-katlice inceledikten sonra geçerli bir Devlet İşletmeleri Yasasının yapılması için sağlıklı bir temel sunduğunu düşünmüyoruz. Bu yasa, ekonominin merkezi halkası düzeyinde yönetim koşul ve yöntem-lerini köklü bir şekilde değiştirmek, işletmelerin faaliyetinde plan-lamayla tam mali özerkliğin, bağımsızlıkla sorumluluğun birleşme-sini yasal olarak tanımak ve yeni özyönetim biçimlerini yasalaş-tırmak durumundadır.

Sektörlerarası bilimsel-teknik ilk yirmi kompleksin kurulması, üre-tim sektörlerinde ücret artırılmasının yeni ilkelerinin getirilmesi, temel 1500 işletmede devlet organları tarafından ürünlerin kalite kontrolüne geçilmesi, birçok emekçi kolektifinde (iki ya da üç) vardiyalı çalışmanın yerleştirilmesi, üretim ve hizmet alanlarında kooperatif biçimlerinin yaygın geliştirilmesi, kolektif ya da aile

bağlılarına göre çalışmanın artırılması gibi ilkesel nitelikte olan önlemleri de sayacağım. Ve liste uzatılabilir.

Gördüğünüz gibi bu değişimler geniş bir düzeyde ve kusursuz olmaktadır. Ve bununla birlikte, emeğin yeni örgütlenmesi henüz genişleyip geliyor.

Eğer bir emekçi kolektifinin üretimdeki yaşamı gözönüne alınırsa ana değişimler burada, hiç kuşku olmasın, henüz başlayan ekonomik mekanizmanın yeniden yapılandırılmasıyla, muhasebe özerkliğine, özfinansmana, verimliliğe ve özyönetime geçişle belirlenecektir.

Yalnız, yoldaşlar, bu önlemler ancak, emekçi kolektifleri bunları yukarıdan dayatılan bir şey olarak değil fakat kişisel bir şey, kendilerini yakından ilgilendiren bir şey olarak kabul ettikleri gün gerçekleştirilebilir olacaklardır.

Kimin, içtenlikle söylemek gerekirse, mali özerkliğe gereksinimi var, o kimin için bir ilerlemedir? Dürüst çalışanlar için. Ülkenin, son açıklamada, her emekçi ailesinin, her emekçinin buna gereksinimi var.

Mali özerklik kim için tehlikelidir? Geveze için, zira onun zayıflığını açığa vurur. Tembel için, kaytarıcılar için, zira onlara toplumun sırtından yaşamalarını sağlayan ve tüm dürüst emekçilere pahalıya mal olan bizzat asalaklıkları temelinde saldırır.

Ekonomik alan dahil ister toplumda ister her Sovyet yurttaşının yaşamında olsun, emekçi kolektifinin rolünü yeni bir gözle hepimiz yeniden görmeliyiz.

Emekçi kolektifinden başka kim her insanın gerçek toplumsal çehresini daha iyi görebilir, toplumsal adalet önlemini, genel olarak değil, fakat somut olarak, yani insanları adlarıyla belirterek, daha iyi tanımlayabilir?

Bütün olanakların nerede tükendiğini ve önemli yedeklerin nerede bulunduğunu kim daha iyi bilebilir?

Elinden gelen herşeyi dürüstçe kim yapmaktadır ve baştan savulan bir işi kim normal bir iş saymaktadır?

Ve nihayet, bir kimse, görevleri ve yükümlülüklerini, kolektifinden, işyerinden başka nerede parmakla gösterebilir?

Kanımca, son zamanların deneyimi tamamen açık bir şekilde gösterdi ki yaşamda faal bir konumun reddi yalnızca bütün topluma değil fakat aynı zamanda tek başına her insana da pahalıya mal olmaktadır. İçtenlikle söyleyelim, her bizim kişisel olarak ilgili olduğunu hissetmedikçe, kişisel olarak bundan sorumlu olduğunı hissetmedikçe, bunda hiçbir şeyi değiştiremeyiz. Kendini efendi olarak hissetmedikçe.

Şu durumun özellikle altını çizmek isterim yoldaşlar: Bugünkü "mali özerklik" durumunda, emekçi kolektifleri ve sendikalar, toplumsal programların gerçekleştirilmesinde devletin tam yetkili muhatapları olmaktadır.

Sanıyorum ki, SSCB Sendikaları Merkez Konseyi, onun cumhuriyet konseyleri emekçilerin çıkarına yasakoyucu girişim haklarını bugün daha geniş bir şekilde kullanabilecekler ve gerektiğinde, ekonomik organların emekçi kolektiflerinin ayrıcalıklarına saldırma yeltenişlerine daha enerjik bir şekilde karşı çıkabileceklerdir. Sendikaların rızası olmadan, üretim planlarının değiştirilmesi, maddi teşvik fonundan gelen kaynakların geri çekilmesi ve daha başka yasa çiğnemeler kabul edilemez. Sendikalar bu duruma boyun eğmemelidirler. Ve biz kendilerini destekleyeceğiz.

SSCB Sendikaları Merkez Konseyi'nin, sendikalara, emeğin ödenmesi, dinlenme ve çalışma düzeni konularında haberleri olmadan kabul edilen kararların gerçekleştirilmesini veto hakkının verilmesi, çok çeşitli mal fiyatları ve hizmet tarifeleri politikasının saptanması, faal olarak katılma önerisi açıkçası incelenmeye değer. Her türlü sosyal amaçlı ya da inşaat işletmeleri komplekslerinde öngörülmüş, çevreyi korumayı amaçlayan eserlerin hizmete sokulması sırasında, kendilerini dışlama girişimleri olursa, kararlı bir şekilde karşı çıkma olanağına da sahip olmalıdırlar.

Bu konuda, şu olgu üzerine de dikkat çekmek gerekmektedir: Emekçilerin çıkarlarının korunması, toplumsal adaletin savunması gibi önemli bir alan dahil, çok sayıda sendika yeniden-yapılanmanın gerisinde kalmaktadırlar.

Emeğin ödenmesi sorununu alalım. Biz bu alanda ciddi bir yenden örgütlenmeye giriştik. Ve, burada geçici bir kampanya ya da tek bir önlem değil, fakat aynı düzeye getirmenin ortadan kaldırılması üzerine ilkesel bir politika sözkonusudur. Bu önemli bir politik sorundur, yoldaşlar. İnsanın değerinin, toplumsal saygınlığının ve maddi gönencinin göstergesi emek ve yalnızca emek olmasıdır. Bundan başka ekonomik özerklik, öz-finance ve verimlilik ortamında, emeğin ödenmesi ve maddi teşvik kaynakları işletme tarafından gerçekleştirilen kârlara, kazanılan paraya bağlıdır. Son hesapta bunların dağılımı emekçi kolektifinin kullanımına geçer.

Şimdi şu soruyu soralım: Sendikalar emeğin ödenmesi politikasını faal olarak etkilemek için herşeyi yapıyorlar mı? Siz benden daha iyi biliyorsunuz ki çok sayıda işletme aynı düzeye getirmeye son vermekte acele etmemektedirler. Yönetim de hiç acele etmemekte zira bu, üretimin örgütlenmesinin yeniden yapılmasını, çalışma normlarının gözden geçirilmesini gerektiren nazik bir iştir;

ekseriya, sendika komitesi hiç kimseyi incitmeyecek şekilde davranmak istemektedir de.

Hayır yoldaşlar, bütün bu "tereddütlere" bir son vermenin zamanı çoktan gelmiştir. Tembelleri, ayyaşları, kaytarıcıları iyice incitmek gerekecektir. Ve sakın kızmasınlar, her şey kuralınca yapılacaktır. Fakat, buna karşılık, maddi bakımdan olduğu kadar manevi bakımdan da tam bilinçle çalışanı cesaretlendireceğiz. Sendikalar böyle çalışanın çıkarlarını var güçleriyle savunmalıdırlar.

İki ya da üç vardiyalı bir çalışmaya geçiş kadar önemli bir önlemin gerçekleştirilmesine sendikaların, gerektiği gibi, henüz girişmemiş olduklarını söylemeliyim. Ekonomik alanda bu son derece önemli ve kaçınılmaz bir girişimdir, zira, yalnızca sanayide, 100 milyar rublelik bir sabit üretim fonu meblağı tam verimle kullanılmamaktadır ya da düpedüz kullanılmamaktadır.

Bununla birlikte talihsizlik şu ki işletmelere vardiya çalışmasının getirilmesi biçimsel olarak yapılmakta, hiç kimse ne üretimi örgütleme, ne işçilerin yiyeceğini sağlama, ne kent içi taşıtların işletmesini örgütleme, ne de çok sayıda daha başka yaşamsal sorunu çözmeye zahmetine katlanmadı.

Letonya ve Estonya'da çok sayıda karşılaşmam oldu. Her yerde dile getirilen temel sorunlardan biri iki ya da üç vardiyalı çalışmaya geçişti. Bu sorular bana Jumala'da da soruldu ki burada pratik olarak ülkenin bütün bölgelerinin emekçileri, Sakalinden Doğu bölgelerine kadar, tatillerini geçirirler. İnsanlar ne diyorlar? Sektör tarafından öngörülen ya da yerel yetkililer tarafından belirlenen görevlerini yerine getirmek amacıyla işgününi ikiye ayıran işletmeler var. Birinci vardiyada mevcudun yarısı, ikincisinde diğer yarısı çalışmakta. Donanımın ilk vardiyada % 50, ikinci vardiyada % 50 kullanıldığı ortaya çıkmaktadır. Bu sağduyuya ve devletin önemli bir eylemine küfürdür. Gerçekten de, Leningrad sakinlerinin politik büro tarafından onaylanan fikri, modern ve ileri bir donanımla çalışmayı iki ya da üç vardiyada yoğunlaştırmaktan, azami verim elde etmekten, emeğin üretkenliğini yükseltmekten, eskiyen donanımı geri almaktan ve modernleştirmenin hızlandırılmasına yol açmaktan ibarettir.

Bu öte yandan, işletmenin yeni inşaatlara atılmamasını, büyümemesini, kaynaklarını serbest bırakmasını ve onları konut yapımına, toplumsal ve kültürel amaçlı eserler yapımına ayırmasını sağlar. Bu fikrin içerdiği büyük devlet projesi budur işte. Ama burada, herşey biçim için yapılmaktadır. Önemli bir girişimi kötüye kullanmak için.

Bu sorun konusunda sendikalar son derece dikkatli olmalıydılar.

Eğer bir işletme yeni bir düzene geçerse, taşımada, ticaretin, okulların, okul öncesi kuruluşların çalışmasının, hizmet alanının örgütlenmesinde kurulmuş düzeni bütün kentin değiştirmesi çok az olasıdır. İşte bu nedenle tüm kent ya da kentin en büyük bölümü yeni çalışma düzenine geçmelidir. Bu bana son derece açık ve tartışma götürmez görünüyor ve bununla birlikte, sözünü ettiğim kent hizmetlerini değiştirmeksizin işletmeler ekseriya iki ya da üç vardiyaya geçirildi. Bu bir hatadır, bu, hiç kimsenin gereksinimi olmayan ve önemli devlet işini itibardan düşüren bir aceleciliktir.

MK'nın ve hükümetin kararında geçenlerde bunun sözünü ettik, bildiğiniz bütün bir dizi önlemler geliştirdik. Her hal-ü kârda, ikinci ve özellikle üçüncü vardiyada çalışanları özendirmeye çalışıyoruz. Ve bunun doğru olduğuna inanıyorum.

Giderek büyüyen ekonomik özerklik ortamında emekçi kolektiflerinin, sendika militanlarından, sendikaların haklarının kullanılmasında daha enerjik ve daha sıkı olmalarını isteyeceklerini sanıyorum. Bu hakları, sizler biliyorsunuz. Sovyet sendikaları son derece büyük maddi bir güce, büyük haklara sahiptirler. Bu, sözleşmelerine ve bağışlarına saygılı olması için yönetimi denetleme hakkı olduğu gibi, emekçilerin çıkarlarına aykırı davranışlarında yöneticilerin hareketlerini eleştirme hakkıdır.

Açıktır ki sendika militanlarından daha çok şey isterken, onlara azami dikkat, nezaket ve eksiksiz bir destek de vermek gerekir.

Sendika komiteleri yönetime tabi olmamalı fakat emekçilerin çıkarlarını kararlı bir şekilde savunan gerçek muhataplar olmalıdırlar, diyeceğim. İçten olmak gerekirse, sendikal örgütlerin, pek çok yerde, işletmelerde kötü çalışma koşullarına, yetersiz tıbbi hizmete, işletmelerde kötü hizmetlere razı olduklarını söylemek gerekir. Gerçeği söylemek gerekirse, bunlar oldukça sık rastlanan olgulardır. Emekçilerin meşru haklarını ve çıkarlarını savunmak, olanaklarını cesaretle kullanmak ve doğru kararlar elde etmek için, gerekirse, başkalarının iradesine karşı gitmektir.

İşçileri konusunu bağlamak için, sizlere Lenin'in şu sözlerini anımsatmak isterim: "Bizim öyle yapmamız gerekir ki bütün sendika üyeleri üretimden yarar sağlasınlar ve Sovyet Rusya'nın ancak üretimi, üretkenliği artırarak yenebileceğini hatırlasınlar".

Lenin soruyu 1920'de işte böyle koyuyordu ve yeni devrimci değişimler ortamında bugün sorunu biz de böyle koyuyoruz işte.

Daha iyi, büyük bir verimle çalışmak için önümüze görülmedik olanakların açıldığı bir dönemde yaşıyoruz. Bütün zengin deneyimiz, son derece büyük olanaklarımızın kullanılması gözönüne alın-

diğında en iyi bir geleceği güçlü bir şekilde yaratmak için. Bize artık yalnızca bu yönde çalışmak kalıyor, yoldaşlar.

Şimdi kısaca uluslararası sorunlara geçelim, zira bu konuda, umarım yeteri kadar şey söylendi. Bu sorunlar bizim iç gelişmemize olabileceğinden çok daha fazla doğrudan doğruya bağlıdır. Buna çok daha fazla zaman ayırmak gerekir ve bildiğiniz gibi dünyadaki durum şu son yıllarda çok karmaşıklaştı ve hala da öyledir. Asıl olan, dünyada en önemli olan, emperyalizmin, gericilik güçlerinin bizim ileri gitmemizi her ne pahasına olursa olsun durdurma, bizi askersel çatışma rayları üzerinde kalma zorunda bırakma girişimleridir.

XXVII. Kongrenin altını çizdiği gibi, partimiz, en büyük uluslararası görevini Ekim Devrimince açılan yolda ülkemizin ilerlemesinde görmektedir. Herbirimizin adımlarımızı ayarlamak zorunda olduğumuz ölçünün ayarı işte budur, karşı karşıya olduğumuz görevleri değerlendirmek, ülke içinde olduğu kadar uluslararası sahnede de bir politika seçmek için hareket etmemiz gereken nokta işte budur.

"Yeniden yapılanma" ve "saydamlık" terimleri yurtdışında her yerde, Merkez Komitesi'nin ocak plenumundan sonra da, "ilerleme" ve "barış"la eş anlamlı olarak anlaşıldı.

Açıktır ki, kimileri, bağlaşıklarımız, dostlarımız, demokrat görüşlü olan kimseler, toplumumuzda olan değişimleri, günlük yaşamımızın bizzat biçimini ve havasını, umut, güven ve iyilik isterlikle izlemektedirler.

Diğerleri, politik ve ideolojik hasımlarımız, olup biteni bir takım korkuyla ve hatta ekseriya buruklukla izlemektedirler.

Bununla birlikte karakteristik olan, bu farklılıklara karşın, yurt dışında her yerde, temel olan, yani, parti politikasının esinlendiği yeni anlayışın, ikibin yılının sonunda insanlığın önündeki sorunlara yeni bir yaklaşımın zamanımızın meydan okumasına, SBKP'nin yanıtı olduğu farkedilmiştir.

Gerçekte iki temel görev var: Dünyayı nükleer felaketten kurtarmak ve insanın sahip olduğu olağan dışı büyük bilgi, maddi ve manevi olanak potansiyelini insanın hizmetine vermek. Bunlar gerçekten de devasadır, ivedidir ve birbirlerine sıkı sıkıya bağlıdır. Parti, hızlandırma ve yeniden yapılandırma stratejisini geliştirerek, insani, Marksist-Leninist konumlardan hareketle bu görevlere bir yaklaşım örneğini vermiştir.

Yığinsal yıkım silahlarını yok etmeyi, global bir güvenlik sistemi kurmayı amaçlayan Sovyet önerileri özel bir yankı uyandırmıştır.

Bu önerilerden pek çoğu daha şimdiden ikili ve çok yanlı diyalog ve görüşmelerin konusu olmuşlardır.

Açıktır, uluslararası ilişkilerde yeniden yapılanmaya, uluslararası ilişkileri zamanımızın istem ve görevleriyle uyumlulaştırmaya bir atılım vermeye çalıştık. Sonuçta, uluslararası yaşam daha dinamikleşti, politik, ekonomik, bilimsel, teknik ve kültürel işbirliğini pekiştirmenin biçim ve usullerini arama eğilimleri güçlendi.

Bazan, şu düşünceyi duyduğumuz oluyor: Bütün bunlar doğru, partinin dış politikasını çekincesiz destekliyoruz, fakat, dünya çalkalanmaya devam etmekte, silahlanma yarışı sürmekte, nükleer tehdit gerçektir, Amerikan emperyalizmi silahsızlanmak istememekle kalmıyor, üstelik saldırı gücünü artırıyor. Bu değerlendirme bütünlüğünde, doğru, fakat sanıyorum ki gene de eksik.

Uluslararası sahnede durumun tehlikeli olduğu, nükleer silahların sınırlandırılması üzerine Sovyet-Amerikan görüşmelerinin Birleşik Devletler yönetiminin hatası nedeniyle yerinde saydığı, gezegenin çeşitli bölgelerindeki keskin çatışmaların ciddi karışıklıklar getirebileceği doğrudur.

Bununla birlikte başka bir yanı da ihmal etmemek gerekir. Çatışmamızın kilit sorunu, savaş ve barış sorunu karşısında alınacak konumun seçimi bakımından, uluslararası ilişkilerin bizzat havasında, kamuoyunun anlayışında, sıradan insanların ve çok sayıda devlet adamının tutumunda ani bir dönemeç başlamıştır ve sürmektedir.

"İnsanlığın yaşaması için, nükleer silahsız bir dünya için" Moskova forumunun bütün açıklığı ile doğruladığı şey budur işte. Forum, çok büyük sayıda ülkenin değerli bilim adamlarının, yazarlarının, ressamlarının, müzisyenlerinin, iş adamlarının, tanınmış insanların ve din adamlarının temsil gücü çok yüksek olan bir genel kurulu oldu. Bu, çoğunluğu sosyalist dünya görüşünü paylaşmaktan uzak olan ve hatta kilit toplumsal ve politik sorunlarda tutucu konumları savunan insanların bir toplantısıydı. Bu da bir olgu, anlamlı bir olgudur. Ama yine de bu insanlar aynı inançla birleştiler: Uluslararası ilişkilerde yeni bir anlayışın teyidi ancak, nükleer savaşa engel olabilir, barışı yalnız olası değil fakat kaçınılmaz kılabilir.

Forum uluslararası yaşamda önemli bir olay oldu. Hatta gezegenin kamuoyunun anlayışının bir barometresiydi diyeceğim. Ve bu barometrenin göstergesi sıkı sıkıya ve açıkça barışı göstermektedir.

Bu yönde ilerleme, şu ya da bu sorunu çözme tarzı üzerinde oldukça çetin tartışmalar oldu; bu sorunlara yaklaşma biçiminde

özölü ayrılıklar ortaya çıktı. Bundan daha doğal bir şey olamaz: Tartışma, eleştiri, görüşlerin karşılaşması, gerçeğe götüren tek yol işte budur. Ve bu gerçek, başka deyişle, felaketi önleme, hayatta kalma ve insan olarak yaşamayı öğrenme gerekliliği, bildiğim kadarıyla, Moskova'da toplantıya katılanların hiçbir tarafından itiraz görmedi.

Forumun sonuçları, sanırım, göstermektedir ki, dünyada, çok geniş, benzersiz öğelerden oluşan fakat güçlü yeni bir hareket, insanlığın hayatta kalması hareketi doğmaktadır. Bu iyi bir göstergedir, elverişli bir göstergedir. Savaş ve militarizm güçleri üzerine akıl ve iyi niyet güçlerinin etkisine güveni esinlendirmektedir.

Sayırsız ülkenin sendikal örgütleri de nükleer tehdide karşı savaşımında giderek aktifleşmektedirler. Sendikal hareket çağdaş dünyanın büyük bir gücüdür, insanlığın yaşaması hareketinin önemli bileşenlerinden biridir. Emekçilerin çıkarları için savaşım, barış ve silahsızlanma için savaşımın birliği, yığınların insanlık üzerine çöken tehlikenin gittikçe daha açık olarak bilincine varmaları anlamına gelir. Sendikaları bu savaşımına katmak da çok önemlidir.

Çeşitli ülke sendikalarının, uluslararası sendikal merkezlerin temsilcilerini ve çok sayıda delegayı kongrenizde selamlama fırsatı bulduğum için çok mutluyum.

İnancım odur ki barış içinde yaşama hakkı, barış içinde çalışma hakkı her insanın temel ve zamana bağlı olmayan hakkıdır. Emekçiye, silahlanma yarışı, savaş hiçbir kazanç, hiçbir pay getirmez. Barış, işbirliği, iş: İşte emekçinin gönencinin ve toplumun ilerlemesinin koşulları.

Barış ve ülkenin güvenliği yalnızca diplomatların ve politikacıların işi değildir. Barış ve anayurdun güvenliği bizim her birimizin, bütün Sovyet insanların işidir. Özel olarak altını çizmek istediğim şey budur, yoldaşlar. Barış her şeyden önce, fabrikada, tarlada, araştırma merkezlerinde, günlük çalışmasıyla elde etmesi gerekir insanın. Ülkemizde kendi görevimizi ne kadar daha iyi yaparsak bilirsek uluslararası sahnede Sovyetler Birliği'nin barıştan yana sesi o kadar büyük güç ve ağırlıkla duyulacaktır.

Bugün çok iyi biliyoruz ki, yoldaşlar, 70'li ve 80'li yıllar arasında gerici güçleri tarafından başlatılmış olan, ekonomik, politik, psikolojik ve askersel, yığınsal saldırının bir nedeninin de işçilerimizin durumu olmuştur. Düşmanın geri oluşumuz üzerinde artık ciddi olarak hesap yapamadığı şimdilerde, emperyalizm vurgunun yönünü değiştirdi: Dönüm tasarılarımızı gerçekleştirmemizi engellemek, silahlanma yarışı sayesinde onlara engel olmak, frenlemek, başa-

rısızlığa uğratmak istemektedir. Bu nedenle uluslararası gerginliği her yolla elde tutmakta, geçmişte olduğu gibi, SSCB'ni bütün kötülüklerin ve felaketlerin kaynağı olarak göstermeyi sağlayan dünya koşullarını korumaktadır.

Fakat bunların hepsi de emperyalizmin kendisi kadar eskidir. Gericiliğin bu davranışında temelde yeni olan hiçbir şey, beklenmedik hiçbir şey yoktur. Ve yanıtımız açıktır. Güvenliğimizi ve dost ve bağlaşıklarımızın güvenliğini güvence altına almak için, hiç kimsenin sınırlarımızın sağlamlığını denemeye çalışmaması için gerekli olan her şeyi yaptık ve yapmayı sürdüreceğiz. Ama, makul ve yeterli bir savunmayı sağlamak için zorunlu olanın ötesinde hiçbir girişimde bulunmayacağız.

Silahlanma yarışında emperyalizmin bize dayatmaya çalıştığı şeyi yineleyip durarak kendimizi yormayacağız. Silahların sınırlandırılması ve azaltılmasını, bu sürecin güvenilir bir denetiminin güvence altına alınmasını, uluslararası karşılıklı güvenliğin pekiştirilmesini amaçlayan bütün dürüst girişimler için eskiden olduğu gibi kapıları olduğunca açık tutuyoruz ve tutacağız. Sosyalist yenilenme yolunda atılan her adım, aynı zamanda barış ve ilerleme güçlerinin yeni bir etkisi ve saldırganlık ve militarizm güçlerinin yeni bir bozgunudur da.

İşte böyle, bu şekilde, yoldaşlar, iş politika sorunlarımız, uluslararası sahnede çözülmesi gereken sorunlarla bölünmez bir bütün halinde kaynaşmaktadır.

Hızlandırmanın, sosyalist toplumun yeniden yapılandırılmasının, nükleer felaketin, dünyanın askersizleştirilmesinin ve uluslararası ilişkilerin insanileştirilmesinin görevleri SBKP XXVII. Kongresinin Merkez Komitesi ocak plenumu tarafından da doğrulanıp somutlanan politik stratejisinin eksenini oluşturmaktadırlar.

Kabul ettiği politikadan partinin geri dönmeyeceğine sizi temin etmeme izin veriniz yoldaşlar.

Sizlerin desteğinize, işçilerin, köylülerin, aydınların tüm Sovyet halkının desteğine dayanan parti, 70 yıl önce Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nin kendisine gösterdiği yolu kararlı bir şekilde, cesaretle ve dirençle izlemeyi sürdürecektir.

Kongrenize iyi çalışmalar ve delege ve davetlilere, yeni görkemli başarılar, sağlık ve direnç dilerim.

Gençler Devrimci Yenilenmenin Yaratıcı Gücüdür

SSCB Leninci Komünist Gençler Birliği'nin
XX.ci Kongresinde verilen söylev.

16 Nisan 1987

Değerli Komsomol yoldaşlar,

Bütün Sovyet insanların, ya da hemen hemen bütün, çalışkan ve gözüpek gençliklerinde üyesi oldukları örgütün, bütün hepimize yeni, sosyalist bir yaşamın yollarını açan örgütün, Leninci Komsomol'un XX. Kongresi çalışmalarının ikinci günüdür bugün.

Bugünkü gibi bir tartışmayı, SSCB Leninci Komünist Gençler Birliği'nin bu kongresine katılmayı asla bu denli arzulamadım galiba. Parti Merkez Komitesi ve hükümetten yoldaşlarımın da aynı duyguyu duyduklarını biliyorum. Ve bu çok olağan, zira bu salonda bulunanlar bizim ülkemiz, Sovyetler ülkesinin bugününü ve geleceğini temsil ediyorlar. Ve burada söylenen herşey, yalnız bugün için değil, fakat gelecek için de derin bir anlam taşımaktadır. Burada ilgisizler yok ve olamaz zira herkes, sizin yeniden kazandığınız komsomol ateşini, militan anlayışınızı, işini bilen insanın kaygısı olan şimdiki kaygınızı ve geleceğe atılımınızı duymaktadır ve bunu duymamak olası değildir. Bugünlerde bizler de gençleşiyoruz.

Komünist Partisi ve bütün toplumumuz kongremizin yeni bir evreyi belirtmesini ve Sovyet gençlik hareketinin tarihinde yeni bir sayfa yazmasını en yüksek düzeyde dilemektedir. Faaliyet raporu ve tar-

tışmalar Komsomol'un ülke ve halk karşısında sorumluluğunun bilincinde olduğunu, gençlerin toplumumuzun yaşamının her alanının yenilenmesinde, gerçekleşmekte olan derin değişimlerde daha aktif bir yer almayı coşkuyla özlediklerini göstermektedir. Bu anlayış çok sağlıklıdır ve işinize ve günlük yaşamınıza bir anlam verebilen, sizi teşvik eden de ancak odur.

Kongrenize sinen ısrarlı istek havasından ancak kıvanç duyabiliriz. Bu, ülkenin gelişmesinin bugünkü evresiyle ve yakıcılığı ile uyum göstermektedir. Bu havanın bütün Sovyet gençlerinin özlemlerini dile getirdiğine inanıyoruz. Burada, bu kongrede herşey göstermektedir ki gençler ülkemizdeki devrimci süreçlerde yerleri olduğunu hissetmektedirler. Ve bu çok anlamlıdır, zira burada Komsomol'un konumu söz konusudur. SBKP Merkez Komitesi adına, Komsomol'un en küçük bir çekince göstermeksizin yeniden yapılanmadan yana çıktığını belirten Viktor Mironenko'nun açıklamasını selamlarım. Biz burada, yoldaşlar, sizin temsilcileri olduğunuz bütün ülke gençliğinin konumunu görmekteyiz.

Hatta, konumunuzun parti için son derece büyük bir politik önemi olduğunu söyleyerek daha da ileri gideceğim. Komsomol'un Kongresi tamamen canalcı bir dönemde, cesur girişimler ve yoğun bir çalışma döneminde yapılmaktadır. Hiç itirazsız, toplumsal dönüşümlerin genişliği bu dönemi olağan dışına çıkarmaktadır. Ve değerli dostlar, sosyalist toplumun devrimci yenilenmesine girip yer almak sizlere aittir.

Doğduğumuz ülkeye ait olan olağandışı güzellik ve zenginlikler, büyük bir gücün son derece büyük ekonomik potansiyeli, bilimin devasa kazanımları, kültürümüz ve ideolojimizin insancıl gelenekleri ve değerleri ellerinizdedir. Ekim devriminin eserini sürdürmek, gezegende barışı, kolları korumak işte size aittir.

Gençler devasa bir sorumluluk, ülkenin, sosyalizmin yazgısının, bütün uygarlığın barışı, geleceğinin sorumluluğunu yüklenmektedirler. Ve bizler, komünistler olarak, yoldaşlarınız olarak bu yüksek amaçlara ulaşmak için güçlerinizi esirgememenizi dileriz. Zira insan için asıl olan bunlardır.

Şimdiki dönem, uygar, siyasal ve ideolojik bir olgunluk sağlayan şahane bir okuldur. Mümkün olduğunca, başlamış olan değişimler içine iyice girmeye, yenilikçi anlayışını özümsemeye, sizin kuşağınız için ve bütün toplum için ne anlama geldiklerini daha iyi anlamaya çalışın. Bu anlama olayı, yeniden-örgütlenme ile başlayan değişikliklerin derinliğinin, genişliğinin ve yeniliğinin anlaşılması, sizin yaratıcı çalışmanızı gerçekten özendirebilecek ve Sosyalist devletimizin tarihinin en önemli evrelerinden birinde kendi

öz yerimiz ve rolümüz hakkında tam doğru bir fikir edinmemize yardım edebilecek tek anlamadır.

Yeniden-yapılanmaya aktif ve bilinçli katılanlar olmanızı istiyoruz. Hatta daha ileri gideceğim: Herşeye gözü kapalı inanmayın. Herşeyi anlamaya çalışın ve bu anlamadan size yaşamınızda ve faaliyetlerinizde gerekli olan sonuçları çıkarın. Zira yeniden-yapılanmayı yerine getirmek için kaçınılmaz olan işte tam bu açık ve bilinçli konumdur.

Sovyet insanların her kuşağı üzerine düşen görevi yerine getirdi. Sizin görevinizi söylemeden önce Lenin'in sözlerini söyleyeceğim: "Gençliğimizin geleceğini öylesine önemsiyorum ki! Gençlik devrimin bir parçasını temsil etmektedir". Bu sözler söylendiği dönemde doğrudu ve bugün de oğünkinden daha az önemli, anlamlı ve doğru değil, zira devrim sürmektedir.

Eğer tarihimizi yeniden iyi incelersek bütün utkularımızı ve bütün kazanımlarımızı, bütün hatalarımızı, acılarımızı ve hayal kırıklıklarımızı görürüz. Fakat herşeyin aslına varmanın bizzat bu biçimi, bizim, Ekim Devrimince açılan yola koyularak, gençliğin devrimci savaşıların umutlarını doğruladığını ve öz görevini yerine getirdiğini gururla söylememizi sağlıyor.

Bir kuşak, devrimi, iç savaşı ve ilk beş yıllık plan dönemlerini tanıdı, bir diğeri Büyük Ulusal Savaş, bir başkası savaş sonrası kahraman yeniden kuruluşa kendisini verdi. Sizler ve sizin yaşınızdaki diğer gençler bugün, bakir toprakları açanların, uyuyan petrol yataklarını bulanların, Baykal-Amur demiryolunu kuranların, Sibirya'da elektrik santralleri kuranların, bilimsel ve teknik ilerlemenin en yüce tepelerini fethedenlerin yerini almaya geliyorsunuz. Halkımıza ve ülkemize ün veren büyük eserler günlük çalışmaya verilen özveriden doğar.

Sovyetler ülkesinin gençliği halkına ve kendisini yetiştirip eğiten anayurduna her zaman layık olmuştur. Bu, geçmişte böyle oldu ve biz, komünistler, inanıyoruz ki gelecekte de böyle olacaktır.

Bu kürsüden, parti ve Komsomol adına, şerefli öncüllerinize, insanlığın tarihinde en büyük devrimi yapanlara, sosyalizmi kurup koruyanlara ve sonra Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin gücünü pekiştirenlere, derin saygımı ve yürekten minnetimi ifade etmeme izin verin.

Onların yaptıkları paha biçilmez tarihsel bir mirası oluşturmak-tadır. Bu, halkın belleğinde ebediyen kalacaktır. Bunlar ülkemizin büyük tarihinin kahramanlık sayfalarıdır!

I

Yoldaşlar,

Parti tarafından ilan edilen yenilenme ve yeniden-yapılanma

politikasının anlamı şu özlü formüldedir: daha çok sosyalizm. Bu politika temel soruya, toplumumuz yaşayabilir mi sorusuna yanıt vermektedir.

Ekim Devrimi'nin 70 yılı sosyalist sistemin yaşamsal kaynaklarının gücünü kanıtladı. Sosyalizm kazanç hanesinde parlak toplumsal utkulara, evrensel olarak tanınan ekonomik ve kültürel ilerlemelere sahiptir ve bize, coşku verici tarihsel açınımlar vermektedir. Bundan yerinde ve haklı olarak gurur duyuyoruz ve içinde yaşadığımız toplumun büyük değerlerine bağlıyız.

Bununla birlikte bir soru var: Acaba işlerimizin gidişinden hoşnut muyuz? Burada içtenlikle ve açıkça şunu demeliyiz: Hayır, hoşnut değiliz. Özgörevimiz, sosyalizmin bütün üstünlük ve olanaklarını, maddi ve manevi son derece zengin hazinesini, güçlü devrimci potansiyelini tam olarak kullanmak üzere tamamen ortaya koymaktır.

Daha çok sosyalizm dediğimizde, sürekli gelişip ilerleyen, ekonomik, kültürel ve manevi planda insan uygarlığının öncülüğünde yer alabilen bir sosyalizme gereksinmemiz olduğunun altını çiziyoruz.

Daha çok sosyalizm, daha çok sosyal adalet ve sosyalist toplumun öncelikli değeri olan emeğe daha büyük bir saygınlık demektir.

Daha çok sosyalizm, toplumsal yaşamımızda daha çok demokrasi, saydamlık, kolektiflik, insanlar arası ilişkilerde daha çok kültür ve insanlık, bireye daha çok onur ve saygı demektir.

Daha çok sosyalizm, yüce yurtseverlik hedeflerine daha çok özlem, ülkenin işleri için daha çok uygarca kaygı, barış için daha çok kaygı demektir.

Ortak ödevimiz, Sovyet insanların tüm kuşaklarının ödevi ülkemizin XXI. yüzyıla güçlü ve gönenç içinde girmesi için çalışmaktır.

Yoldaşlar,

Toplumumuzun yaşamının tüm alanlarının yeniden-yapılanmasına başlayalı işte iki yıl oluyor. Doğal olarak insanlar olup biteni düşünüyorlar, yapılan değişimlerle yapılmakta olanları yargıya vuruyorlar, bunları şimdiye dek sahip olduğumuz şeylerle karşılaştırıyorlar ve yeniden-yapılanmanın başarılarını ve başarısızlıklarını gözlemliyorlar. Pek çokları kendi kendine soruyor: Nerede başardık, nerede başaramadık? Size temel olanı söyleyeceğim. Çok kısa sürede, tarihin ölçütleri bakımından oldukça uzun bir yol katettik. Bu yol gerçeğin, olayların eleştirel bir gözden geçirilmesinin yolu, yeni

fikirler kotarmanın, toplumsal yenilenmenin yeni bir anlayışının çetin yolu oldu. Ve biz daha şimdiden sonuçlar elde ettik.

Ülke işlerinin derinlemesine bir açıklaması, olumsuz olguların ciddi bir eleştirisi, yaşamın sürekli bir demokratikleştirilmesi, toplumun ahlaksal arınmasının, insanların vicdanının kurtulmasının, toplumsal faaliyetlerinin teşvikinin başlangıcı oldular.

Kısacası, geçen dönem zor fakat sonuç olarak verimli oldu. Bu dönemde en önemli sonucu elde ettik: Yenilenme fikirleri, devrimci değişimler milyonlarca insanın kafasını fethetti ve halkımızın ezici çoğunluğunu davalarına kazandılar. Tüm bunlar göstermektedir ki toplumsal yaşamımıza öncülük edenler yeniden-yapılanmanın yandaşlarıdır. Ve inanıyoruz ki bu süreç ve bu eğilim güçlenerek ilerleyecektir. Temel olan işte budur, yoldaşlar.

Partinin XXVII. Kongresi'nce kotarılan politikanın ve yeniden-yapılanmanın başlıca yönelimleri çizgisinde yeralan çok büyük önemi olan kararlar aldık. Bu kararlar her alanla ilgilidir: Ekonomi, kültür, toplumsal yaşam, parti örgütlerinin yaşamı, toplumsal örgütler, emekçi kolektifleri.

Benzetme yapmak gerekirse bugün doğru bir pusulaya sahibiz, nirengi noktalarımızı belirledik ve geçen son iki yıl, iyi yolu, hızlandırma ve yeniden-yapılandırma yolunu seçmiş olduğumuza olan inancımızı pekiştirmiştir. Bugün, temel olan, alınan kararları uygulamak amacıyla, ilerlemeyi ve pratik işi vurgulamayı sürdürmektir. Demiyorum ki tartışmalar burada durdurulsun. Yeniden-yapılanmanın önümüze koyduğu sorunları, hep yeni sorunları açıklığa kavuşturmak için tartışmaya daha gereksinimimiz olacak. Ve bununla birlikte, bugün belirleyici etmen pratik iştir.

Geçmişin derslerini unutma hakkına sahip değiliz. Daha önce bundan söz ettim ve burada da yineleyeceğim: Geçmişte de biz pek çok iyi kararlar aldık, hepsi de toplumun belbağladığı ciddi değişikliklere yol açmadı ve bu her şeyden önce bu kararları pratik faaliyetler izlemediği içindir.

SBKP Merkez Komitesi bir kez daha herkesi eyleme çağırmaktadır. Eylem, gene eylem, her zaman eylem: Bugünkü aşamada yeniden-yapılanmanın başarısının güvencesi buradadır. Etkilemek için daha az tumturaklı söz, etkileyici daha çok somut iş!

İşte bu nedenle, değerli dostlar, kongrenizde parti merkez komitesini ve Sovyet hükümetini temsil eden bizler, toplantınızda egemen olan pratik anlayıştan, yeniden-yapılanmaya yardım etme, pratik katılımınızla, genç enerjinizle onun anlayış ve eserlerini ortaya koyma özleminizden biz hepimiz sevinç duymaktayız. Lenin'in şu sözlerinin burada duyulmuş olması tamamen mantıksaldır: "Ancak

ve ancak işçilerle ve köylülerle çalışarak gerçek komünist olunabilir." Öyleyse, politik örgüt olan Komsomol'un başlıca görevi işte buradadır.

Lenin'in bu fikri raporda ve delegelerin konuşmalarında sık sık yer aldı. Pratik eyleme geçme zamanıdır dediğimizde biz, Komsomol'u böylece her yerde yerini almaya, yeniden-yapılanmanın bütün sorunlarının çözümüne katılmaya, durgunluğa bayrak açmaya, ülke yaşamında aktif olarak olumlu değişimler önermeye çağırıyoruz. Bu kürsüde konuşanlar dahil kongre delegelerinin aktif konumunu selamlarım.

Yeniden-yapılanmanın hasımları olup olmadığı, eğer varsa somut olarak kimlerin söz konusu olduğu sorulmaktadır bazen. Hatta bana bazen şöyle yazılıyor: "Mihail Sergeyeviç hiç olmazsa bir kaç isim söyleyin!"

Bu soruna bütün açıklığı getirmeliyiz düşüncesindeyim. Bizim politik hasımlarımız, yeniden-yapılanmaya muhalefet yok. Biz bu devrimci değişimlerin ilk evresinin güçlükleriyle karşı karşıyayız. Bu güçlükler hepimizi ilgilendirmektedir. Zira hepimiz dönemimizin çocuklarıyız adeta. Frenleme mekanizması kendi kendine olmadı. Onun somut zanaatçıları Merkez Komitesi'nde ve hükümette, bakanlıklarda, Cumhuriyetlerde ve bölgelerde yer almaktadırlar. Onlar emekçi kolektiflerinde de var ve hatta, tutucu eğilimler edinmekte güçlük çekmenize karşın Komsomol'da bile var.

Bugün, başka türlü düşünmek, başka türlü davranmak, başka türlü çalışmak, yeni görevleri yerine getirebilmek için yeni yaklaşımlar denemek zorundayız. İşte yeniden-yapılanmayı karmaşık ve güç kılan budur.

Bununla birlikte bu söylediğime, alışılmış yaşam biçimlerinden kopmak istemeyen ve hatta onu değiştirse de ancak çok yavaş değiştiren insanların olduğunu eklemek gerekir. Nesnel olarak, bu insanların konumları yeniden-yapılanma anlayışına yanıt vermemektedir. Hesap sormaya başladığında ve özellikle de sıkı davranıldığında bu herkesin hoşuna gitmedi örneğin. Herkesin yaptığı işe uygun düşen neyse ancak ona hakkı olduğu kesinlikle söylendiğinde, bu, bazılarında memnuniyetsizlik yarattı. Fakat, söyleyin bana, sorunu böyle koymak doğru değil midir? Bunu, gelişmemizin akışı dayatmıyor mu? Bunun masa başında icat edilmediğini anladığınızı sanırım. Bunun böyle olmasını bizzat yaşamın kendisi istiyor.

Kuşkusuz böylesi bir konum almayı kabul etmek zordur. Zira yıllar boyu, kazanılmayan bir ücret, "güvenceli" primler almaya alışılmıştır. Tüketim eğilimlerine, asalak eğilimlere son vermek için ciddi eğitim ve ekonomik öğretim çalışması zorunludur. Toplum-

muzda, insanın maddi ve toplumsal durumunu iş ve yalnızca iş belirlemelidir. Bu ilkelerin sarsılmaz bir şekilde kalması için bütün ülke çapında ve her emekçi kollektifinde böyle olması zorunludur.

Bu bilhassa, yeniden-yapılanmanın temeli olan emekçi kollektiflerini ilgilendirir. İnisiyatifi uyanan emekçilerin bütün durgunluk olgularına, bizzat yaşamın reddettiği herşeye karşı verdikleri savaşım bugün işte bu kollektiflerde sürmektedir.

Bürokrasiye karşı savaşım sorununu çok özel olarak incelemek gerekir elbette. Kongreniz bu görevin önemini altını çizdi: Toplumumuz bürokrasi hastalığı ile başarılı savaşım verileceğini kendisine sağlayan güvencelere sahip mi? Evet sahip. Ve biz, bizim gibi sizler de, ne yapılması gerektiğini biliyoruz. Herşeyden önce, saydamlığa, eleştiriye, toplumumuzun demokratik ilkelerinin gelişmesine gereksinimimiz var.

Bu, bazılarının düşündüğünün aksine, faydacı ve geçici bir gereksinim değildir. Sorun temel bir sorundur. Saydamlık, eleştiri ve demokrasi yenilenmenin itici güçleridir, ve onların yokluğu bizi yeniden durgunluğa götürür.

Biliyorsunuz, haddinden fazla eleştiri olup olmadığını, böylesi bir saydamlığa gerçekten gereksinim olup olmadığını, demokrasinin istenmeyen olguları getirip getirmeyeceğini bilmek için tartışmalar hep sürüyor. Bu tartışmanın olumsuz olduğunu düşünmüyoruz. Tartışma, gerçekte toplumumuzun istikrarı konusunda bir çerçit kaygısı dile getirmekte. Ama demokrasiye gevezelikle boğmamalı. Yeni olanı destekler görünüp demokrasinin, eleştirisinin ve sağduyunun gelişmesini binbir türlü koşul ve çekince ile donatanlar var.

SBKP MK'si adına şu açıklamayı daha önce bilmem kaç kez yaptım fakat bir kez daha yapacağım: Yoldaşlar, eleştiri ve saydamlık ülkemizin siyasal ve ahlaksal sağlığının güvenceleri olmalıdır. Demokrasiyle ilgili olarak, gerçek bir demokrasi olmadan sosyalizmin düpedüz olamayacağını anlamının zamanıdır. Sosyalizm emekçilerin toplumsal sistemidir. Sosyalizm, demokrasidir.

Aynı zamanda, demokrasinin herşeyin yapılabileceği, kişisel hesaplaşmaların ya da çıkar sağlamak için bir insana iftira etme olanağının olduğu, anarşi olmadığının da önemle altını çizmeyi yararsız bulmuyorum. Böylesi durumlar, tek tek de olsa, vardır. Gazeteler, dergiler, basın-yayın araçları, halk kürsüsü kişisel hesaplaşmaların aracı yapılamaz. Gerçek bir demokrasi dürüstlükten ve doğruluktan, sorumluluktan, sağlıklı bir yargıdan, başkasının fikrine saygıdan, sosyalist toplumdaki yaşam ilkelerine ve yasalara tam saygıdan ayrılmaz.

Demokrasiden kişisel amaçlarla "kâr sağlamak" isteyenlerin davranışları konusunda da gene en iyi savaşım aracı saydamlığı sağ-

lamaktan, bencilliği, demagojik sapıklığı, demokrasiyi çıkar amacıyla kullanma girişimlerini parmakla gösteren bir kamuoyu yaratmaktan ibarettir. Parti Merkez Komitesi'nin düşüncesi şudur: Yeniden-yapılanmanın tüm eserini kararlı bir şekilde ilerletmek için saydamlık, eleştiri ve demokrasinin yaşamsal bir önemi vardır.

Ve eğer bir kimse, bizim parti kongresinde bütün ülke önünde mahkum ettiğimiz, halkımızın tam bir onayı ile karşılaştıran şeyi, olumsuz eğilim ve olguları yeni koşullarda yeniden canlandırmaya kalkırsa biz bunu kabul etmemeliyiz. Nedir söz konusu olan? Geçmişte olumsuz olan şeylerin pek çoğu, eleştirisi yasak olan, halkın kontrolünden, partinin, MK'nin kontrolünden kurtulan alanların varlığından ileri geliyordu. Bu nasıl oldu, biz bunu daha önce söyledik ve yinelemeye hiç gereksinim yok. Söz konusu başka. Bundan böyle, eleştiri ve kontrolden yakasını sıyıran, yeni toplumsal yaşam alanlarının, yeni örgütlerin, yeni insanların, yöre ya da federal düzeyde yeni sorumluların ortaya çıkmasını kabul etmeye hakkımız yoktur. Gereken sonuçları çıkardığımızı sanıyorum ve bugün, yanılmaksızın bunlara göre yönümüzü belirlemeliyiz.

Sizin düşünceniz ne? **(Alkışlar)** Bu alkışların özel bir değeri var: Partimizin politikasına verilen desteği ifade etmektedirler.

Gerçekten, gelecekte de parti politikasını uygulamanın gerekliliğini iyi anlıyorsunuz zira sizler ülkenin her köşesinden geldiniz, gerçek yaşamı, yaşamı olduğu gibi biliyorsunuz. Şimdi, kollektifinizdeki çalışmanıza dayanarak olduğu gibi ülkedeki genel duruma göre de sosyalist demokrasinin yeni gelişme aşamasının sadece başlangıcında olduğunu tahayyül edebilirsiniz. Daha yeni yeni genişlemeye başlıyor. İşte bu nedenle, ülkede giderek pekişen bir faaliyet, açıklık havasına böylesi bir gereksinimimiz var zira yapıcı bir çalışma ortamı olmaksızın, yineliyorum, yeniden-yapılanma söz konusu olamaz.

Yoldaşlar,

Yeniden-yapılanma insan içindir, yeniden-yapılanmayı düşüncelerinin ve amaçlarının olaylarda dile gelmesi tarzına göre, milyonlarca insanın günlük yaşamına getirecekleri değişimlere göre değerlendirerek olanlar içindir. Politikamızın içtenliği söz konusudur.

En kötüsü, arzularını gerçek yerine koymak, sonuçları çarpıtmak, henüz başarı ve kazanımın olmadığı yerde başarı ve kazanımdan söz etmek, henüz olmayan değişiklikleri saymak olur. Eğer, belki de en tehlikeli düşmanımız olan ve maalesef iyice kök salmış olan göz boyamanın, göz boyama alışkanlığının üstesinden gelemezsek yeniden-yapılanmaya olan güven yıkılır. **En güncel görev yeniden-yapılanmayı yaşama geçirmekten ibarettir. Yeni-**

den-yapılanma üzerine laf döktürmekle yetinmek isteyenleri kesinlikle uzaklaştırmak gerekir. Bu temel alanda tavizler vermemeliyiz. Sorunun özü buradadır.

Hepsi birbirinden farklı insanların, toplumdaki, ülkedeki durumun bilincine varmak için ve yeniden örgütlenmek için az ya da çok zamana gereksinimleri olacağını anlayabiliriz. Ve biz herkese şans tanımıyoruz. Kişilik, insan psikolojisi, politik olgunluk derecesi görünüşe göre bu yeniden-yapılanmanın yapıldığı hızda ortaya çıkmaktadır. Her durumda, bu süreç bireysel olmaktadır. Bu anlaşılabilir. Fakat, yeniden-yapılanmaya onu gezeveleğe indirgeyerek kendisini uyarlamaya çalışanların konumu ne kabul edilebilir ne de haklı gösterilebilir. Uyanık olmalıyız. Bize sergi evi için değil, yaşam için, sosyalizm için etkin bir yeniden-yapılanma gereklidir.

II

Yoldaşlar,

Sovyet gençliğinin bugünkü hareketinin sorunları ile ilgili olarak, partinin başlıca kaygısı gençlere en geniş perspektifleri sunmaktan, onlara ekonomik, bilimsel ve teknik ilerlemenin, toplumsal yaratıcılığın entelektüel gelişmenin bütün alanlarına girişin kapılarını ardına kadar açmaktan ibarettir. Bunu yapmak, genç kızlara ve genç erkeklerle özerklikleri için geniş bir eylem alanı vermek, onları bayağı vesayet ve gözetimlerden kurtarmak, onları gerçek tutumlarla ve gerçek bir sorumlulukla güvenle eğitmektir.

Bize göre, gençleri karmaşık görevleri yerine getirmeye teşvik etmek için çağrılar ve belgeler yetmemektedir. Gençliğin coşkusu kendisine gösterilen etkin ilgiye dayanmalıdır.

Söz konusu olan nedir? SBKP MK'de biz, bugünkü aşamada gençler arasındaki çalışmanın ana eksenlerini nasıl tasarlıyoruz?

Birincisi. Toplumun yenileşme ve demokratikleşme sürecine gençlerin aktif olarak katılmaları için tüm koşulları biraraya getirmek, onların pratikte sosyalizmin siyasal kültürünü edinmelerine yardım etmek gerekir.

Sosyalist demokrasinin geleceği ekonomide, bilim ve entelektüel yaşamda yarışabilen mekanizmaların gelişmesiyle, her düzeyde özyönetimin genişlemesiyle, kişisel inisiyatifin rolünün artmasıyla bağlıdır. Halk egemenliğini kullanma araçlarının bütününü çok iyi öğrenmelisiniz, genç enerjinizi ülke yaşamının demokratikleşmesine vermelisiniz.

Öte yandan, yalnızca gerçek demokratikleşme deneyimi, elde edilmesi bazen ne kadar güç olsa da kendi öz pratik deneyimi-

niz, kendinizde ve sizin yaşınızdaki gençlerde, komünist dünya anlayışını ve uygar nitelikleri, yaptığı şeyi seven insanın duyduğu duyguyu ve yurtseverlik gururunu, ilkelerine bağlılığı ve karakter sağlamlığını geliştirmenizi size sağlayabileceklerdir.

Kuşkusuz, bu yolda güçlüklerle hatta anlık başarısızlıklarla karşılaşılabilir. Bugün biz hepimiz, ve yalnızca gençler değil, gelişmekte olan demokrasinin yasalarına ve kurallarına göre yaşamayı ve çalışmayı öğrenmeliyiz, bu sürecin derinleşmesiyle bağlı her türlü "çocukluk hastalıklarına" karşı bir bağışıklık kazanmalıyız.

Korkacak hiç bir şey yoktur. Toplumsal deneyim, pratik, bizzat yaşam ve halkın bilgeliği herşeyi kendi gerçek yerine koyacaktır, herşeyi kendi gerçek değerinde değerlendirmeyi sağlayacaktır. Bugün biz hepimiz toplumsal yaratıcılığı öğrenmeliyiz ve onu gençlere öğretmeliyiz zira bunsuz hiçbir ilerleme olası değildir. Ve ilerleme olmadan, hızlanma olamaz ve şu halde, saptadığımız hedeflere varamayız.

İkincisi. Toplumun entelektüel potansiyelinin yenileşmesiyle ve zenginleşmesiyle ciddi olarak ilgilenmeliyiz. Bu zorunluluk toplumsal, bilimsel ve teknik perspektiflerce dayatılmaktadır.

SBKP MK'nin ve Sovyet hükümetinin temsilcileri olan bizler hepimiz, ülkenin ekonomik ve toplumsal gelişmesine Komsomol'un katkısı sorununu kongrenizin derinlemesine ve sorumlu inceleme biçimi karşısındaki derin memnuniyetimizi ve büyük onayımızı ifade ederiz.

Gerçekten de, yoldaşlar, ekonomimiz, genişlikleriyle olduğu kadar yenilikleriyle de gerçekten devasa görevlerle karşı karşıya bulunmaktadır. Ve en zor görevler şimdiki beş yıllık plan dönemiyle ilgilidir. En zor olacak olan iki ya da üç yıl süresince daha dayanmalıyız: Büyük sorunları yol boyunca çözmek ve yeniden-yapılanma için -siyasal, ekonomik, örgütsel, hukuksal, psikolojik, entelektüel, ahlaksal- bütün koşulları biraraya getirmek gerekmektedir. Ve aynı zamanda, her alanda ileri gitmek gerekmektedir. Bu belki de çok yoğun fakat en coşku verici bir dönemdir.

Bu beş yıllık plan dönemi boyunca, ulusal mekanik yapılarımızı gerçekten tamamen yenilemeli ve ana göstergeleri dünya düzeyinde olacak şekilde yapmalıyız. Geçen yıl, MK'nin haziran plenumundan önce, bu alandaki durumu açıkladığımızda, mekanik yapı işletmelerimizin çoğunun ürünlerinin dünya standartlarının en çok % 50'sine hatta % 25' ya da 30'una uygun olduğu gerçeği ortaya çıktı. Öyleyse, emek üretkenliği konusunda yeni evreleri nasıl aşacağız, otomatizasyon ve mekanizasyon sorunlarını nasıl çözeceğiz, hızlı dönüşüm hızlarını nasıl sağlayacağız?

Ve sayısız sorunun yanıtı ekonomiden gelecektir. Geliştirdiğimiz ilerici toplumsal politikanın uygulanması koşulları işte burada biraradadırlar. Bize, sanayide, özellikle ulusal mekanik yapılarda bilimsel ve teknik ilerlemede, olağanüstü gerçek başarılar gereklidir. Bugün bunun için gerekli koşullar vardır.

İşte bunun içindir ki bugünkü onikinci beş yıllık plan döneminin çok karmaşık yenilikçi görevleri herkese ve en başta da gençliğe tamamen yeni istemler dayatmaktadır. Sizin kuşağınız, ulusal ekonominin, bilimsel ve teknik devrimin gerçekleştirimlerini sosyalizmin üstünlükleriyle uyumlu bir şekilde birleştiren büyük yenileşmeye katılmaya hazır olmalıdır. Onikinci beş yıllık plan döneminde ulusal mekanik yapılarda, bilimde yapacağımız, daha sonra bütün ulusal ekonomiye yayılmalı, tüm ekonomimizin görünümünü değiştirmelidir.

Aynı zamanda, yeni bir yönetim ve idare mekanizması, özerk yönetim, verimlilik, kalite uygulamaktayız. Kaliteyi iyileştirmeyi amaçlayan parti politikasını kesinkes destekleyen ve devlet kalite kontrolünü, bunun emekçi kolektiflerini gerçekten yakından ilgilendirmesine ve çetin sorunlar doğurmasına karşın, destekleyen genç işçilerin ve mühendislerin ikircimsiz uygar konumunu selamlamak isterim.

İki yılda, işçi sınıfımızın ve bütün emekçilerin konumunu en çok gösteren olay belki budur. Biliyorsunuz ki yılın ilk aylarında ücretler düştü ve bazı işletmelerde primler kaldırıldı. İşçiler Parti Merkez Komitesi'ne düşüncelerini bildirdiler: Kötü bir üretim için para almayı reddettiler. Bu hem basit ve hem de çok büyük önemi olan tavır almadır, zira ülkenin işçi sınıfı tarafından yeniden-yapılanmanın istemlerine ve hızlandırmanın hedeflerine verilen desteği dile getirmektedir.

Bu kürsüden, kongrede işçi sınıfını ve ülkenin bütün emekçilerini temsil eden genç işçi ve mühendisleri selamlamak isterim.

Yoldaşlar,

Parti politikasını halkın kabul etmesi bizim için çok değerlidir. Bu politika, halkımız tarafından anlaşılması ve somut desteklenmesi koşuluyla toplumun bugününü ve geleceğini zenginleştirecektir. Eğer hal böyle değilse bu politika ölü bir politikadır ve her türlü ilerleme olanaksızdır. İşte bu nedenle bu soruna dikkat çekmeyi gerekli bulmaktayım.

Faaliyet raporu ve delegelerin konuşmaları Komsomol'un ve bütün gençlerin pratik gerçekleştirmelerinin geniş bir tablosunu çizmektedirler. Bana gelince, ülkede gezerek edindiğim deneyime dayanarak, söylenenlerin gerçekliğini doğrulamak isterim. Gerçek-

ten de gençler ekonomik kuruculuğun en güç sektörlerinde, bilimsel ve teknik ilerleme savaşımının büyük eksenlerinde çalışmaktadırlar. Bugünden itibaren onlar ekonomik gelişmenin koskoca sorumluluğunu sırtlamaktadırlar. Buna değer vermesini biliyoruz biz. Ve ben eminim ki tüm halkımız bunu görüyor ve değerlendirmeyi biliyor!

Şu son zamanlarda, gençlerimizin Uzak-Doğu'da ve Sibirya'da, Ukrayna'da ve Moskova'da, Leningrad'da ve Baltık Cumhuriyeti'nde yerine getirdikleri çalışmayı görme şansım oldu. Ve bundan uzun zaman söz edebilirim. MK ve hükümet, ekonomik stratejimizin kilit hedeflerinin gerçekleştirilmesinde gençlerin desteğine güveniyorlar ve bunu yapmakta haklılar.

Gençlerin katkısının bugünden itibaren çok önemli olduğunu, çözümünü ülkenin bilimsel ve teknik ilerlemesinin gelişmesi için çok büyük sonuçlar doğuracak belki en can alıcı sorunlara gençlerin giriştiklerini kanıtlayan yalnız bir tek örnek vermek istiyorum. Uzun zaman olmuyor henüz, bir süper bilgisayar yapmaya eğilen, diyebilirim ki bilimimizin ve ekonomimizin hedeflerinin hedefine giren bir genç araştırmacılar kolektifinin çalışmasını öğrendim.

Önemli eserler düzeyinde modern bir yönetime girmek, projeler ve prototiplerin yaratılması düzeyinde enformatiği kullanmak için, dünya meteorolojisini öngörmek için, bilim, teknik ve savunma ile ilgili önemli sorunları çözmek için, uzayın fethi için bu türden yüksek randımanlı sistemlere gereksinimimiz var bugün. Şunu kaydedin ki bu kadar karmaşık sistemlerin tasarlanması daha çok kısa süre önce öğrenci olan Komsomol üyelerine, gençlere emanet edilmiştir. Çeşitli alanların uzmanı olan bu gençler genç araştırmacılar kolektifleri kurup orada özveriyle ve çekinmesiz çalıştılar. Ücretlerinden ya da iş günlerinin süresinden hiç mi hiç kaygı duymuyorlardı. Hepsinin de kafası düşünceleriyle meşguldü.

Sonuç: Sınırsız özverileri ve yüksek vasıflılıkları onlara gelişmemizin temel bir ekseninde olağanüstü bir başarı elde etmelerini sağladı. Evet biz bu çok büyük çabanın başarısına inanıyoruz. Saniyede 125 milyon işlem yapan bir verime sahip evrensel bilgisayarlar -ve, bazı özel kesimlerde verimleri daha da yüksek- yaratıldı ve seri halinde üretildi. Gelecek yıllarda, bu kolektif, saniyede bir milyardan fazla işlem yapan bir verime sahip bir bilgisayarın yapılmasını yerine getirecek. Bu, onikinci beş yıllık plan dönemi için. Sonraki beş yıllık plan dönemi saniyede on milyar işlemden fazla bir verimde olan bir bilgisayarın yapılmasını görmelidir. Kongrenizin kürsüsünden Sergey Tarasof'un, Fedor Gruz-

dof'un, Vladimir Volin'in, Şamil Aliautdinof'un, Valantina Karpova'nın ve Vladimir Grebençikof'un adlarını anmak isterim. Öğretmenleri, üstün bilgilerimiz K.Valiyef, G.Riyabof, B.Babayan ve A.Nazaryan'ı da anacağım.

Onları yürekten selamlamama izin verin!

Batı'da kimileri, SSCB'nin bilimsel ve teknik ilerlemede ve özellikle süper bilgisayarlar yapımı alanında geride oluşuna bel bağlıyorlardı. Kulağı olanların kulakları çınlasın!

Genç bilim doktoru Kotof yoldaş tarafından yönetilen, Novosibirsk'ten bir genç araştırmacılar kolektifi bu aynı öncelikli alanda kendi sınavlarını verdi. Yeni kuşak bir süper mini bilgisayarı incelemektedirler ve cesaret verici ilerlemeler kaydetmişlerdir. Tasarının başlangıç aşamasından itibaren araştırmacılara Minsk Integral üretim grubu gençleri katıldı, bu da tasarının geniş bir ekonomik ölçekte hızlı bir denemesini sağlayacaktır.

Gene de, yalnızca ekonominin yeniden-yapılanmasının ekonomiyi öncü konumlara ulaştırmayı amaçlayan bir tek eksenindeki gerçekleştirimler söz konusudur. Değerli yoldaşlar, eminim ki Komsomol üyeleri, ülkenin gençleri bilimsel ve teknik ilerlemeye, ekonomik modernleşmeye ağırlıklı bir katkıda bulunacaklardır.

Ülkenin modernleştirilmesi, ileri teknolojilerin hızlı özümsemesi, toplumumuzun tüm emekçilerini ve özellikle gençleri ilgilendiren genel öğretim ve politematik eğitim sistemimizin bütününe yeni sorunlara çözüm bulma zorunluğu ile karşı karşıya getirdi. Aktif yaşama girenler, enformatiği öğrenmeye başlamış olmalı, önemli bir kültür dağarcığına sahip olmalı, çok küçük yaştan itibaren iyi bir emek örgütlenmesi ve iyi bir disiplin alışkanlığına sahip olmalıdırlar.

Doğal olarak, yeni görevler, emek yoluyla yeni bir eğitim sisteminin getirilmesini gerektirmektedirler. Merkez Komitesi'nde ve hükümette, biz, ilgili dalların sorumlularının ve bilim adamlarının yardımıyla bu sorunu ele aldık. Önemli kararlar alındı: Genel ve meslek eğitiminin geliştirilmesi üzerine, yaşamın yeni istemleri hesaba katılarak orta ve yüksek uzmanlık eğitiminin geliştirilmesi üzerine. Hatta şunu bile söyleyecek kadar ileri gideceğim: Bir numaralı sorun işte burada bu sektörde çözümlenir, hızlandırmamızın ve bizzat yeniden-yapılanmanın öncülleri burada yaratılır çünkü yeniden yapılanmanın baş oyuncusu halktır ve her bireydir. Yeniden-yapılanmanın akıllı, sosyalizm davasına bağlı, yetkin ve sağlam bir mesleksel eğitime sahip insana gereksinimi vardır.

Ve burada biz, pek çok insanın çabalarını birleştirmek ve eşgüdümlü kılmak durumundayız. Orta okullarda ve meslek teknik okul-

larında, teknik kolejlerde ve yüksek öğretim kurumlarında Komsomol çalışması ile ilgili özeleştirinizi kaydediyoruz. Bu şu anlama gelir ki Komsomol, ulusal çapta önemi olan bu sorundaki sorumluluğunun bilincine varmaktadır. Maalesef, bu sorunun çözümüyle yükümlü olan yönetimlerin sorumluları çok az özleştirtilmektedirler. Genel öğretim ve meslek eğitimi reformu üzerine güzel sözlerle kendimizi avutmayalım: Bugün reform yürümektedir. Bu şu anlama gelir ki SSCB Kamu Eğitim Bakanı ve ona bağlı tüm organların işi de yürümektedir.

Sovyet organlarının ve parti mercilerinin konumu nedir? Etkileri ve saygınlıkları nerededir? Bundan söz etmek gerekir bugün. Parti örgütlerinin, Kamu Eğitim Bakanlığı, meslek eğitim sistemi, yüksek okulumuz ve sektör bakanlıkları kolektiflerinin çalışma biçimlerini kesinkes değiştirmeleri gerektiğini düşünüyoruz. Onların yeniden örgütlenme biçimi ülkede yürümekte olan yeniden yapılanma üzerine hem de çok güçlü bir şekilde etkiye bulunacaktır. Ve işte bu nedenledir ki burada duraganlığı boş sözleri ve hiçbirşeyi değiştirmeme beceriksizliğini hoş görmeyeceğiz. Tıpkı, onyıllar boyu pedagogların uzun süreden beri çözülmüş sorunlara eğildikleri pedagoji biliminde olduğu gibi.

Büyük bir bilimsel potansiyele ve çok sayıda yetenekli kadrolara sahip olan bakanlıklar kadro yetiştirilmesi ve kamu eğitim konusunda güvence vermelidirler. Ve çalışmalarında, gereken sonuçları, konuşmamızdan sonra çıkaracaklarını umarız.

Kendi payına Komsomol, öğretimi gerçekleştirmeyi amaçlayan geniş bir hareketin başına geçebilir ve geçmelidir. Onu MK ve hükümet adına selamlarım. Sanıyorum ki Viktor Mironenko da raporunda bu anlamda söz etti.

Bakanlıkların ve bölümlerin işlevlerini yüklenmek durumunda değilsiniz. Yalnızca, hiç kimseyi rahat bırakmamalısınız. Ve de bunu biliyorsunuz. Üstelik SSCB LKGB'nin Tüzüğü'ndeki değişikliklerle ilgili kongre kararlarının kabulünden sonra bu konuda önünüze yeni olanaklar açılacaktır. Bu, orta öğretim düzeyinde olduğu gibi yüksek okul düzeyinde de Komsomol'a özerklik ve girişim serbestliği verecek.

Üçüncüsü. Gençliğin toplumsal gelişmesinin karmaşık sorunlarının bütününe en büyük dikkati vermek gerekir. Kongrede bu sorunlar üzerine, özellikle şantiyelerde gençlerin ve yeni kentlerin sakinlerinin iş ve yaşam koşullarıyla, yurtlardaki durumun iyileştirilmesiyle ve diğer sorunlarla ilgili acı ve kaygı verici sözleri pek benimse-dik yoldaşlar. Faaliyet raporunda ve tartışmalar boyunca dilegetiri-

len sorunların bazılarını ele almaya çoktan giriştik, diğerleri bizim için yenidir ve incelenenlerdir.

Biz, Merkez Komitesi yönetiminde ve hükümette, kongrede formüle edilen ulusal çapta önemi olan bütün sorunların Komsomol MK'sınca genelleştirilip SBKP MK'ne ve SSCB Bakanlar Kurulu'na sunulmasını uygun gördük. Biz bu sorunların hepsini en büyük dikkatle inceleyeceğiz.

Gençlerin toplumsal saygınlığının, toplumsal diriliğinin bu sorunların çözümüne bağlı olduğunu anlıyoruz. Konut sorununu düşünüyoruz, genç evlilere gerekli yaşam koşullarının yaratılmasını, yeteneklerini değerlendirme olanağını düşünüyoruz.

Gençler arasında çalışma, bireyin kültürel eğitimi ve ahlaksal ve ideolojik yetiştirilmesi alanlarında yerine getirilecek görevlerin bütününden yalıtılmış olmamalı. İnsanın maddi refahı ile manevi olgunluğu arasında ayrılık olmasını kabul edemeyiz. Bugün tamamen açıktır ki toplumumuzun yenilenmesinin ve yeniden-yapılanmasının karşılaştığı pek çok güçlük sözcüğün en geniş anlamında kültür yokluğundan kaynaklanmaktadır. Bilime ve ileri teknolojiye çok büyük oranda başvuran üretim, genel olarak yaşam biçimi ve emek kültürünün iyileştirilmesi olmaksızın olamayacağı gibi uygun bir kültürel altyapı olmaksızın da ne varolabilir ve ne de gelişebilir. Bu alanlar arasındaki her farklılık toplumsal gerilimlere neden olma tehlikesi gösterir.

Sosyalizmin tarihsel özgörevi insanın değerini yükseltmektir, insanın güçlerini tamamen ortaya koymasını sağlayan koşulları yaratmaktır. Bütün gençlerin ülkede olup biten herşeye ve ülkenin tüm kaygılarına kendilerini sıkı sıkıya bağlı hissetmeleri için parti düzeyinde, devlet organları, ekonomik kuruluşlar ve toplumsal örgütler düzeyinde önlemleri tutarlılıkla uygulamaya çalışıyoruz.

Bu açıdan, kongrede dile getirilen bir gençlik yasası yapıp kabul etme fikri bize tamamen yerinde görünmektedir. Bu sorunu inceleyelim. Açıktır ki, gençlik yasası ülkenin toplumsal yaşamının her alanında gençlerin haklarını daha iyi güvence altına almalıdır. Çünkü, bu yasada daha önceden var olan herşey, gençlerin tüm hak ve ödevleri bir araya getirilse bile, bunun, tek başına çok büyük bir önemi olacaktır. Fakat aynı zamanda, delegelerce formüle edilen öneriler ve günlük pratikçe esinlendirilen çözümler gözönüne alındığında, yasa metnine yeni öğeler de katmak olasıdır.

Komsomol'un kongresine bildirmek isterim ki SBKP MK ve hükümet 27. Parti Kongresi'nin toplumsal adalet fikrine tamamen riayet ettirmeyi amaçlayan çizgisini kesinlikle uygulayacaklardır. Sosyalist yaşam biçiminin bir tek hiyerarşisi vardır: Yetenekler, bilgiler, deneyim, karakter gücü ve yüce toplumsal ülkülere duyulan özleme

dayanan kişisel değer hiyerarşisi. Bu ölçütler varolabilecek tek ölçütlerdir.

Komsomol'un özgörevi gençlerin toplumsal güvencesini pekiştirmektir. Birliğinizin açıklık ve saydamlık anlayışında, gençler arası bir yarış başlatmakla çok iyi edeceğinizi sanıyorum. Sizleri, Komsomol'un her alanda, öğretim ve çalışmada, sanat faaliyetlerinde, bilimsel ve teknik yaratıcılıkta, boş zamanların örgütlenmesinde, bu yarışın ruhu olmak için davranmaya çağırıyorum. Fakat yoldaşlar, bu yeni bir anlamda bir yarış olmalıdır, yani, gençlerin yeteneğinin ortaya çıkmasına katkı yapan, insanın değer ve yeteneklerinin değerlendirilmesi için elverişli koşulları yaratan bir yarış olmalıdır. Dahası, bu yarış yükselme hakkı ve yönetim hakkı yarışlarını kapsamalıdır.

SBKP MK'ne göre, parti örgütlerinin bir görevi de her yerde ve güçlü bir şekilde gençlere karşı her türlü küçük hesaplı tutumla savaştırmaktan, ülkenin yükselen kuşağının çalışma ve günlük yaşamı üzerine titremekten de ibarettir. Dün burada çok iyi bir şekilde dendi ki, pek çok yönetici, gençleri şu ya da bu işte durum ciddileştirdiği zaman, fakat toplumsal sorunları çözme söz konusu olunca da ekseriya gençlerin varlığını unutarak, anımsamaktadır. Biz bu tutumu kınıyoruz. Biz, aktif bir toplumsal politika uygulayarak, Sovyet gençlerinin yaşam biçimini köklü bir şekilde iyileştirmeliyiz, daha zengin, daha ilginç, daha çeşitli kılmalıyız.

III

Yoldaşlar,

Bu kongre, toplumun gelişmesinin bugünkü aşamasında, Sovyet demokrasisinde, genç komünistlerin rolü ve yeri üzerine, bugün ve yarın görmek istediğimiz Komsomol üzerine çok önemli bir tartışmaya yol açmaktadır. Bu temel bir sorundur. Bu sorun yalnızca gençler için temel değil fakat tüm toplum için de temeldir. Keşfettik ki, ve kendi zararımıza keşfettik ki, çok sayıda Komsomol komitesi bürokratik çalışma yöntemlerinin tutsağıdır. Davranmak yerine, toplantılar yapmakla, bir sürü değersiz kağıt toplayıp içinde kaybolmakla vakit geçirilmekte; gençlerle bağ kurmaya, içten ve açık bir diyalogu başlatmaya çalışacak yerde tumturaklı gösterilerin, cafcacılı raporların, zoraki girişimlerin sayısı çoğaltılmakta. Yarı yolda terkedilen girişimleri cisimlendiren örgütlenmelerin Komsomol içinde mantar gibi bittiği görüldü. Bu ciddi bir hastalık, yenmek gereken bir felakettir. Komsomol potansiyellerinin çalışması incelendiğinde, insanda, gençlerin sokağın bir yanında yol aldıkları, oysa

potansiyellerin sokağın öbür yanında ve üstelik ters yönde yol aldıkları izlenimi doğuyor.

Bana öyle geliyor ki bu, büyük ölçüde, bugünkü durumdan, ülkede yaratılan ortamdan ileri gelmektedir. Gençleri bütün kötülüklerle suçlamamak gerekir.

Ne var ki komsomol üyeleri arasında bile, gençler tarafından pek iyi gözle görülmeyen, bir çeşit seçkinler tabakasının ortaya çıktığı görüldü. Bir Komsomol militanı olmanın bir öğrenciye "serbest dinleyicilik" isteme hakkı vermesi düşünülebilir mi? Bu, öğrencileri şaşırtmaktadır. Bir militan, çalışması ile örnek olmak durumundadır; öyleyse bir öğrencinin işi bilgileri özümsemek değilse nedir? Sınav dönemi yaklaştığında dekanlar, hatta rektörler, 'sınavları kazanmalıdırlar, bunlar militandır' gibi üstü örtülü mesajlarla "serbest dinleyici" listeleri vermek durumunda kalmaktadırlar. Bu, Komsomol için bir utançtır. Bu ayrıcalık da neyin nesi? Bir militan için yalnızca bir tek ayrıcalık vardır, o da, bütün davranışıyla, üniversite öğrencilerinin, ya da bir okul söz konusu ise öğrencilerin, başında olmanın moral hakkına sahip olduğunu kanıtlama ayrıcalığıdır. Komsomol içinde sağlıklı bir hava yaratan böylesi uygulamalardan artık tamamen kurtulmak gerekir.

Fakat şunu bir kez daha söylemek isterim: Komsomol bunun tek sorumlusu sayılmamalıdır. Bu aynı zamanda, toplumda on yıllarca gözlemlenebilen aksaklıklar, gençlerin eğitimindeki eksiklikler, partinin Komsomol'u yönetmekle görevlendirdiği insanların gösterdikleri biçimcilik için ödenecek fiyattır da. Fakat bu, Komsomol'u sorumluluktan masum kılmak anlamına gelmez. Bu da, bence sorunu iyi bir şekilde koymaktır.

Komsomol'un yaşamıyla ilgili sorunları kongrenin işte bu anlayışla göstermesinden kıvanç duyuyoruz. Yeniden-yapılanma tüm toplumu kimildattı. Gençler, uzun zamandan beri benzediğimiz şeyleri artık hoş görmek istememektedirler ve bu iyiye işaretler. Biz diğer komünistler için böylesi bir hoşgörüsüzlük Komsomol'un yaşam normunu ve faaliyetlerinin kuralını oluşturmaktadır. Komsomol, sosyalizmin değerleri ve ülküleri ile bağdaşmayan herşeye karşı ödünsüz olmak zorundadır. İlk yardımcımız, fidanlığımız Komsomol içinde süren tartışma ve araştırmalar bize, Merkez Komitesi'nde olan bizlere çok yakındır. Angaje olmuş, titiz, herşeyi eleştirel bir anlayışla görebilen: İşte nöbeti devralacak gençlikte görmek istediğimiz nitelikler.

Buna nasıl ulaşılır? Öncelik vermek zorunda olduğumuz hedefler nelerdir? Lenin'e danışma zamanıdır şimdi. Vladimir İliç Lenin

için, Komsomol'un herşeyden önce politik bir örgüt olduğu hiç kuşku götürmüyordu.

Ülke yaşamıyla ilgili, Komsomol'un çözmeye katkıda bulunduğu sorun ne olursa olsun, Lenin'in, Komsomol'un gençleri peşinden sürüklemesini, onları örgütleyerek olduğu gibi onlara ideolojik nirengi noktaları da vererek onları yönetmesini istediğini Komsomol asla unutmamalıdır.

İşte bu konulardan hareketle Vladimir İliç Lenin gençlik hareketinin harekete büyük bir bağımsızlık sağlayabilecek ve girişimleri yükseltebilecek örgütlenme biçimlerine dayanması gerektiğini düşünüyordu. Aksi halde, "gençlik ne iyi sosyalistler olarak eğitimi **yapabilir** ne de sosyalizmi ileri **götürmeye** kendisini hazırlayabilir"di. Bunlar Lenin'in sözleri. Komsomol, bir medeni cesaret ve politik olgunluk okuludur, sosyalist ilkelerle insanın kendisini donattığı bir okuldur, bizim için çok değerli ülkelere sadık olmanın öğrenildiği bir okuldur. Bugün, Komsomol, yeniden-yapılanmanın genç muhafızı olmaya çağırıldır.

Yeniden yapılanmanın, sarsılmaz uygar konumlarda olan insanlara, sosyalist ideolojinin doğruluğuna inanmış, manevi görevlerini saygı değer bir biçimde yerine getirebilen, gerçeği kararlı biçimde savunabilen, hiç mi hiç kul ve iki yüzlü olmayan insanlara gereksinimi vardır.

Toplumun, cesur ve atak, alınan her karar için kavga vermeye hazır insanlara, akıllı zanaatçılara, olanca bilinciyle kendini sosyalizme veren sosyalizm yandaşlarına sahip olması bugün her zamankinden daha önemlidir.

Yeniden-yapılanmanın, kendi başına davranabilen insanlara, her konuda emir beklemeyip sorumluluklarını yüklenen ve küçük ve büyük görevleri sonuna dek götüren insanlara gereksinimi vardır.

Gevşekliğinin, bağımsızlıktan yoksun oluşunun Komsomol'un başına kakıldığı bugün sık sık duyulmaktadır. Öyle ise, orta okuldan itibaren, olgunluk çağına çoktan geldikleri yüksek okul ve işletmeye kadar, Komsomol üyeleri gerçekte her türlü bağımsızlıktan yoksundurlar. Vasiler her yerde! Komsomol'un bir okul komitesi, öğretmenlerin ve müdürün oluru olmadan hiçbir girişimde bulunamaz, tıpkı bir semt ya da kent Komsomol komitesinin, semtin ya da kentin parti komitelerinin onayı olmadan hiçbir şey tasarlamayacağı gibi. Fakat, parti Komsomol'u böyle mi yönetmelidir?

Ben size durumu birlikte yeniden düzeltmeyi öneriyorum. SBKP MK bu kongreden, Komsomol'un XX. Kongresi'nden sonuçlar çıkaracaktır. Komsomol'a karşı, Sovyet gençliğinin bu politik öncüsüne karşı bundan böyle Lenin'in öğretmiş olduğu gibi davranacağız.

Şunu çok iyi diyelim kendi kendimize: Komsomol, ülkede olup biten herşeyle kendini ilgili hissetme hakkına sahiptir.

Bununla birlikte, genç insanların bir kısmı kendi küçük dünyalarına kapanmakta, hayatın seline dalmamaya çalışmaktalar. Bir genç için ne büyük bir hata! Komsomol'un gençlerin aktif bir siyasal örgütü olarak varolması da bugün toplum için her zaman olduğundan çok daha önemlidir.

Çiftlikte ve fabrikada, üniversite ve okulda, inceleme bürolarında, tiyatro sahnelerinde, her yerde Komsomol sesini yükseltmeli, cesur ve ilgi duyan insanın sesini, davranmaya, yaratmaya, yenilemeye teşvik eden sesini yükseltmelidir. Komsomol, buna eminim, eskiye karşı savaşımı kazanma gücünü bulacak ve çalışmasına gençlerin gerçek yaşamını ve ülkesinin çıkarlarını savunma kaygısını sindirecektir. Biz diğer komünistlere gelince, bize güvenebilirsiniz.

Yoldaşlar,

Partinin XXVII. Kongresi'nde gözlemlediğimiz gibi dünyamız karmaşık ve çelişkilidir, ama bununla birlikte gene de herşeyin bir-biriyle bağlı olduğu bir dünyadır. Toplumumuz değişmektedir, sosyalizm hakkında sahip olduğumuz düşünce gelişmektedir; uluslararası sahnede çeşitli manevi değerler ve dünya görüşleri çarpışmaktadır. Kendi payına Komsomol, gençlerin bir dünya görüşü, çok açık ve kesin bir yaşam görüşü kazanmasına yardım etmeye çağırılırdır. Bunu başarmak için elinde iki aracı vardır: Eğitim ve tartışma.

Şunu kaydediniz Komsomol içinde tartışmalar daha çok seyrek-tir. Ancak ve ancak kongre öncesi dönemde daha çok tartışma örgütlenmeye başlandı. Öyleyse, Komsomol için tartışma bireyde bir siyasal bilinç oluşturmayı ve bireye angaje olmayı öğrenmeyi sağlayan ana yöntemdir.

Bizde, öğrencilerin bile toplumsal bilim seminerleri sırasında istekle tartışma olanakları yoktur. Gençler bizim vaazlarımızdan gına getirmekten de öte bıkmışlardır. Öyleyse, ancak siyasal sürece, toplumun bütün işlerine ve yaşamın bütün alanlarına katılarak, Lenin'in davasını ve sosyalizmi savunacak bir savaşçı olunabilir gerçekten. İnsan ve politika düzeyinde büyümenin olmazsa olmaz koşuludur bu. Elbette, insan yaşamında ve özellikle gençlerin yaşamında, konferanslar ve dersler yararlı bir evredir, ben aksini iddia etmiyorum. Fakat, kişiliği oluşturan, son açıklamada, bunlar değildir.

Lenin'in salık verdiği gibi, Komsomol, dersleri ve aktif yaşamı birleştirerek, gençlere iyi toplumsal nirengiler vermeli, onlara burjuva

yaşam biçiminin kalıplarını ve onu karakterize eden gelenekleri eleştirel bir gözle görmeyi öğretmelidir. Onlara çeşitli toplumsal olguları değerlendirmeyi ve bu olguları bilimsel temellerde, Marksizm-Leninizm temelinde yargılamayı öğretmelidir.

Çağdaş dünya çok karmaşık, özellikle bu dünyada, sahte değerler dayatmaya, yalnızca sosyalist ülkelerde değil fakat Batı'da da, gençlere yollarını şaşırtmaya, onları aktif bir siyasal savaşımdan ve toplumsal süreçlere katılımdan geri çevirmeye, onları dar ve bayağı bir çevreye itmeye, gençliğin politika dışı olmasını sağlamaya çalışan güçlerin var olduğu unutulmazsa. Fakat biz, komünistler, tüm sosyalist rejimimiz, gençlerimizin dinamik ve politik bakımdan olgun olmalarıyla, günümüzün bütün sorunlarının çözümüne katılmalarını istiyoruz.

Yaşamda yerini belirleyebilmek için dünyayı iyice görmek gerekir. Dünyayı bütün karşılıklı bağıntılarıyla, tüm karmaşıklığıyla, tüm çelişkileriyle anlamak gerekir. Dünyanın gelişmesinin ana yönünü açıkça görmek gerekir. Gençler, dünya görüşüyle ilgili sorunlarla çok büyük oranda ilgilenmektedirler. Gerçekte, gençken, yaşamın anlamı üzerine düşünürken manevi bir seçim yapma gereğinin sıkıntılarını kim çekmedi? Mutluluğu ve adaleti, genel olarak insanlığın yazgısını kim düşünmedi?

Tam da gençlik yıllarında, zihnin en canlı olduğu ve yaşama duyulan ilginin son derece canlı olduğu dönemde, gençlerimizin Marksizm-Leninizmin can veren kaynağını öğrenmeleri de özellikle önemlidir. Bu öğreti, gerçekten de, bütün tasaları, kaygıları ve umutlarıyla insanın en yakıcı sorunlarına yanıt olarak doğdu.

Daha genel olarak, biz, toplumumuzun devrimci yenilenme süreci ile insanın ideolojik ve manevi eğitimi sürecini birleştirmeliyiz. Çağdaş gerçeğimiz yurtseverliği cömertçe beslemektedir ve tarihi-miz de bunun kaynağı olmalıdır.

Lenin'in tarihsel bilincin oluşmasına verdiği önemi hatırlayın yoldaşlar. O, bir SSCB tarihi dersi hazırlanmasının, yöntemleri ve içeriği ile bilimsel, sunuluşu ile anlaşılır, biçimi ile çekici, en büyük önemde siyasal bir eser gibi olmasını istiyordu.

Anayurdumuzun tarihini, partinin tarihini yazmaktan aciz miyiz, bunu yapmak için yeterince bilimsel ve edebi gücümüz yok mu? Bu, ülkenin ve partinin kahraman yolunu ve öncülerin yolunu gösteren dürüst, cesur ve coşku verici bir kitap olmalıdır. Bu, olayların ve insan yazgılarının acıklı karakteri karşısında susmayan bir kitap, ne eksiği ne tercihi ya da özne sevimsizliği olmayan bir kitap, konjonktürel kaygılardan uzak bir kitap olmalıdır.

Eğitimle ilgili fikrimi geliştirerek, eğitimin hatalarının bazen yalnızca nesnel durumlara yorulduğunun da altını çizmek isterim. Fakat,

insan hal ve durumun edilgen bir ürünü müdür yalnızca?! Ya hal ve durumlar, bunlar insanlar tarafından yaratılmamakta mıdır? İnaniyorum ki sağlam politik inançlara ve ahlaksal ilkelere sahip olan insan en güç hal ve durumlarda bile kendisine saygılı kalır, "bayağı oportünizm" ve kendi öz vicdanı ile uzlaşma yoluna girmez, aktif bir yaşamdan kaçınma yollarını aramaz.

Biz biliyoruz ki milyonlarca komünist ve partisz, en güç zamanlarda bile ilkelerinden ve inançlarından taviz vermediler. İşte bizim ülkemizde bugün varolan verimli ve canlı değişimleri olanaklı kılan da tam budur. Kuşkusuz burada, halkına ve sosyalizm davasına yüce bağlılık, derin bir yurtseverlik söz konusudur. Yurtsever, yurt sevgisi üzerine güzel söylevler çeken insan değildir, fakat, askıdaki güçlükleri ve sorunları görerek yakınmayan, paniğe kapılmayan, kendi bencil iddialarını yineleyip durmayan ama kolları sıvayıp engelleri aşan insandır. Bir yurtsever işte budur. Ve her gerçek yurtsever, yoldaşlar, zorunlu olarak bir enternasyonalisttir.

Sosyalist anayurdumuzun bütün tarihi yurtseverlikle enternasyonalizm arasındaki en derin bağı doğrular. Milliyetçiliğin, şovenizmin ve ırkçılığın kesin reddi olarak yurtseverlik kavramımızı acılar içinde doğurduk.

Dünya'ya hiç kimse enternasyonalist ya da milliyetçi genlerle gelmez. Kişiliğin oluşması ancak insanın kendisine, eğitimine ve topluma bağlıdır. Sonuç olarak, her yeni Sovyet insanı kuşağı, enternasyonalizm duygusunu, farklı uluslarla ilişkilerde, eğitim ve ortak çalışmada her defasında yeniden edinmek durumundadır. Değerli dostlar, biz gerçekten de çokuluslu bir ülkede yaşıyoruz, ve halklar arası dostluk bunun devasa bir zenginliğidir.

Ve burada, Afganistan'da çelikleşen milyonlarca genç Sovyet insanından heyecanlanmadan söz edemem. Onlar, devrimci fetihlerini savunmada kardeş bir halka yardım ederek gerçek enternasyonalistler olduklarını ve anayurdumuzun Güney sınırlarının güvenliğini koruyarak gerçek yurtseverler olduklarını gösterdiler.

Partinin Merkez Komitesi adına ve sanıyorum, sizin adınıza da, Afganistan'da hizmet gören herkese şunu demek istiyorum: Ülkemiz, halkımız sizin cesaretinizden, kahramanlığınızdan ve sarsılmazlığınızdan gurur duymaktadır. Son derece güç koşullarda kendisini gösteren bu nitelikler barışçı çalışmada da değerli olacaktır. Ve biz inanıyoruz ki sizler bu nitelikleri ömrünüz boyunca koruyacaksınız. Değerli Sovyet askerleri, bu fırsattan yararlanarak, Ordu Komsomolu'na, askerlik hizmetini bitirmiş olan herkese, Afganistan'da haklı dava için dövmüş olan herkese şunu demek üzere sesleniyorum: Gidin delikanlılarla konuşun, onlara kendiniz-

den sözedin, yoldaşlarınızdan, şeflerinizden ve eğitimcilerinizden sözedin, onlara cesareten, kahramanlıktan, silah arkadaşılığından sözedin.

Yoldaşlar,

Parti Komsomol'un önünde duran güç görevleri ve karmaşık sorunları iyi görmektedir. Parti Komsomol'u yönetmesini, Komso-mol'a sürekli dostça yardım olarak düşünmektedir ve bunu temel bir görev saymaktadır.

Değerli Dostlar,

Gençler toplumun geleceğiyle her zaman en doğrudan doğruya ilgilidirler. Bu özellikle de günümüz gençliği için geçerlidir. Uygarlığın bugünkü atılımı olası ile olanaksız arasındaki sınırı silmektedir. Sizler, geçmiş kuşaklardan hiçbirinin asla sahip olmadığı bilimsel ve teknik bir güce ve entellektüel bir potansiyele sahip olmaktadır. Günümüzde, ister kötülük için olsun, ister iyilik için olsun, ister kurtarıcı şeyler olsun ister kötü şeyler, akla gelen herşey teknik bakımdan gerçekleştirilebilir. İşte bu nedenle, bu devasa güce sahip olurken geleceğin kurucuları olduğunuzu unutmamalısınız.

Herkes mutluluk düşü kurar. Fakat ileri gitmek için sadece ileri gitmek için, her türlü bayağı olasılıkları reddeden kimse ancak mutluluğu gerçekten bulur.

Biz komünistler, tüm yaşlı kuşak, inanıyoruz ki gençler partinin ve halkın umutlarını boşa çıkarmayacaklar, görevlerine layık olduklarını göstereceklerdir.

Bütün komünistler adına Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesi, Kongre delegelerini ve konukları, Leninci Komsomol'un milyonlarca üyesini ve Sovyet gençlerini selamlar.

Giriştiğiniz herşeyde cesaret sahibi olun, yolunuz açık olsun ve kendinizi koruyun.

M.S.Gorbaçov'un "Unita" Gazetesi Redaksiyonunun Sorularına Yanıtları

20 Mayıs 1987

Kısa bir süre önce İtalyan Komünist Partisi'nin gazetesi "Unita"nın redaksiyonu M.S.Gorbaçov'tan bir söyleşi ricasında bulunmuştu.

M.S.Gorbaçov 18 Mayıs'ta İtalyan Komünist Partisi Merkez Komitesi üyesi ve "Unita"nın başredaktörü G.Chiaromonte yoldaşı, başredaktör yardımcısı R.Foa yoldaşı ve gazetenin Moskova muhabiri G.Chiesa yoldaşı Kremlin'de kabul etti ve onların önceden yolladıkları soruları yanıtladı. Söyleşi canlı ve dostluk havasında geçti; içeriğini aşağıda veriyoruz.

M.Gorbaçov: Chiaromonte yoldaş, sizi ve diğer İtalyan yoldaşları selamlamaktan memnunluk duyuyorum. Söyleşi için sizin yazılı sorularınızı aldım ve yanıtlamak için uzun süre çalıştım. Gerçeği söylemek gerekirse, pek çok soru yöneltmişsiniz. Pratikte hepsini yanıtladım. Ama bazıları gelecek söyleşiye kaldı. (Gülüşmeler)

G.Chiaromonte: Teşekkür ederim. "Yanıtlanmamışlara" gelince, gelecek bir söyleşi için bunları hemen not edelim. Bildiğiniz gibi biz çok meraklı bir halkız. Üstelik siz Gorbaçov yoldaş, İtalya'da çok popüler bir insansınız. Sözü gelmişken; daha önce İtalya'da hiç bulundunuz mu?

M.Gorbaçov: Evet, hem de iki kez bulundum orada. Hemen şunu ekleyeyim, İtalyan halkını çok beğendim, yaşama sevgisi ve enerjisi dolu.

İlk kez partiniz yönetimjnin davetlisi olarak SBKP parti işçilerinden bir grupla, dinlenmek için İtalya'da bulundum. Çok ilginç bir geziydi bu. Biz Sicilya'da Terrasini kentinin yakınlarında kaldık. Otobüsle hemen hemen tüm adaları gezdik, Sicilya'nın "göbeği" diye adlandırılan Etna'yı gördük, ve Taormina'da bir kaplıca'yı ziyaret ettik. Daha sonra İtalya'nın diğer kentlerine, "Unita"nın Turin'deki gazete bayramına gittik, Floransa'yı ve Floransa'nın yakınındaki San Gimignano kentini gezdik. En iyi, küçük kentlerde ve işçi semtlerinde İtalyan işçileriyle olan karşılaşmaları hatırlıyorum.

G.Chiaromonte: Size İtalya'da ne kadar popüler olduğunuzu kanıtlayan bir olay anlatmak istiyorum. Şimdi önümüzde seçim mücadelesi var ve tüm partiler adaylarını açıkladılar. Biz çok büyük sayıda bağımsız adaylardan, aydın temsilcisi ve sola eğilimli olan, ama partimizin üyesi olmayan erkek ve kadınlardan oluşmuş çok geniş bir liste çıkardık. Bazı gazeteler, her sene başka bir klüpten sporcu transfer eden futbol klüpleri gibi davrandığımızı ileri sürdüler. Payetta yoldaş bana bir seçim toplantısında şöyle dediğini anlattı: Eğer İtalya'daki futbol klüplerine yabancı oyuncu transfer etme hakkını tanıyan yasa seçimlerde de geçerli olsaydı, biz Gorbaçov yoldaştan bizim listeden adaylığını koymasını rica edebilirdik. Tabii bu bir şakaydı, Payetta'nın dinleyicileri tarafından coşkun bir alkışla karşılandı.

M.Gorbaçov: İtalya'da ikinci bulunmam ne yazık ki üzüntülü bir olayın, Enrico Berlinguer'in vefatı üzerine oldu. O sırada İtalyan Komünist Partisi yönetiminin üyesi bir grupla önemli bir konuşmamız oldu. Bütün bir gece oturup, pek çok sorun üzerinde konuştuğumuzu hatırlıyorum. Yoldaşlarınıza şöyle söylemiştim: Daha ne kadar partilerin bağımsızlığı sorunu üzerinde tartışılabilir. Siz İtalyan olarak bağımsız olduğunuzu bir milyon kez söylediniz. Biz iki milyon kez, bu arada SBKP kongrelerinde de olmak üzere, hem bizim hem de sizin bağımsız olduğumuzu belirttik. Ama bugün birçok partinin dayanışma ve çabaların güçlendirilmesi için uğraş verdikleri hissediliyor. Sorun partiler arasındaki politik ilişkilerin geliştirilmesi, politik dayanışma ve zamanın halklara sorduğu sorulara komünistlerin uygun bir yanıt vermesi sorunudur. Biz komünistler işçilerin ve emekçilerin çıkarlarını savunuyoruz, "birahane siyasetçiliği" bize göre değil. Görüş alış verişine ve işbirliğine yönelim bana normal görünüyor.

Sözü gelmişken ekleyeyim, Büyük Oktobr Devrimi'nin 70. yıldönümünü törenlerine partilerden ve değişik hareketlerden çok sayıda delegasyonlar davet ediyoruz. Niyetimiz bugünlerde Moskova'da günümüzde tüm dünyayı derinden ilgilendiren en önemli sorunlar

üzerine etraflı bir görüşme için formel olmayan bir toplantı örgütlemek. Buna yalnız komünistler değil başka partilerin temsilcileri de katılacak. Toplantıda herhangi bir belge kabul edilmeyecek, genel sonuçlar çıkarılmayacak. Başvurulanlardan çoğu olumlu konum alıyorlar.

G.Chiaromonte: Böyle bir toplantının verimli ve yararlı olması için bunun yalnızca komünistlerle sınırlı kalmaması gerekli. Bizim görüşümüz bu. Sosyalistler, sosyal demokratlar ve ulusal kurtuluş hareketlerinin temsilcileri de katılmalı. Başka türlü söylersek, "özel bir toplantı" olmamalı bu, geniş bir nitelik taşımalı. Ancak böyle olursa yararlı olur.

M.Gorbaçov: Tam öyle işte.

Bana önceden verilen yazılı sorularınıza yanıtlar hazırladım. Söylemeliyim ki İtalyan usulü soru soruş biçimi çok hoşuma gidiyor. Önce yarım sayfa daha önce neler söylediğimi hatırlatıyorsunuz bana, ancak ondan sonra soruyu soruyorsunuz. Bu üslubu sempatik buluyorum.

G.Chiaromonte: Dürüstlüğünüz ve açıklığınız, Gorbaçov yoldaş, heyecan veriyor bize.

M.Gorbaçov: Belki soruların tümüne yanıt vermedim, ama çoğunlukla eksiksiz yanıt vermeye çalıştım. Umarım bu yeter size. Her şeye yanıt verilemez elbette, ve gerekli de değil bu, yoksa bir söyleşi daha yapma isteği kalmaz. (Gülüşmeler)

G.Chiaromonte: Sovyet yönetiminin günümüzde önerdiği yenileme ve yeniden biçimlendirme düşüncesi birden bire oluşmadı kuşkusuz. Ne dersiniz, geçmişte yönetici parti sorumlusu olarak yaptığınız çalışmaları anımsarsanız, ne zaman anladınız bir yeniden biçimlendirmenin gerekliliğini?

M.Gorbaçov: Haklısınız Chiaromonte yoldaş, birdenbire bir gece içinde varılan bir sonuç değildi bu. Ama elbette insanın aklına birden bir çözümün geldiği anlar oluyor. Yine de bundan önce uzun bir düşünce dönemi yer alıyor.

Sadece ben değil, parti yönetimindeki arkadaşlarım da sosyalizmin kendi temellerinde, sosyalist toplumun tüm gelişme alanlarında yenilenmesi projelerinin oluşmasını ve dile getirilişini her şeyden önce SBKP'nin Nisan Plenumu'na bağlıyorlar. Tabii ki, partide daha birkaç yıl önceden beri yenileme biçimlendirmenin partide zorunluluğu hissediliyordu. Hatta bu zorunluluğu kavramış olduğu SBKP'nin belge ve kararlarında, bu arada onun kongre karar ve belgelerinde de yansımıştır. Talihsizlik şuradaydı ki, sosyalizmin gelişmesi ile ilgili birçok önemli sonuç ve karar boş bir dilek ol-

maktan ileri gidemedi. Bunlar pratik eylemlerle ve partinin pratik faaliyetleriyle temellendirilmedi. Çözülmemiş problemler giderek yığılıyor, toplum bunu duyuyor, ve tüm bunlar sonuçta partiyi de etkiliyordu. Halbuki sorunlar çözülmeli, hastalık iyileştirilmelidir. Eğer hastalık organizmanın içine itilirse, hastalık sadece daha da büyür. Ülkede 70'li, 80'li dönemlerde oluşan durumu nitelendirirken "kriz öncesi durum" terimini kullanmamız hiç de rastlantı değildir.

Arasıra yapıldığı gibi sosyalizmin yenilenme rotasının doğrudan şahsıma, Gorbaçov ismine bağlanmasını onaylayamam. Bu gerçeğe aykırı düşerdi. Yeni rotanın oluşması Sovyet toplumunda ve Sovyet halkında değişikliklerin zorunluğu karşısında dün ve bugün büyük bir anlayışın var olduğunun ifadesidir. Başka türlü söylersek, Gorbaçov olmasaydı başka biri çıkardı. Toplumumuz değişmelere hazır bir hale geldi ve zorunluluk kendi yolunu açtı. Bu değişiklikler yönetici kadrolarda da belli bazı değişiklikleri gerekli kıldı. Bu, hem partinin merkez komitesinde hem de hükümette gerçekleşti. Yönetici konumlara geçmiş yıllarda durumu kavrama konusunda ince bir duyarlılık geliştirmiş ve ne yapılması üzerine fikirler üretmiş olan yeni insanlar geldi. 1985 Martından sonra parti yönetimi yenilendi ve MK Nisan Plenumu'nda bir eylem planı hazırlandı. Bir kez daha tekrarlamak isterim ki, tanrısal bir mesaj bir esinlenme değildi bu, toplumumuzda nesnel değişme zorunluğunun anlaşılmasıydı, bu temel üzerinde de toplumun yenilenmesi ve gelişmesinin hızlandırılması çizgisi saptandı.

G. Chiaromonte: Stavropol'de de çalıştığınız zamanda bu sorunları düşündünüz mü?

M.Gorbaçov: Periferi'de (dış çevrede) bu yıllarda çalışmış olan pek çok yoldaş için söylenebilir bu. Toplumda gerçekleşen gerçek süreçleri görüyor ve bunun sürgit böyle devam edemeyeceğini hissediyorduk. Şunu da belirtmek isterim ki Merkez Komitesi'ne ve hükümete gelen yoldaşların çoğu, tabanda pratik çalışmanın paha biçilmez okulundan geçtiler. Böylece hem alt hem üst düzeyde, hem deneyimin hem gerçeğin analizinin bir tür sentezini elde ediyordu insanlar.

G.Chiaromonte: Hazırladığınız yazılı yanıtlarda SBKP'nin yeni rotasına karşı dirençle ilgili soruya da yanıt var mı?

M.Gorbaçov: Evet bu soruyu yanıtladım. Ayrıca konuşmalarımda da değinmiştim bu konuya. Yeni rotaya karşı politik bir direniş yok bizde. Ama hepimiz çağımızın çocuklarıyız. Eski atmosfer, stil, çalışma yöntemleri, analizlere, sorunların çözümüne yaklaşım - tüm bunların etkisi oldu üzerimizde. Bunun için de şimdi hepimiz -işçi-sinden genel sekreterine kadar- kendimizi değiştirmeliyiz. Yalnızca

güzel sözler değil bunlar; sorunun özü bu. Hatta demek isterim ki, yaşamımızın demokratikleştirilmesinin özü.

Örneğin SBKP Merkez Komitesi Nisan Plenumu, düşünce, çalışma yöntemleri ve değerlendirmelerde büyük bir adım oldu. Bu plenumu, kısa süre önce yapılan Ocak Plenumu'yla karşılaştıralım. Ne kadar ilerlediğimizi göreceğiz. Yine de parti aynı parti. Demek değiştirme süreci boyunca kendimiz de değişmişiz.

G.Chiaromonte: İtalya'ya E.Berlinguer'in toprağa verilmesine geldiğiniz zaman bir gazeteciye verdiğiniz cevapta Berlinguer'in bazı görüşlerinin düşünce ve fikirlerinizi geliştirdiğini söylemişsiniz. Öyle mi?

M.Gorbaçov: İki parti arasında ilişkilerimizde esas olan -ki bu önemlidir-, bu ilişkilerin tartışma dönemlerinde bile dostluk ve karşılıklı saygı ruhunda nitelenmeleriydi, ve bu hem İKP yönetimi hem de SBKP yönetimi için yararlıydı.

Bir zaman V.İliç Lenin (alıntı yapmıyorum, anlamını aktarıyorum), yalnızca kendi parti yoldaşlarının ve hareketin konumlarını tanımanın değil, sınıf karşıtının bizim hakkımızda ne söylediğini bilmenin de önemli olduğunu, çünkü onun bununla bir yandan kendi görüşlerini açıkça ifade ettiğini ikincisi de bizim konularımızda ki zayıflıkları daha keskin gözle gördüğünü söylemişti.

Siz de biliyorsunuz, Gorbaçov'un popülarlığından söz ederken aslında somut insan değil, Sovyet yönetiminin politikası söz konusu. Bu, onun hazırlayıp Sovyet halkına toplumuna sunduğu bir politikadır. Uluslararası çerçevede bu, Sovyet yönetiminin bizim bilinen dış politika yaklaşımımızın temelinde gerçekleştirdikleri bir politika. Besbelli ki Sovyet politikasının kazandığı saygınlığın temeli işte burada yatıyor. Eğer biz onu gerçekleştirmede -gerek iç, gerekse dış politikada- kalırsak, bu saygın kalıcı olur ve büyür.

Eğer bu olmazsa, bizi ne bir üslup ne de kişisel bir çekicilik kurtarabilir. Tüm bunları ayıkça gözden geçiriyoruz ve çok önemli olduğunu biliyoruz. Ayrıca sadece Sovyet yönetimi için değil. Fazla abartmayalım, insan halkına ve sosyalizmin davasına dürüstçe hizmet vermeli ve bir kez seçilmiş yoldan yürümeli.

Genelsekreterin boş zamanlarıyla ilgili soru tabii ki ilginç. Sıra-sıyla yanıtlamaya çalışayım:

Her zaman bir çok konuya, değişik alanlara ilgi duymak benim bir "zaafımdı". Okulda hangi dersin daha ilgimi çektiğini, hangi bilimin daha çok, hangilerinin daha az hoşuma gittiğini bile söyleyemem. Örneğin hukuk fakültesinde okumaya başladım ama, önceleri fizik okumak istiyordum. Matematiği çok seviyordum, ama

tarih ve edebiyatı da öyle. Okulda öğrendiğim şiirleri hâlâ ezbere biliyorum.

Herhalde bir konuya yoğunlaşan insanların hayatta daha ileri gidecekleri görüşünün doğruluğunu kabul etmek gerek. Ama bana geniş ufuklu insanlar daha sempatik geliyor.

Boş zamana gelince, ondan şimdi bizde hiç yok. Sadece bende değil, tüm Sovyet yönetimi üyelerinde de yok.

Şimdiki Sovyet yönetiminin önünde duran görev, değişimlerin sürecini en fazla hızlandırmak için tüm imkanlardan yararlanmak. Bu bizi, işin aslında her şeyi, ekonomiyi, ideolojiyi, kültürü tüm fikir alanını ele almaya zorluyor. İnsanlarla ilişkilerimizi bu getiriyor, pratikte tüm zamanımızı buna adıyoruz. Belki böyle bir yaşam tarzı pek normal sayılmayabilir. Ama bunu devrimci zaman dilimlerini hatırlatan, kendini korumadan herşeyi vermenin gerektiği zamanımız ve durumumuz dayatıyor.

Eğer ilgimizi çeken şeylerden konuşursak, olgunluk yıllarımda ekonomik sorunlar daha fazla ilgimi çekti, okudum ve bu sorunlar üzerine yazılar yazdım. Bu alanı oldukça iyi tanıdığım söylenebilir. Ama hem daha önce olduğu hem de özellikle şimdi felsefi sorunlar ilgimi çekiyor. Yanısıra söyleyeyim ki bunlar, Sovyet toplumunun içinde bulunduğumuz gelişme aşamasını, günümüz dünyasının sorunlarını, ve bunlar arasındaki karşılıklı etkileşimleri teorik olarak kavramada şimdi bana yardımcı oluyor. Bu, Sovyet insanların daha iyi yaşamaları için mücadeleyi keyfiliğe değil, ciddi analiz ve gerçekçi sonuç çıkarma temellerine dayandırma olanağını veriyor.

Felsefi sorunlar üzerine pek çok kitap okudum, sadece bizde çıkanlar değil, Batı'dan da. Şunu söyleyebilirim ki Leninizmin yaratıcı aklının yeniden doğuşu ile bizde, Sovyetler Birliği'nde "Rönesans Çağı" başlıyor, Lenin'ci metodu iyice anlayabilmek için Lenin'in eserlerini tekrar okuyoruz ve üzerinde yeniden düşünüyoruz. Bu metodu kavramak bizim daha etkili olmamıza yardım ediyor. Alıntılar yapmak bize artık bir şey vermiyor. Eğer biz Lenin'in yaratıcı metodunu kavrayamazsak şimdiki durumumuzu analize edemeyiz ve doğru sonuçlar çıkaramayız.

Örneğin ben sık sık Lenin'in dünya ekonomisini kavrayabilmek için 70 Marks gerektiği sözünü tekrarlıyorum. Ama bunlar yıllar önce söylendi. Ya asıl bugün nasıl.

Lenin umudunu kendinden sonra gelenlere, sosyalizm davasına sadık insanlara bağlamıştı - öyle bir dava ki, o kendi mükemmel yaşamını bu uğurda adamıştı. Öğretisinin yaratıcılıkla geliştirileceğine inanıyordu o.

Beni ilgilendiren bir konu da kuşkusuz toplumumuzun zihinsel, kültürel yaşamı. Önemli değişiklikler toplumsal bilince nasıl yansıyor, bunu anlamak çok önemli.

Görüyorsunuz, yine de dinlenmekten ve boş zamanlardan konuşmadık. (enerjik bir tepki)

G.Chiesa: Siz ülkede sık sık gezilere çıkıyorsunuz. Hangi izlenimleriniz var bu gezilerden? Değişmeler problem yaratıyor mu? Emekçiler disiplin ve sosyal adalet çağrılarını nasıl karşılıyor? Bazı parti- ve devlet memurlarına verilen ayrıcalıklar nasıl karşılanıyor? Partiye ve alkolizme karşı mücadele karşısında tepkiler neler?

M.Gorbaçov: Ülkedeki tüm gezilerim, son olarak da Baykonur'daki, işçiler ve emekçilerle çeşitli ilişkiler içinde geçti. Bu benim için yeni bir şey değil, yeni bir keşif değil. Ben hep böyle çalıştım ve bu konuda kendimi değiştirmem gerekmiyor. (Gülüşmeler) Bence bir parti işçisi, hele tüm devlet düzeyinde bir sorumlu eğer yükümlülüklerini başarıyla yürütemezse ve çalışmaları ürün vermezse, nedeni emekçilerin günlük yaşamı ile canlı bağlar kuramamasındandır. Bu eklem yerinde, yani politika ile yığınlarla bağ arasındaki eklem yerinde tüm çalışmanın hem doğruluğu hem eksiklikleri ortaya çıkıyor. Eğer doğru yolda gitmeyen bir şey varsa, bu temel üzerinde düzeltmek gerek. Çalışmalarımızın dayanak noktası ve eksen budur.

Emekçilerin parti politikasını onun yenileme rotasını desteklemesi kuşkusuz günümüzde en önemli şey. Bu destek olmasaydı politikamız bir işe yaramazdı. Geçen iki yılda yenileme, değişme yolunda kararımızı doğruluğunu görmek, bundan emin olmak olanağını bulduk. Ama taktik sorunlar, zamanın belirlediği sorunlar da var. Her şeyi bilmiyoruz, ama neyin önemli olduğunu biliyoruz. Bu bir süreçtir. Ve bu sürecin hem partide hem de toplumda sürekli yeniden gözden geçirilmesi gerekir.

Her yerde emekçilerden duyuyoruz - biz partinin politikasından yanayız, değişmeden yanayız, biz bunlara güveniyoruz ve Sizden böyle devam etmenizi istiyoruz. Gördüğünüz gibi yarıyolda kalınacağı yolunda belli bir kaygı var. Açık ki nedenleri de var bunun. Geçmişte de girişimler oldu, ama sonuna kadar gidilmedi. İnsanlar bunları bize hatırlatıyorlar.

Siz disiplin ve düzenin yerleştirilmesi üzerine ilginç bir soru yönelttiniz. Sorun emekçilerin, kendiliklerinden daha fazla disiplin ve düzen istemeleri. Bizim hem birini hem de ötekini sağlamlaştırmamız lazım ve öyle de yapacağız. İnsanlar örgütlülük, özen gösterme ve sorumluluk bilincinden yanalar. Eğer bunlar eksikse

tüm toplum çekiyor acısını. Fabrikalarda, ticarete, devlet ekonomisinde düzen ve disiplin olmalıdır. Düzen ve disiplin, değişikliğin her aşamasında bize gerekli. Tabii ki insanların özdisiplini ve bilinci çok önemli. Ancak bu özdisiplinin temelleri üzerinde gelişebilir değişikliğin demokratik temelleri. Ve yeni rotada en önemli olan da insanların değişiklik sürecinde gerçekten yar almalarıdır.

Ayrıcalıklar sorunu denen sorunlar ve sosyal adalet sorunu üzerine de bir kaç söz. Sosyalizmde herkes için eşit yaşam ve tüketim koşulları daha güvence altına alınmamıştır. Bu komünizmde gerçekleşecektir. Sosyalizmde toplumsal malların bölüşülmesindeki ölçü başka türlü olmaktadır: Herkesten yeteneğine göre, herkese ürettiği işe göre. Bunlar sosyalist toplumu sağlamlaştıran bir sıra tarihsel kazanımlar var: Sömürünün olmaması, ulusların eşitliği, iş sahibi olma, parasız eğitim ve bunun sonucunda herkes için orta yüksek öğrenimden yararlanma olanağı, parasız sağlık hizmetleri ve sağlıklı kalmanın herkesin hakkı olması, yaşlıların bakımı, halkın çoğunluğuna parasız denebilecek ev.

Sosyalizmde sosyal adalet böyle çıkıyor ortaya. Ayrıca bu bizim toplumumuzu en istikrarlı toplumlardan biri haline getiriyor.

Toplumda istikrarlı bir yaşamın temelleri gerçekleşince, insanların faaliyetinde baş ölçüt işin niteliği ve niceliği olmalıdır. Geçmişte bu ölçütlerden ayrılımlar oldu, eşitleme eğilimleri görüldü. Bu, insanın ücretinin emeğine ve yaratıcılık yeteneğine göre belirlenmemesi demektir. Bu, insanların etkinliğine yansdı. Bu yüzden şimdi bizim görevimiz bu eşitlemeciliği aşmak oluyor. İnsanın ürettiğine, işinin niteliği ve niceliğine saygı gerekir. Elbette az çalışıp çok kazanmak, ileri gelen bir bilim adamı gibi, iyi bir uzman gibi, kaliteli bir işçi ya da çalışkan bir köylü gibi çok kazanmak isteyenler de vardır. Tekrarlıyorum: Bizim görevimiz, sosyalizmin "herkes yeteneğine göre, herkes ürettiğine göre" prensibini eksiksiz yerine getirmektir.

İmtiyazlara gelince, şöyle söylenebilir: Topluma yararlı işlerin niteliği ve niceliğini ve her bir insanın emeğini gözönüne alan devlet ayrıcalıkları vardır.

Ayrıcalıklar hem ekonomik hem de bilimsel alanda var (örneğin değerli bilim adamları ve Akademi üyeleriyle ilgileniyoruz). Sosyalizmin kurulmasına önde gelen katkılarda bulunan insanlar özel ünvanlarla, örneğin, sosyalist emek kahramanı, değerli bilim adamı veya değerli kültür ve sanat yaratıcıları olarak ödüllendirilirler. Bunların belli ayrıcalıkları vardır, örneğin ev dağıtımında olduğu gibi. Başka sözlerle, biz insanın somut emeğini gözönüne alıyoruz.

Zannediyorum bu haklıdır. Çünkü burada söz konusu olan devletin toplumun şu ya da bu üyesine toplumun bir tüm olarak gelişmesine yardımcı olma amacıyla tanıdığı ayrıcalıklardır. İlerde de belirli bir süre ayrıcalıklar ve imtiyazlılar olacaktır.

Fakat bazı imtiyazlar var ki, devlet tarafından saptanmadığı halde bunları kimileri güçlü konumlarına dayanarak kendi kendilerine tanımışlardır. Bu kabul edilemez, bu tür görüntülere karşı mücadele edeceğiz.

Sorunun bir başka yönü daha var.

Şu ya da bu örgüt, kurum ve işletmenin yetki alanı içinde, bunların hizmet, ticaret ve dağıtım sorunlarına bakan kısımlar da girer. Bizde bu çeşit bir biçim gelişti. Örnek olarak büyük bir işletmeyi ele alalım. Ülkemizde işletme dendi mi sadece onun üretimi değil, işletmenin kendi çalışanları için ürettiği hizmetler de akla geliyor.

Ayrıca Chiesa yoldaş, siz röportajlarınızdan birini bu tür bir iş yerine ayırabilirsiniz.

Büyük işletmelerde gastronomi sistemi var. Ve, açıkça söyleyelim, genel satış sisteminde kimi zaman şu ya da bu malın kitiği da olsa, işyeri kantininde bunu bulmak mümkün. İşyeri, kantininin işletilmesinin ve diğer harcamalarını üzerine alıyor ve emekçilere ucuz yemek imkanı sağlıyor, işyeri yönetimi ve sendika komitesi bunları örgütüyor.

İşyerlerinde çalışanlara hizmet veren sağlık kurumları var. Bunlar sadece dispanserler değil, dinlenme evleri, kaplıca tesisleri de buna dahil -gerek işletme yakınlarında gerekse örneğin Karadeniz kıyısında ve başka yerlerde. İşyerlerinde bundan başka satış yerleri, ismarlama hizmetleri ve terziler bulunuyor.

İşletmeler işte böyle. Eğer biz örneğin bilimsel akademileri, Yazarlar Birliği veya başka bir kurumu da bu şekilde ele alırsak, onların da hizmetler servisi, sanatoryumları, dinlenme evleri, hafta sonu daçaları var. Hizmet görevleri işte bu şekilde çözülüyor.

Aynı sistem Komsomol ve sendikalarda (ayrıca bu, ülkemizin en zengin örgütüdür) ve parti aygıtında da var. Bu, tarihsel olarak böyle şekillendi.

Doğal olarak böyle bir sistem problemler yaratabilir. Her şeyden önce abartmalı uygulamalar oluyor, örneğin kimileri genel düzeyin çok üstüne çıkıyorlar. Bu tür görüntüler elbette emekçilerin haklı eleştirileriyle karşılaşılıyor.

Parti sosyal problemlerin çözümünü için savaşıyor. Sosyal alandaki çalışmaları mükemmelleştirmek için geniş önlemler alınıyor. Mesken yapımını hızlandırıyoruz.

Üretken alan için planlanan yatırımların yüzde onu mesken yapımına akıyor. Sağlık kurumunun yeniden yapılandırılması için kararlar alındı. Yüksek okul ve meslek okullarında bir reform hazırlanıyor. Sanatçı derneklerini maddi olarak desteklemek için önlemler alındı, ve daha bir çok benzeri çalışmalar.

Bundan sonra da sosyal alandaki durumu gerçekçi gözle analiz edeceğiz. İlerlememizin temeli bu alanı daha da artan bir hızla geliştirmek. Bu alanda şimdiye dek geri kalındığını hakkıyla itiraf etmek zorundayız. Burada ana sorun sosyalist ilkeleri doğru uygulamak, her bir insanın katkısını bunun nitelik ve niceliğini doğru değerlendirmektir.

Bilhassa, bizim emektar insanlarımız, emekçiler, sakatlar ve çok çocuklu ailelerle ilgili soru çok önemli. Onların bakımını üzerimize aldık, bundan sonra da böyle yapacağız. Zaten bu amaçla bir işçi emektarları örgütü kuruldu. Biz ayrıca gençlerin özgül ilgi alanlarına eğiliyoruz.

Bundan öteye, gerek sosyal alanda gerekse diğer alanlarda rüşvetçilik, doymak bilmez mal hırsı, emek karşılığı olmayan gelirler gibi görüntülere karşı mücadele edeceğimiz de açıktır.

Ayyaşlığa ve alkolizme karşı mücadelemize de devam edeceğiz. Bunun kökleri yüzyıl öncesine dayanıyor, alışkanlık durumuna gelmiş ve buna karşı savaşmak hiç kolay değil. Ama toplum bu problemi çözmede belirleyici bir dönüm noktası için hazır. Ayrıca aşırı alkol kullanımına karşı mücadelenin gevşetilmemesi gerektiğini emekçilere hatırlatıyoruz. Ama kuşkusuz alınan bu önlemlerden herkes hoşnut olmuyor.

Ve hatta kadınlar alkol yasağı için bir yasa çıkarılmasını öneriyorlar. Ama devlet, ölçüsünde böyle bir yasanın çıkarılamayacağını biliyoruz, bu yüzden de şöyle yanıtlıyoruz bu istemi: Eğer istiyorsanız böyle bir yasayı siz ailenizde, semtte, köyde, yerleşme yerlerinde ve nihayet Rayonda çıkarın. Binlerce köy ve yerleşme yerinde emekçiler toplantılarda alkollü içkilerin satışının ve tüketiminin yasaklanmasını istediler. Alkol bağımlılığına karşı savaş sürecektir. Son iki senede kişi başına düşen alkol miktarı yarıya düştü. Gizli alkol damıtılması ise hissedilir şekilde yükseldi. Bunlara karşı en sert önlemleri alarak kararlı bir savaş yürüteceğiz.

Bu büyük bir problem. Ve bu beladan alkol bağımlılığından kurtulmanın yolu, ticaretin hizmetler alanının gelişmesine, spor ve kültürün daha gelişmesine, tüm toplumsal yaşamın demokratikleşmesine bağlıdır.

Zaten genellikle şunu belirtmek zorundayız: Eğer toplum bu sorun karşısında olumsuz tutum alsaydı, o zaman bizde hiç bir şeye

erişilemezdi. Tüm bu önlemler emekçilerin görüşleri temelinde alındı ve onların katılımıyla gerçekleşti.

G.Chiaromonte: Son olarak bir soru. Sovyetler Birliği ile İtalya Cumhuriyeti arasındaki ilişkileri nasıl değerlendiriyorsunuz?

M.Gorbaçov: Sovyetler Birliği ile İtalya arasındaki ilişkiler kötü gelişmiyor. Biz İtalya Cumhuriyeti ile derin bir geleneğe ve karşılıklı saygı temelinde dayanan ilişkilerimize büyük değer biçiyoruz. Ülkelerimiz arasında politik diyalog ve karşılıklı anlayışın gelişmesi ve mükemmelleşmesi çok önemlidir.

Biz İtalya'nın dünya olaylarına kendi bağımsız katkılarına da büyük değer veriyoruz. Biz onu tanıyoruz, ona değer veriyoruz ve İtalya'nın son derece zengin kültür ve tarihine büyük ilgi duyuyoruz.

G.Chiaromonte: Bize gelmek konusunda ne düşünüyorsunuz Gorbaçov yoldaş?

M.Gorbaçov: Sürekli düşünüyorum bunu. İtalya'yı ziyaret etmek, bu benim büyük bir isteğim. Bu olanağı değerlendirerek Sovyet halkı ve Sovyet yönetiminin adına ve benim kendi adıma İtalyan halkına en iyi dileklerimi iletmek istiyorum.

M.Gorbaçov'un İtalyan yoldaşlara yazılı olarak verdiği yanıtlar aşağıdadır.

Soru: Yakında, mesleğinizin seyahat etmek olmadığını, bu nedenle ABD'ye gitmenizin ancak bir silahsızlanma anlaşmasını imzalama perspektifi ortaya çıkarsa söz konusu olacağını söylemişsiniz. SSCB'nin yönetici temsilcileri ile ABD arasında olası bir doruk toplantısında bir anlaşmaya varmak için zorunlu olduğuna inandığınız en önemli sorunlar neler? Özellikle ABD ile orta menzilli roketler üzerine bir anlaşmanın elle tutulur bir olasılık kazandığı görüşünde misiniz?

Yanıt: Seyahat etme konusunu alırsak, bu doğrudur. Ama realizm her politikacının eyleminde mutlak zorunludur.

Dünyadaki askersel gerginlik ve cepheleşme sorunlarının tüm kompleksi birden bire ve aynı anda çözülemez. Ama bir konudan başlamak gerekiyor.

Şu anda çözümü en olgunlaşan sorun kuşkusuz Amerikan ve Sovyet roketlerinin Avrupa'dan kaldırılması ve SSCB'nin Asya'daki toprakları ile ABD topraklarında ise önemli ölçüde azaltılması.

Bu konuda bir uzlaşmaya varmak ve köklü bir azaltma ve atom silahlarının belli bir sınıfını hemen hemen tümüyle kaldırma üzerine bir anlaşma imzalamak tamamen gerçekçi bir olasılıktır. Stra-

tejik saldırı silahları, roketsavarlar ve atom denemeleri üstüne "anahtar ilkeler" saptamak da pekala olanaklıdır.

Daha bir kaç hafta öncesine kadar Sovyet yöneticilerin ABD'nin ve bağlaşıklarının konumlarına doğru attığı enerjik bir adım sayesinde bir anlaşmaya varılması elle tutulur yakınlıkta görünüyordu.

Gerçekte bu anlaşmanın temelleri Başkan Reagan ve benim birlikte çalışmalarımızla daha Reykjavik'te saptanmıştı. Özellikle Batı ülkelerinin dileği, orta menzilli roketlerin ortadan kaldırılması - toplam paketten ayrı ele alınmasına bizim razı olmamızdı - biz de kabul ettik bunu. Avrupa'daki operatif-taktik roketlerin denge-sizliği ile ilgili olarak kaygı belirtiliyordu - biz Avrupa'da hem Sovyet, hem de Amerika'nın bu sınıf silahlarının tümüyle ortadan kaldırılmasına razı olduk.

Herhalde yalnız biz değil Avrupa ve dünyada insanların çoğu da sonul bir görüş birliğine varmanın, deyim yerindeyse yalnızca teknik bir sorun olduğunu sanmışlardı.

Ama görülüyor ki, Batı Avrupa'daki bazı hükümetler orta menzilli Sovyet roketlerinin, eğer aynı anda Amerika'ninkiler de yokedilecek-lerse, yokedilmesinden yana olup olmamaya daha karar verememişler.

Belli kimselerin sonsuz bir zincir gibi yeni itirazlar yarattıklarını farkettiler. Önce orta menzilli roketler sorununun aynı anda operatif-taktik roketler yokedilmeden çözülemediğini söylediler. Sonra taktik atom silahları ve atom muharebe silahları ve sonra da konvansiyonel silahları ve silahlı güçleri işe katmaya başladılar. Genellikle konuşursak bütün bu sorunlar önemli sorunlardır, ve bilindiği gibi biz bağlaşıklarımızla birlikte bu konudaki görüşlerimizi açıkladık. Ve bunları görüşmeye ve bir çözüme kavuşturmaya hazırız.

Ama bu sorunlar görüşümüzce geciktirme amacıyla kullanılmamalı. Yine de biz politik gerçekçiliğin üstün geleceğine inanıyoruz. Söz konusu olan şeyler insanlık için çok önemli çünkü. Kararsızlara Seneca'nın bir sözünü hatırlatmak isterim: İnsan hangi limana gitmek istediğini bilmiyorsa hiç bir rüzgarı beğenmez.

Bu şansın boşa harcanmasına izin vermemeliyiz. Bir anlaşmanın imzalanması silahlanmanın durdurulmasının ve silahsızlanmanın gerçekleştirilmesinin daha başka bir çok sorunların da çözüm yolunu kolaylaştıracaktır. Biz, 21. yüzyılın başına kadar atom silahlarının tümüyle kaldırılmasının yolları ve aşamaları üzerine görüşlerimizi bilinen 15 Ocak 1986 açıklamamızda belirttik.

Silahsızlanma sorunlarında biz de buna göre hareket ediyoruz. Önerilerimizi, başka devletlerin yararlı görüş ve düşüncelerini de katabilmek için sürekli mükemmelleştiriyoruz. Pek çok şey üzerine

şimdiden görüşmeler sürüyor, ve bu görüşmelerden kimileri, örneğin kimyasal silahlar üzerine olanı ileri bir aşamada bulunuyor.

Soru: SBKP 27. Kongresi'ndeki politik raporda ve bundan sonraki konuşmalarımızda bugünkü dönemde Doğu ile Batı'nın, Kuzey ile Güney'in sistemleri arasındaki karşılıklı bağımlılığı kabul etmenin zorunluluğu üzerinde durdunuz. Bu, değişik toplumsal sistemler arasındaki işbirliğinin ön plana alındığı bir bakış tarzı dünyaya. Bu konudaki görüşlerinizi lütfen biraz daha açar mısınız?

Yanıt: Tümüyle haklısınız. Gerçekten SBKP 27. Kongresi teorik ve politik boyutları olan sonuçlar çıkardı, şöyle ki: Kırk yıldır süren atom silah yarışı sonucunda insanlık kelimenin tam anlamıyla bir varlık yokluk sorunu karşısında bulunuyor. Tüm çeşitliliğine ve çelişkinliğine karşın günümüzün dünyası giderek daha sıklaştıran karşılıklı bağlar ve bağımlılıklarca ve büyük ölçüde bir bütünsellik ile belirleniyor.

Bundan şu çıkıyor; çatışmadan bıkmış olan, onun altında neredeyse boğulan halkların bu kadar arzulanırları sürekli, atomsız bir barışı yaratmanın yolu, şiddetten arınmış, herkesin kendi felsefi, ideolojik, politik ve dinsel görüşlerini muhafaza edebilecekleri bir dünyaya giden yol, devletler arasında görüşmelerden ve uluslararası gündemin en önemli maddeleri üzerinde, her şeyden önce de silahsızlanma konusunda birlikte anlaşmalar hazırlanmasından geçer. Bu, devletlerin yeni düşünceye uygun olarak uluslararası ilişkilerin ve diplomasinin pratiğini de yenilemelerini gerektiriyor.

Burada ortodoksça olmayan çok şey var. Geçmişte ne kadar sık silahsızlanma görüşmelerine başlanırdı, bir anımsayalım. Ama çoğu kez ülkeler yüksek sesle dile getirmedikleri şu fikirden hareket ediyorlardı, görüşmek iyidir, ama bu görüşmelerden bir sonuç çıkmazsa da çok kötü bir şey olmaz. Şimdi ise artık hepimiz anlamak zorundayız ki, çok kötüdür, izin verilmemesi gereken bir şeydir bu, insanlık her adımda, ötesinde varlığın sona erdiği sınıra biraz daha yaklaşıyor çünkü. Buna ters yönde ilerlemeye birlikte karar vermeyi emrediyor hayat bize.

Bu şimdi politikaya ve diplomasiye yönelik kategorik bir istem haline gelmiştir. Bizim uluslararası politikamız da işte bu ruhta hazırlanmıştır.

Elbette biz de biliyoruz, dış politika alanındaki yenileşmemiz ve yeni düşünceye yönelme çağrımız Batı'da hiç de herkesin hoşuna gitmiyor. Bu kadar da değil: En büyük direnç odaklarının nerelerde bulunduğu, dış politikada yeni yöntemlere karşı kimlerin bir savaş cephesi oluşturmak istedikleri gün geçtikçe daha açık ortaya çıkıyor.

Eski, güç konumlarından hareket etme politikasına, Doğu-Batı ilişkilerinde modası geçmiş stereo-tiplere dört elle sarılanların direnci aşılmadan uluslararası ilişkilerde köklü bir sağlıklılaşma, sağlam ve güvenli bir barışın sağlanmasını beklemek çok zordur.

Sorunun başka bir yanı daha var; tarihsel gelişmenin keskin dönüm noktaları ortaya bir çok yeni sorular çıkarırlar, ve bunların hepsinin de hazır yanıtları yoktur. Ama iyi niyet ve anlayışla bunlara yanıt bulmak hem mümkündür, hem de zorunludur, ki bu da kollektif çabalarla olur.

Günümüzde, Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerin atom silahlarından arındırılmış bir dünyaya giden yolu önermeleri karşısında şu sorun çıkıyor ortaya; bu durumda insanlık yeniden Birinci ve İkinci Dünya Savaşı'ndan önce olduğu gibi bir duruma gelmeyecek mi - atom silahları henüz yokken, buna karşın milyonlarca insanın hayatına malolan askersel çatışmaların yaratıldığı günlerin durumuna? Pekî - diyorlar bize - atom silahlarının bulunmadığı bir dünyada güvenlik ve şiddete başvurmamanın güvencesinin nasıl sağlanacağını düşünüyorsunuz?

Evet, gereksiz bir soru değil bu. Ama biz atom silahlarının barışı korumanın güvenilir bir aracıymış gibi görülmesine hiç bir zaman razı olmayacağız. Bizim derin inancımız şudur ki, atomdan arındırılmış bir dünyada uluslararası ilişkilerin düzenlenmesinin güçlü politik-hukuksal mekanizmaları kurulmalı ve işlemeli. Bunları geliştirmek tüm devletlerin ortak bir görevidir - ister atom silahı olsun, ister olmasın, ister gelişmiş, ya da gelişmekte olan ülke olsun. Açıktır ki, burada önemli bir rol Birleşmiş Milletler Örgütü'ne düşüyor, görüşümüzce bu örgütün rolü ve önemi artırılmalıdır.

Toplam olarak, biz, atom silahlarından arındırılmış, silahları, yapısal olarak yalnızca savunmanın gereklerine göre saptanmış olmak üzere yeterli bir en aza indirilmiş bir dünyada etrafı bir güvenlik sisteminin tüm sorunları kompleksi üzerine uluslararası bir diyalog başlatılsa, bunu selamlardık.

Eğer uluslararası sorunlara insanların görüş açılarından bakacak olursak, günümüzde politikanın insancillaştırılması sorunundan daha güncel bir şey yok. Atom silahsızlanması da özünde bir hümanizm (insancılık) sorunu, her şeyden önce bir hümanizm sorunudur.

Sorunu böyle koymak uluslararası sorunların çözümünde yeni yöntemler yaratıyor. Yüzyıllar boyunca politika güçlülerin kapalı av alanıydı. Bugün de o, büyük ölçüde devletlerin ve devlet yöneticilerinin özel arazisidir. Ama şimdiden görülüyor ki, artık hiç de yalnızca devletin değil. Belirleyici hale gelen sosyal yönelim -demok-

ratikleşmeye doğru dönüş- kendini hergün daha yüksek sesle ve daha inandırıcı şekilde duyuruyor.

İçinde bulunduğumuz dönem yasal olarak uluslararası sorunlarda genel insani faktörlerin, politikada hümanist boyutların ve uluslararası ilişkilerde bu görüş açısı altında yeni bir değerlendirmenin topluca güçlendiği bir dönemdir. Şimdi ağırlığı insanın tinsel ve maddesel gereksinimlerinin karşılanmasına yöneltmenin tam zamanıdır, ve bunlar da Sovyetler Birliği, İtalya ve tüm diğer ülkelerde özünde, özellikle yaşamı ve çevreyi koruma konusunda hep aynıdır. Biz politikada hümanizmin bu belirleyiciliğinin gittikçe daha geniş destek bulacağına inanıyoruz.

Yeni düşünce -ki onun prizmasından baktığımızda insani alanda işbirliğini genel bir güvenlik sisteminin bütünselleşmiş parçaları olarak görüyoruz-, politik, ekonomik, ekolojik alanda işbirliğinin yanısıra bu alanı da kapsıyor. İnsanın ve onun kişiliğinin korunmasını sağlamak - görevimiz budur. Ama insanın toplumsal genel durumunu da korumak gerekiyor; o hissetmeli ki özgürlükleri hayal değildir, toplumun ona, onun emeğine ve bilgisine gerçekten gereksinimi vardır, toplum onu yalnız bırakmayacak, ona konut sağlayacak, onu aç bırakmayacak, çocuklarıyla ilgilenecek ve hiç değilse belli bir en azın altına inmeye bir refahın güvencesini verecektir.

Öyle sanıyorum ki, tam burada insan hakları ve sosyal ve insani alan konusundaki değişik görüşlerin tümünün bir ortak paydasını bulmak mümkündür.

Elbette hiç bir devlet, hiç bir hükümet hatasız değildir. Ama şu da doğrudur: Devletler ne kadar birbirleriyle ilişkide olurlarsa, bu ilişki ne kadar açık ve dürüst olursa, yeni politik düşünce devlet adamlarının bilincini ne kadar derinliğine etkilerse, yanlış değerlendirmelerin ve hataların azalacağı da o kadar kuşku götürmez olur.

Soru: Konuşmalarınızda ve son Sovyet açıklamalarında bir sıra sorunda SSCB ve Batı Avrupa ilişkileri konusunda yeni vurgular görülüyordu. Bilinen bir sırdır ki, Batı'da belli çevreler Avrupa'da yumuşamanın gelişmesinin Batı bağışıklığı içine bir kama sokacağı ve Avrupa ile ABD'nin bağlarını zayıflatacağı korkusuna kapılıyorlar. Kimileri SSCB'nin amacının da bu olduğunu ileri sürüyor. Bu konuda ne söylemek istersiniz?

Yanıt: Batı Avrupa ülkeleri ile ilişkilerin uluslararası politikamızda gerçekten özel bir yeri var.

Avrupa'da -tüm "çok renkli" sosyal-politik, ulusal-devletsel yapısı bir yana- Doğu ve Batı arasındaki devletler arası ilişkilerde iyileşmenin daha da ilerlemesi eğilimi güçleniyor. Bu, günümüzün ger-

çeklerine karşı artan bir anlayışlılığın, Avrupa uluslarının yüksek düşünme potansiyelini ve aynı zamanda onun son derece dramatik tarihsel deneyimlerini yansıtıyor. Bu, "tüm Avrupalıların evi" felsefesinin giderek daha fazla yankı ve anlayış bulmasının nedenlerini de açıklıyor. Biz, tüm Avrupa sürecinin sürekliliğini koruması için çabalıyoruz.

Batı Avrupa ile ABD arasına kama sokmaya gelince bu, en hafif ifadesiyle söylersek, saçmalıktır. Biz yalnız kendimiz başka devletlerle işbirliğine çaba göstermiyoruz, tüm devletlerin de birbirleriyle işbirliği yapmaya eşit şekilde hakları olduğuna inanıyoruz.

Batı Avrupa ve ABD arasında ya da diyelim ki Sovyetler Birliği ve Avrupa'nın sosyalist ülkeleri arasında tarihsel olarak gelişmiş olan ilişkiler politik realitedir. Gerçekçi bir politika geliştirmek isteyen kişi bunu görmezden gelemmez. Sorunlara başka türlü yaklaşılsaydı bu, Avrupa'da oluşmuş olan dengeyi bozabilirdi.

Biz şundan kesinlikle eminiz: Avrupa'nın geleceği iki tarafın silahlanmasının da bir en aza indirildiği sürekli bir güvenliğe, devletler arasında ileri bir işbirliğine ve tüm alanlarda ve düzeylerde ilişki ve değiş tokuşlara bağlıdır.

Soru: EYK (Ekonomik Yardımlaşma Konseyi) ve AET (Avrupa Topluluğu) arasında ekonomik ve politik ilişkilerin geleceğini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Yanıt: Bu soruya kısa bir yanıt vermek istiyorum. EYK ve AET gelecekte bir işbirliğinin temelleri üzerinde çalışıyorlar ve bu konuda ilerleme kaydedildi. EYK ve AET arasında ilişkiler oluşturulmasına paralel bu örgütlerin üyesi ülkelerle örgütlerin organları arasında da ilişkiler gelişmeye başlıyor. Sovyetler Birliği kendi açısından bu yolda ilerlemeye ve AET ile ilişkiler kurmaya hazırdır. Bu olunca bir çok ilginç proje gerçekleştirilebilecek.

Soru: Yakın zamanda SSCB ile Çin arasında ilişkilerde yeni bir ruh oluştuğunun belirtileri var. Geçen yıl Vladivostok'ta yaptığınız konuşma ve Hindistan ziyaretinizde Sovyetler Birliği'nin Çin ile devletler arası ilişkilerini tümüyle normalleştirmeye çalıştığını gösteriyor. Moğolistan'daki Sovyet birliklerinin bir kısmının geri çekilmesi de olumlu bir sinyaldi. Ama Çinliler Kamboçya'daki durumun politik ilişkilerde tümüyle normalleştirmenin önündeki temel engellerden biri olduğunu söylüyorlar. Sizin bu konuda görüşünüz ne?

Yanıt: Haklısınız. Sovyetler Birliği bu iki en büyük sosyalist ülkenin, SSCB ve Çin Halk Cumhuriyeti'nin arasındaki ilişkilerin tümüyle normalleşmesi yolunda aktif çaba harcıyor.

En yakın zamanda ticaret ve ekonomi, bilim ve teknik, kültür alanlarında ilişkiler dinamik bir gelişme gösteriyorlar, güncel uluslararası sorunlarda politik konsültasyonlar yapılıyor.

SSCB ve Çin Halk Cumhuriyeti arasında dünya politikasındaki temel sorunlara benzer konumlardan yaklaşılmaması olgusuna biz büyük önem veriyoruz. Gerek biz, gerekse Çin yönetici temsilcileri toplumsal yenileşmenin iç sorunlarını çözebilmek için barışın gerekli olduğunu vurguluyoruz. Her iki ülke de hiç bir zaman ilk atom silahını kullanan ülke olmayacaklarını açıkladılar. Biz kesinlikle "Yıldız Savaşları" programına karşıyız. Çin de benzeri bir görüş savunuyor. Çin Halk Cumhuriyeti de ekonomiyi düzenlemek ve modernleş-tirmek için yapılan her şeye ilgi duyuyoruz. Ve bu büyük komşu halka, Çin Komünist Partisi'ne bu güç görevde yürekten başarı diliyoruz.

Yine de Sovyet-Çin ilişkileri şimdiye dek tümüyle normalleş-miş değildir. Bunun nedenleri üzerine polemige girmek istemiyorum. Yalnızca sizin de değindiğiniz sorunu belirteyim - Kamboçya.

Bu Sovyet-Çin ilişkilerinin bir sorunu değildir. Ama bizce hem Sovyetler Birliği'nin hem de Çin Halk Cumhuriyeti'nin yararları sorunun çözümünü gerektirmektedir. Biz ardıcılıkla Kamboçya so-rununun çözümü için yalnızca bir tek yol -ki bu da politik yoldur-bulduğundan hareket ediyoruz. Görüşümüzce böylesi bir çözüm için çabalar da artıyor. Bu çok önemlidir.

Soru: Afganistan sorununda, sonuçta Sovyet birliklerinin bu ülke-den çekilmesi ve Afganistan'ın başına buyrukluk ve bağımsızlığının sağlanmasını getirecek politik bir çözümün perspektifleri neler?

Yanıt: Önce şunu belirtiyim ki, Afganistan bugün de başına buyruk ve bağımsız bir devlettir.

Bu yılın başından beri Afganistan'ın sürdürdüğü ulusal barışma politikası ülkede politik bir çözümün tüm gerekli bileşkenlerini taşıyor. Bunun kuşkusuz sorunun ülke dışı yanlarının da çözül-mesiyle bağlanması gerek - yani Afganistan'ın içişlerine dışardan karışmanın durdurulmasının güvence altına alınması. Bilindiği gibi bu yolda görüşmeleri BMÖ Genel Sekreteri özel görevlisi Afganistan ve Pakistan arasında yürütüyor.

Sorunun hem iç hem de dış yanları açısından belli bir ilerleme var. Belli güçler bu sorunun önüne engeller koymasalardı, karşı devrimcilere yoğun şekilde modern silahlar vermeselerdi, bunların silahlı birliklerini Afganistan dışında eğitmeyi sürdürmeselerdi ve göçmenlerin ülkeye dönüşünü engellemeselerdi ilerleme daha hızlı olacaktı.

Ve yine de yineliyorum, bir ilerleme var.

Afgan yönetimi ulusal barışma programı çerçevesinde en değişik ve aslında en fazla sayıda politik güçlerle çalışmak istediğini ve bir

koalisyon hükümeti için görüşmelere hazır olduğunu açıkladı. Hükü-metin birleşimini belirlemek yalnızca Afgan halkının hakkıdır, başka kimsenin değil. Cesur bir girişim bu. Bu, Afgan ulusal demokratik devriminin zaafını değil gücünü gösteriyor.

Sovyetler Birliği Afgan yoldaşların ulusal barışma programını ger-çekleştirmek için yandaşlarını nerede arayacaklarına karışmıyor ve karışmayacaktır - ülke içinde mi, ülke dışına kaçmış ve göç etmiş olanlar arasında mı, belki de sizin ülkenizde, İtalya'da.

Kimi zaman Sovyetler Birliği'nin ancak Afganistan'ı Sovyet "Etki alanı" içinde bırakacak bir çözüme razı olacağı ileri sürülüyor. Bu değerlendirme baştan aşağı yanlıştır. Sovyetler Birliği'nin hiç bir şekilde etki alanları yoktur ve bunları yaratmaya da çalışmıyor. Afganistan'a gelince, biz tüm gücümüzle bağlantısız ülkeler hare-ketinin tutumunu destekliyoruz, bu da, bu ülkenin bağımsız, başı-na buyruk ve bağlantısız kalmasıdır.

Eğer Afganistan tarafsız bir devlet olmaya karar verecekse, bu da yine Afgan halkının sorunudur.

En önemli şey, Afgan sorununun çözümü yolunda dürüstlük ve adaletlilik temelinde yürümektir.

Soru: Yakın Doğu hâlâ bir tehlike ocağı ve aynı zamanda çözümü zor sorunların kaynağı. SSCB çok kez Filistin'lilerin dava-sını desteklediğini açıkladı ve tüm ilgili tarafların katılacağı uluslar-arası bir konferans toplanması önerisini getirdi. Sovyetler Birliği' nin görüşüne göre bu hedefe hangi yoldan erişileceğini somut-laştırabilir misiniz? SSCB ve İsrail arasında ilişkilerin yeniden kurul-masının perspektifleri nasıl görünüyor?

Yanıt: Yakın Doğu uzlaşmazlığı uzun süreden beri varlığını sür-dürüyor ve son derece patlayıcı özellik taşıyor. Bu sorunun çözü-mü en büyük uluslararası görevlerden biridir.

Bir kaç aydan beri tüm ilgili tarafların güvenlik konseyi sürekli üyeleriyle birlikte katılacağı bir uluslararası yakındağı konferansı fikri gittikçe daha geniş kabul görüyor.

Uluslararası bir konferans - bu evrensel ve esnek bir biçimdir, bu çerçevede ikili, üçlü ya da çok yanlı görüşmeler yapılabilir. Tarafların her çeşit bağlar kurması ve etkinliklerini birleştirmesi böylesi bir konferansta mümkün olurdu.

Ancak, Yakın Doğu uzlaşmazlığının politik çözümünün özüne, ilkesel temeline gelince, bu özün adaletliliği korumak olduğunu söylemek gerek: İsrail birlikleri Haziran 1976'da işgal etmiş olduk-ları alandan çekilmeli, Filistin'in Arap halkının kendi yazgısını çizme konusunda yasal hakları, bu arada kendi devletini kurma hakkı tanınmalı, Yakın Doğu'nun tüm ülkelerine, elbette ki bu arada İsrail'e de, güvenli ve tanınmış sınırlar içinde, barış içinde yaşı-

yabilmeleri sürekli olarak güvence altına alınmalıdır.

En yakın zamanda Yakın Doğu'daki gelişmeyle doğrudan bağlı olan önemli olaylar oldu.

Sovyet İsrail ilişkilerini soruyorsunuz. Diplomatik ilişkilere gelince, ben yakında bizim konumumuzu anlatmıştım. Bu ilişkiler, Yakın Doğu çözümünde gerçek adımlar atılırsa yeniden kurulabilir. Bizim İsrail'e karşı herhangi bir devlete karşı olduğundan farklı davranmamız için -yalnızca İsrail'in Araplara karşı saldırgan politikasından başka- bir neden yoktur.

Soru: Hepimiz yeni uluslararası bir ekonomik düzenin yaratılmasının zorluğunu ve yakıcılığını hissediyoruz. Bu çerçevede gelişmekte olan ülkelerin borçlandırılması sorunu da var. Bu sorunun çözümü için çok sayıda değişik öneriler geliştirildi. SSCB'nin bu konuda tutumu nedir? Ve Sovyetler Birliği'nin genel gümrük ve ticaret anlaşması (GATT) konusundaki yeni ilgisi neye bağlı olarak ortaya çıkıyor?

Yanıt: Yeni bir uluslararası ekonomik düzenin kurulması, uluslararası ekonomik güvenin sağlanması ve borçlar sorununun çözümü için gerçekçi yollar aranması bizi yakından ilgilendiren sorunlardır. Daha dayanıklı ve daha güvenilir bir dünya yaratma yolundaki tüm çabalar, eğer aynı anda uluslararası ekonomik sorunlar adaletlilik temelinde çözülemezse, etkilerinden çok şey yitirebilirler.

Kapitalist Batı'nın ülkeleri belli ki bu sorunların tehditkar özünü -uluslararası ticarete konan yapay sınırlandırmalar, borçlandırma, eşitsiz alışveriş ve başkaları da içinde olmak üzere- anlamaya başlıyorlar, ama bunların çözümüne yeni sömürgeciliğin eski yöntemleriyle yaklaşıyorlar. Kesinlikle söylenebilir ki, bu yol sadece yeni çıkmaz sokaklara, yeni çetin sorunlara, Asya, Afrika ve Latin Amerika'nın milyonlarca insanı için daha büyük acılara ve bundan kaçınılmazlıkla kaynaklanacak olan politik sonuçlara götürür.

Global ekonomik sorunlar da zaten bunun çözümü ancak tüm dünyanın katkısıyla, yani uluslararasılaştırma temelinde çözülebilecekleri için globaldirler. Bunun dışındaki tüm yöntemler birer ağır dindirici olmaktan öteye geçemezler. Bunu anlayanın zamanı geldi. Yoksa, eski Roma'da dedikleri gibi, kötü söndürülmüş bir yangın daha büyük bir güçle parlayabilir. Sovyetler Birliği günümüz dünyanın bu yakıcı sorunlarının çözümü için tüm ülkelerle birlikte çalışmaya hazırdır.

GATT üzerine kısaca şunu söylemek istiyorum: Bu, dünya ekonomisinin sağlıklılaştırılması için tüm ülkelerin çabalarını birleştirmeleri yönünde kullanılabilecek ve görüşümüzce kullanılması

gerekli uluslararası mekanizmalardan biridir. Biz GATT'a ve bu çerçevede gerçekleşen çok yanlı ticaret görüşmelerine bu yüzden ilgi duyuyoruz.

Soru: İç sorunlara geelim. 27. Kongre'de ekonomik ve sosyal alanda görece kısa sürede "entansif (yoğun)" ekonomik gelişme diye adlandırılan yeni bir aşamaya geçme hedefiyle "radikal bir reformun", "devrimci değişimlerin" zorunlu olduğunu açıkladınız. O zamandan beri geçen bir yıl boyunca işletmelerin ve bakanlıkların ekonomik yönetim faaliyetlerini değiştiren yeni yasalar ve kararlar çıkarıldı. Dış ticaret yeniden örgütlendi, bireysel çalışma üzerine yasa kabul edildi ve devlet işletmeleri (birlikleri) üzerine bir yasa tasarısı ortaya kondu. Ama değişimin ekonomik mekanizmasının ana hatları henüz saptanmadı. Gelecek MK Plenumu'nun bu sorunla uğraşması gerekecek: Bu çalışma hangi yönlerde gerçekleşecek?

Yanıt: Her şeyden önce belirtmek isterim ki parti sosyalist toplum gelişmesinin yeni bir niteliğine geçişi görev olarak önüne almıştır. Bu görevin merkezinde insan var, onun girişimciliği ve sosyalizm kuruculuğunu sürdürmeye, ülkesinin gerçek bir efendisi olmaya hazır olması var.

İnsan faktörünün güçlendirilmesi toplumsal yaşamın her yönüyle daha demokratikleştirilmesiyle yakından bağlıdır. Demokrasi olmadan girişimcilik olmaz, demokrasi olmadan üretimin yönetimine doğrudan katılım olmaz, demokrasi olmadan sosyal adalet olmaz. Demokrasi olmadan bireyin tüm toplumun sorunlarına katılması olmaz.

Ekonomide değişiklikler konusunda söylenecek olan şudur, esas olarak administratif ekonomik yönetim yöntemlerinden ağırlıklı olarak ekonomik yönetim yöntemlerine, tümüyle ekonomik hesap tutma yöntemine geçmek istiyoruz. Devlet planlaması ve mali politikada devlet işletmeleri ile kooperatifler ve bireysel çalışmalar arasında ahenkli bir gelişme sağlama görevini koyuyoruz. Mal, para ilişkisi yolu üzerinde haksız engelleri kaldırmak ve işletmeleri kendi maliyesini yürütmeye yöneltmek gerekiyor. Ücret politikası temelden yeniden örgütleniyor. Ücret artık doğrudan doğruya emeğin ürününe bağlı olacak. İşletmelerin özerkliği ve ekonomik sorumluluğu sağlanacak. Ülke dışında partnerlerle ticari ve ekonomik ilişkileri etkinleştirmek için de yeni bir temel oluşuyor, ekleyeyim, bu hem Sovyet hem de İtalyan işletmeler için iki yanlı avantaj getirebilir.

Bizim temel çabalarımız sosyalizmin ilkeleri ve avantajları temelinde ekonomik gelişmeyi hızlandıracak bir mekanizma kurmaya yöneliktir. Bundan eskiden çok kötü yararlandık.

Soru: Geçen Ocak Plenumu'ndan sonra radikal reformlara geçenlerin son derece zor bir şey olduğuna ve engellerle karşılaşacağına kimsenin kuşkusu kalmadı. 1986 Haziran Plenumu'nda başka şeylerin yanısıra planlı ekonomik, sosyal, kültürel, ideolojik ve etik değişikliklerin tüm alanlarında görülen yenilenmeye karşı bir "dirençten" söz etmişsiniz. O zamandan bu yana bu direncin arttığı izlenimi uyandırıyor, ama siz Komsomol 20. Kongresi'nde değişme yanlışlarının belirleyici olduğunu söylediniz. Ayrıca, değişimin "politik karşıtları" bulunmadığını ve bugünkü aşamada güçlüklerin "hepimizi etkilediğini", "hepimizin çağımızın çocukları olduğumuzu" söylediniz.

Bu direncin analizi bugünkü Sovyet toplumunu ilginç bir bakış açısından gösterebilirdi. Bu sorun karşısında görüşünüz ne? Bu direnç kendini hangi biçimde ortaya koyuyor? Toplumda bu direncin daha güçlü olduğu alanlar var mı?

Yanıt: Milyonlarca ve milyonlarca insanın çıkarlarıyla, tüm toplumla ilgili böylesine önemli devrimci bir dönüm noktası kolayca gerçekleşeceğini sanmak en azından gerçekçi olmayan bir görüş olurdu.

Belirtmek isterim ki değişim uzun ve güç bir süreçtir. Davadan, insanlardan, görevlerden beklentileri böylesi bir belirleyici dönüm noktasında kimi kişiler daha hızlı kimileri daha yavaş gerçekleştirebiliyorlar.

Değişime karşı dirençten söz ettiğimiz zaman ne demek istiyoruz? Sorun eski konular, eski alışkanlıkların direngenliği, yeni karşısında korku, somut konuların sorumluluğu sorunudur. Zamanla oluşmuş olan bürokratik engeller de işimizi zorlaştırıyor.

Yalnız bir şey kuşku götürmez - değişim derine kök salmıştır. Halkın tüm katmanları bu sürecin içine çekiliyor. Pratik olarak her yurttaşın çıkarlarını ilgilendiriyor. Görüşmelerde, mektuplarda ve açıklamalarda insanlar desteklerini bildiriyorlar. Bir tek istekleri var - yarıyolda kalmamak, değişimi sürdürmek ve başlanıyı mutlaka sonuna götürmek.

Soru: "Bundan başka yol yoktur." Bunlar sizin sözleriniz. Bunun anlamı, belli kararları "bağlayıcı" olarak gördüğünüz ve bunun bir bölümünün hiç de acısız gerçekleşmeyeceği ve mutlaka Sovyet toplumu içinde derin kontrastları açığa çıkaracağı demek mi? Siz aynı zamanda birden fazla kez zorunlu, çoktan verilmiş olması gereken kararların "zamanında verilmemiş olduğu" olgusunu mahkûm ettiniz. Sizden sormak istediğimiz, böylesi bir durumun nasıl oluşabildiği. Bunun temelinde yalnızca "sübjektif" hatalar mı var, yoksa görüşünüzce bunların nedenini yönetim, karara varma ve

yürütme mekanizmasının ve yapılarının işleyişinde bulunan ilkesel bozukluklarda mı aramak gerek?

Yanıt: Bu sorunun yanıtı SBKP MK Ocak Plenumu'nda verildi. Ben temel konuyu ele almak istiyorum: Ekim'in açtığı yoldan yürürken Sovyet halkı politik, ekonomik, sosyal ve tinsel alanda eşsiz değişimler gerçekleştirdi. Ve kuşkusuz İtalyan okuyucu için bilinmeyen bir şey değildir Sovyetler Birliği'nin uluslararası alanda yerinin ve rolünün bugün ne olduğu. Son yıllarda karşılaştığımız güçlüklerin kökleri sosyalist düzenin doğasında değil, olanaklardan yeterince yararlanılmamasında yatıyor, genellikle sosyalist demokraside değil, onun işleyişindeki yetersizliklerde yatıyor.

Sosyalizm bizde tüm olanaklarını, içeriğinin tüm zenginliğini ortaya koyamamışsa bunların nedenleri yalnızca sübjektif alanda değil, aynı zamanda o zamanlar içinde bulunduğumuz tarihsel durumda da yatıyordu. Çok çetin hatta zalim nesnel koşullar altındaydık sosyalist toplumu ilk kez oluşturma göreviyle karşı karşıya kaldığımızda. Yabancı işgali, iç savaş, ekonomik ambargo, "sağlık kuşağı (karantina)", askersel provokasyonlar ve emperyalizmin sürekli baskısı ve nihayet faşizme karşı Sovyet halkından en büyük çabaları ve özveriye isteyen son derece çetin bir savaş. Bunu savaşın harap ettiği, eskiden en gelişmiş ülke olan bölgelerde onarım izledi, ve bu Batı'nın dayattığı soğuk savaş koşullarında yapıldı. Sovyet halkının yaşadığı, savaştığı ve sosyalizmi kurup geliştirdiği somut durum işte budur.

Bizim, Sovyet toplumunun tüm yaşam alanlarında temel değişim yönündeki bugünkü planlarımız masa başında tembel tembel düşünmenin ürünü değildi. Bunlar önemli değişikliklere olan gereksinimin nesnel olarak olgunlaşmış olduğunun ifadesidir. Sosyalizmin "motorunu" en yüksek devrine getirmek ve onun yaratıcı potansiyelinden en yüksek ölçüde yararlanmak için adım adım ilerliyoruz.

Soru: Konuşmalarınızda sürekli Sovyet toplumunun demokratikleştirilmesi konusunu ele alıyor, buna geniş yer veriyorsunuz. Ama bu sorun etrafında geniş bir tartışma doğar doğmaz bazıları bahaneler yarattılar ve demokrasinin "fazlası" toplumsal düzen için tehlike yaratabilirmiş gibi kuşkular belirttiler. Siz kendiniz de bu tartışmayı olumsuz görmediğinizi çünkü bunun "toplumun istikrarına gösterilen özenin bir göstergesi" olduğunu söylediniz. Demokratikleşme istikrar için ne anlamda bir risk oluşturabilir?

Yanıt: Biz kesinlikle eminiz ki, gerçek bir demokratikleşme sosyalizme hiç bir şekilde zarar veremez. Çünkü her şeyden önce sosyalizm özünde zaten demokrasi ve halkın iktidarı demektir. Sos-

yalist kuruculuk için asıl risk halkın politik bilincine karşı bürokratik kuşklar üstün gelirse doğar.

Partinin Merkez Komitesi bu soruna açık yanıt verdi. Parti örgütlerinde ve parti kolektiflerinde bu konuda yürütülen tartışma gösterdi ki, demokratikleşme rotası en geniş yığınlarca benimsenmektedir. Görüş farklılıkları daha çok bu sürecin genişliği, derinliği ve hızı konusundadır. Ben bunu doğal karşılıyorum. Bu aynı zamanda demokratik sürecin oluştuğu şeylerden biri.

Bizim bugünkü tartışmalarımız aynı görüşte olan insanların, başlanmış değişimlerin başarısını isteyen insanların arasındaki tartışmalardır. Bizim gerçek arzumuz toplumdaki demokratikleşmenin gücünün artmasıdır, ve biz tümüyle ve eksiksiz bilincindeyiz ki, demokrasinin ne maskaralık özgürlüğüyle ne de anarşiyle ilgisi vardır. Nitekim sağduyulu dikkatliliğin de kendini sağlama almakla bir ilgisi yoktur.

Şuna da işaret etmek istiyorum: Burjuva basınında bizde gerçekleşen demokratikleşme süreci yanlış değerlendiriliyor. Öyle görünüyor ki, bazıları okuyucularını ve dinleyicilerini Sovyetler Birliği'nin sonuçta Batı'da hüküm süren demokrasiye yaklaşma amacını güttüğüne ikna etmeyi pek istiyorlar. Bana kalırsa gerçek bunun tam tersidir. Biz Lenin'in Sovyet Sosyalist demokrasi ilkelerinin çıkışındaki özünü Sovyet toplumu ve halkının birikmiş politik ve kültürel potansiyelinden yararlanarak geliştiriyoruz. Sosyalist demokrasi bizim hedefimizdir, bu aynı zamanda değişimin de güçlü bir aracıdır.

Soru: Demokratikleşme sözcüğü altında değişik kavramlar anlaşılabilir. Örneğin; Seçimlerin yapılışında değişiklikler, Sovyetlerin yetkilerinin genişletilmesi, işçi kolektiflerinin haklarının, örneğin devlet işletmeleri üzerine yeni yasanın öngördüğü gibi öz yönetimin gelişkin biçimlerini yürürlüğe koymaya dek genişletilmesi. Demokratikleşme aynı zamanda her yurttaşı aygıtın (devlet ve parti aygıtının) karşı konmaz gücü karşısında koruyacak ve ona bugüne dek Sovyet toplumunun pratiğinde verilmemiş haklar verecek yeni hukuksal garantiler anlamına gelebilir. Öyle görünüyor ki kimileri Sovyet halkının "fazla yüksek" dozda demokrasiyi hazmedecek güçte olmadığını düşünüyorlar. Karşıt yönde açıklama yapıyorlar. Sizin görüşünüzce bu alanda, insan faktöründen tam yararlanma sonucunu sağlayacak derinliğine değişimler istemine nasıl yaklaşılmalıdır? Bu değişimin kendisini gerçekleştirebilmek için devlet ve toplum kurumlarında geniş bir reformu hayata geçirmenin zorunlu olduğunu düşünmüyor musunuz? Ve nihayet, "sosyal haklar" (çalışma, konut, eğitim, maddesel güvenlik vb. hakları) ve "kişisel hak-

lar" (görüşünü özgürce açıklama ve yayma, politik örgütlenme, ülkeye girip çıkma hakları) arasında bir karşıtlık görmenin yalnız Batı'yla polemikte değil SSCB'nin bugününün toplumsal ve hukuksal pratiğinde de aşılabilir olduğu ortaya çıkmadı mı?

Yanıt: Sorunuzda bazı sorunların benim katılamayacağım bir değerlendirilişi var. Özellikle demokratikleşme sürecine neredeyse sıfırdan başladığımız yolundaki görüşüne katılmıyorum. Elbette ki böyle değil. Daha Ekim Devrimi kişi hak ve özgürlüklerinde, eşitlik ve adaletlilikle yeni bir sayfa açtı. Ve acaba halkın temel devrimci değişimleri gerçekleştirmesi, faşizme karşı bağımsızlığını savunması, harap edilen ülkeyi yeniden kurması ve sosyal ve kültürel gelişmenin modern doruklarına tırmanması onun kendi özgür istenciyle olmadı mı?

Evet, tarihimizde sosyalist demokrasinin gelişmesine zarar veren ve sosyalist hukukta ve demokratik normlarla yaralar açan zorluklar, hatalar oldu.

Bunlar bizim tarihsel yolumuzun gerçekleridir. Ve biz de bunları böyle görüyoruz. Değişim yaşamın her alanını kapsıyor. Bunları hem toplumsal gelişmedeki kazanımları koruyarak hem de geçmişten dersler çıkartarak gerçekleştiriyoruz. Değişim demek sosyalist demokrasinin derinleştirilmesi ve halkın öz yönetiminin geliştirilmesi demektir. Sorun bizim politik sistemimizi devirmek değil, onun olanaklarından daha mükemmel ve etkili şekilde yararlanmaktır.

Gündemde yeni, önemli adımlar var. Bundan başka demokratikleşme sürecine daha büyük bir istikrar ve geri dönüşmezlik kazandıracak yasalar hazırlanıyor. Hedeflerden biri çalışan halkın iktidarını daha tutarlılıkla sağlamlaştırmak, ona tam bir yaratma özgürlüğü sağlamak ve Sovyet insanına politik ve yurttaşlık hak ve özgürlüklerini güvenceleyen tüm sistemi genişletmektir. Elbette ki bizim Sovyet yasalarımız ve etrafı ekonomik ve sosyal garantiler bu hak ve özgürlüklerin güvencelenmesi ve korunmasının araçlarıdır. Bu uluslararası insan hakları anlaşmasına tümüyle uygundur.

Soru: Son Komsomol kongresinde konuşmanızda sosyalizmin demokrasisiz yapamayacağını söylediniz. Sizin bu iddianızla bir zamanlar Enrico Berlinguer'in demokrasinin "evrensel bir değer" olduğu şeklinde açıkladığı görüşü arasında belli bir yakınlık görüyor musunuz?

Yanıt: Hayatını ve yaşamını komünist ideallere bağlayan, demokrasinin genelde ve özellikle sosyalist değişimlerde rolü ve önemi üzerine çok kafa yoran politikacıların yeri, zamanı ve politik çevreyi gözönüne alarak bu soruna zorunlu olarak değişik yönlerden

yaklaşmış olmaları doğaldır. İlkesel yaklaşımları aynıdır. Bunun çıkış noktası V.I.Lenin'dedir. O "sosyalizme giden, demokrasi ve politik özgürlükler yolundan başka yol yoktur." (1) Ben buna şunu eklemek istiyorum, bizde kurulan sosyalizmin kendini mükemmelleştirmesine ve yenilemesine giden, demokratizmi daha derinleştirme yolundan başka yol yoktur.

Demokratikleşmenin kendi başına bir öz değeri var, çünkü o -maddesel önkoşullar yaratmasının yanı sıra- kişinin, onun bir yurttaş olarak faaliyetlerinin ve sorumluluğunun her yanıyla gelişmesinin koşullarını yaratmanın da yoludur.

Aynı zamanda demokratikleşme, toplumsal mülkiyetin sağlam temelleri üzerinde -her türlü sömürden uzak- oturtulduğu zaman, toplumun tüm düşünsel ve zihinsel güçlerinin değişim için seferber edilmesini sağladığı ve sosyalizme en modern çizgileri kazandırdığı zaman reeldir. Bu olgu sayesinde demokratikleşme her alanda değişimin en önemli aracı ve güvencesidir.

Soru: SBKP MK Polit Bürosu bazı Sibirya ırmaklarının yatağını değiştirmek projesini kesin olarak reddetti ve Nazi egemenliği ve faşizme karşı zaferin bir anıtının en iyi projesi için açık bir yarışma açma kararı aldı. Her iki halde de bu sonuçlara "kamuoyunun" rolü sayesinde varıldığı açıkça belirtildi. Bunlar ilginç ve önemli belirtiler. Bu sırada kamuoyuna düşüncelerini açıklamak, kararları oluşturmaya katılmak ve en önemli olayların sürecine doğrudan katkıda bulunmak hakkını vermek için hangi adımların -her şeyden önce bilgilendirme alanında- atılmasını zorunlu ve olanaklı görüyorsunuz?

Yanıt: Biz eminiz ki kararlı şekilde değişme ve demokratik yenilenme yolunda ilerleyen sosyalist toplumumuzun çıkarları her bir bireyin -ister işçi, köylü, bilim adamı ya da sanatçı aydınların bir temsilcisi olsun- gerek plan ve kararların tartışılmasına gerekse bunların gerçekleştirilmesine kendi özerk, bireysel ve özgül katkısını yapmasından yanadır.

Burada yığınsal iletişim araçlarına muazzam bir rol düşüyor ve gelecekte de düşecektir. Elbette bunlar halkın istencini açıkladığı tek kanal değildir. Ama bunlar açıklığın en temsil edici ve büyük kürsüsüdür. Partinin çıkarları yurttaşın sesinin bu kürsüden hiç bir "parazit" boğuklaşmadan duyulmasını, onun yalnızca ülkede değil, tüm tartışmalardan bilgilendirilmesini, bu tartışmalar için hiç bir yasak alan bulunmamasını, tersine bunların da kararların doğruluğu ve yığınların çıkar ve gereksinimlerine uygunluğu ve sonra da bu kararların gerçekleştirilmesi üzerine demokratik denetimin bir garantisi olmasını gerektiriyor. Merkez Komitesi tüm düzeylerdeki yöneticilerin zamanında ve yapıcı şekilde basının sorularına ve eleş-

tirilerine yanıt verilmesini talep ediyor. Şimdi bir basın yasası hazırlanıyor, bu yasanın kabulü kitle iletişim araçlarının hukuksal statüsünü daha da güçlendirecektir.

Kuşkusuz kamuoyunun etkisi büyük ölçüde onun yeterliğine ve güvenilir bilgilere sahip olup olmamasına bağlıdır. Eminiz ki, bilinçli ve aktif şekilde fiziksel ve ahlaksal sağlamlığı için mücadele eden bir toplumun hastalıklarını gizlemeye gereksinimi yoktur. Bu yalnızca hastalığın aşılmasını güçleştirirdi. Haberleşmenin genişletilmesini SBKP kamuoyunun ülkenin sosyo-ekonomik ve tinsel yenilenmesinin yararına aktifleştirilmesi için güçlü bir araç olarak görüyor.

Soru: Sovyet aydınları görüşleri arasındaki çok açık farklılıklara rağmen yenilemeyi olumlu karşıladı ve onu aktif şekilde destekliyor. Film yapımcıları, yazarların ve gazetecilerin derneklerinin kongreleri büyük bir canlılık ve mücadele isteğinin gösterisi oldu. Buna rağmen öyle sanıyoruz ki, görüşlerini özgürce açıklama alanında ve partinin yönetici rolü ile kültür ve sanat yapımcıları arasındaki ilişki alanında daha pek çok sorunlar var.

Bu sorunlar kompleksini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Yanıt: Sanatçı derneklerimizdeki tartışmaları biliyorum ve söylemek zorundayım ki bunları aydınları partinin karşısına koymak çabası olarak değerlendirmiyorum. Tersine, kültür yaratıcıları da, tüm aydınlar gibi partinin değişme ve demokratikleşme rotasını aktif şekilde destekliyorlar. Aydınların çıkarları ile Sovyet toplumunun gelişme hedefleri uyumludur. Sanatçılar ve parti bir tek hedefe yöneliyorlar: Toplumu sosyalist temelde yenileme.

Yazarlar, ressamalar, kompozitörler arasında, tiyatro dünyasında ve film yapımcıları arasında ateşli ve kimi zaman keskin tartışmalar sürüyor. İnsanlar ve bu arada aydınlar da genişleyen bir demokrasi koşulunda yaşama ve çalışmayı öğrenmek zorundalar. Sorunlar ve görüşlerin çatışması demokratik bir süreç içinde tarafların kendilerince çözümlenmeli, bunlar arasındaki komünistler kendilerine yaraşır konumlar almalıdırlar.

Değişim bizim aydınlarımızda sosyalizme inancın muazzam bir potansiyelini ve inançları ve değerleri uğruna savaşmanın ve bunları kendi yapıtlarıyla arttırmanın azmini gün ışığına çıkardı. Partinin değişme rotasının gerçekten desteklendiğini hissediyoruz. Bu yüzden Sovyet aydınlarının ülkenin değişiminde üzerlerine düşen payı yerine getireceğinden hiç kuşumuz yok.

Soru: 1977 Anayasası partiye toplumda yön verici rolü tanıyor. Siz ise Ocak Plenumu'nda şöyle dediniz: "Toplumun pratikte oluşan örgütlenme biçimlerinin bir tür mutlaklaştırılmasına gidildi. Bu kadar da değil, davanın özü üzerine oluşturulmuş görüşler, objektif bilim-

sel bir analize yer bırakmayacak şekilde sosyalizmin en temel nitelikleriyle özdeşleştirildi." Bu açıklama bizce pek çok çeşitli anlamlara gelebilir. Bu parti üzerine görüşleri de kapsıyor mu?

Yanıt: Parti yürürlükteki süreçleri kavrayıp strateji ve taktiklerini hazırlar, örgütsel ve ideolojik çalışmalarını yürütürken Marksist-Leninist konulardan çıkıyor. Değişme partinin girişimiyle başladı ve onun yönetiminde yürüyor, ve bu da değişimin başarısının ve onun emekçilerin çıkarlarıyla, sosyalizmin çıkarlarıyla uyumunun en önemli ön koşuludur.

Geçmişten dersler çıkardık, yalnızca kendi ülkemizin geçmişinden de değil. Partinin öncü rolünün otomatik olarak gerçekleşmesini bekleyemeyeceğini biliyoruz. Bu, bağrında çok ciddi sonuçlar gizler. Parti toplumdaki nesnel süreçleri gözden geçirirken geri kalmaya izin verirse, olgunlaşmış sorunları zamanında göremez ve onların çözümünde kararsızlık gösterirse partinin ve ülkenin gelişmesinde güçlükler kaçınılmaz olur.

Bu yüzden de parti sürekli gelişmeli, sürekli arayış içinde olmalı, eylemliiliğinin biçim ve yöntemlerini sürekli yenilemelidir. Parti bu yüzden önce kendi değişimi ile işe başladı. Burada parti içi demokrasinin etrafı gelişmesi, kolektif yönetimin her düzeyde gerçekleşmesi ve kadroların seçimi ve atanmasında Lenin'ci ilkelere uyulması özel bir önem kazanıyor. Parti temel örgütlerinin yetkileri genişletiliyor. Her bir komünistin ona verilen görev karşısındaki kişisel sorumluluğu artıyor. Toplumun sağlıklılaşması ile partinin her bir üyesinin namuslu ve dürüst kişiliği birbirinden ayrılmaz şeylerdir.

Soru: Yakın zamanda Çekoslovakya'yı ziyaret ettiniz ve bu sırada 1968 olaylarından da söz ettiniz. Bu konuda görüşünüzü sorabilir miyiz?

Yanıt: Çekoslovakya'da 1968 olaylarının değerlendirilmesi her şeyden önce Çekoslovakyalı yoldaşlarımızın işidir.

O zamandan bu yana Gustav Husak önderliğinde ÇKP yönetimi büyük işler başardılar. ÇSSC bir çok yönlerde önemli yol aldı. Son ziyaretim sırasında ben kişi olarak da buna tanık olma olanağını elde ettim. Çekoslovakyalı yoldaşların da kendi koşullarından çıkarak aynı şekilde sosyalizmi mükemmelleştirmenin yollarını aradıklarını gördük. Onların kendi özgül sorunları var, ve bu sorunları çözüyorlar.

Soru: Çernobil'deki trajediden bu yana bir yıl geçti. Bu SSCB'yi hangi düşüncelere yöneltti ve bunlardan enerji politikası, bilgilendirme ve uluslararası politika alanında en yüksek güvenliği sağlayabilmek için hangi sonuçları çıkardınız?

Yanıt: Yaşadıklarımız bizim için ciddi bir okul oldu. Bir kez daha anladık ki, bilimsel teknik devrim koşullarında neyin güvenilirliği, güvenliliği, karmaşık bir aracın kullanımında disiplin, düzen ve örgütlülük sorunları önde gelen önem taşırlar.

Çernobil olayları atom enerjisi uluslararası güvenliğinin sağlanması normları sorununu ağırlıklı olarak gündeme koydu. Viyana'da, IAEA'nın genel konferansının özel bir oturumunun yapılmasını önerdik. Atom enerjisi güvenliğinin en önemli sorunlarının çözümünü olanaklı kılacak uluslararası bir mekanizmanın oluşturulması hazırlanıyor. Bugün bunun için yoğun bir uluslararası işbirliği zorunludur. Biz buna hazırız.

Bir şey daha eklemek istiyorum. Çernobil'den alacağımız dersler bitmedi. O bize hâlâ pek çok şey öğretiyor. Bizi düşünmeye, analiz etmeye ve karşılaştırmaya zorluyor. Yeni düşüncenin gelişmesini ve günümüz global sorunlarının konularından çıkarak dünyaya bakmayı teşvik ediyor. Çernobil'in öğretileri tüm insanlık için önemlidir. Hepimizi ilgilendiren bu öğretileri hatırlamak önemlidir. Bunlar, bir atom savaşını önlemede tüm devletlerin sorumluluğunu daha açık hale getirdi.

Soru: Eski yön vermelerin ve ilişki biçimlerinin aşıldığı günümüzde tüm dünyadaki ilerici güçlerin arasındaki ilişkilerden bugün ne anlamalı? Enternasyonalizm günümüzde nasıl belirliyor?

Yanıt: İlerici güçler arasındaki ilişkiler çeşitlidir. "İllerleme" kavramına onlar çoğu kez değişik ideolojik ve politik içerikler verirler. Aynı zamanda -şimdi artık, artık diyebiliriz- gözlerimizin önünde bunların global ölçülerde işbirliği uzanıyor.

Ben, dayanışma ve işbirliğinin günümüzde her zamankinden daha zorunlu olduğundan eminim, kaldı ki hergün daha fazla sorun dünya ölçüsünde bir nitelik kazanıyor ve uluslararası bir yaklaşımı gerektiriyor.

Komünist partilerine gelince, bunların her biri kendi ulusal top-
rağında boy atmıştır. Ama sorun ülkelerinin işçi sınıfının, emekçilerinin temel çıkarları sorunu olduğu zaman bunların hepsinin bir ortak hedefi vardır - barış ve sosyalizm. Onları kaynaştıran en önemli şey budur. Aynı zamanda enternasyonalizm her zaman somuttur. Onun etkililiği pratik işbirliğince belirlenir. Günümüz koşullarında bunun için özel bir mekanizma, hele bir "merkez" hiç gerekli değil, üstelik bunun ters yönde etkisi de olabilir. Herhangi bir partinin bunu yeniden oluşturma yönünde planları ya da önerileri bulunduğu yolunda bir bilgim yok. Yalnızca kendi politikasını ve eylem biçimlerini saptamak bir partinin kendi yetki alanı içinde olmakla kalmıyor, aynı zamanda işbirliğinin kendisi de gönüllülük ve eşit haklılık temelinde mümkündür.

Öyle ise açık söyleyeyim dünya komünistlerinin çok yanlı bir toplantısı önerileri karşısında hareketimizde şurada burada hüküm süren çekingenlik anlaşılmaz bir şeydir. Ve tüm bunlar da diğer politik güçlerin hatta hiç de ilerici olmayanların enerjik şekilde uluslararası toplantılar yaptıkları bir sırada. Bu soruna görüşümüzce önyargısız yaklaşmak lazım, eskimiş korkulardan ve stereo-tip görüşlerden kurtulmak, yeni duruma yeni gözlerle bakmak gerekiyor.

Dünyadaki tüm ilerici güçler arasındaki ilişkilere gelince, bir atom savaşının önlenmesi -bizim derin inancımız budur ki- bunlar arasındaki ilişkilerin temeli, özü, mihenk ve dönüm noktası olmalı. Görüşümüzce tüm diğer sorunlar bu soruna tâbi kılınmalıdır.

Geçen iki yılda pek çok ilişkilerim oldu, örneğin sosyalist ve sosyal demokratik partilerle - Batı Avrupa'dan Japonya'ya kadar. Bu ilişkilerimizde kimse saygınlığından bir şey yitirmede. Ama öyle sanıyorum ki, bir çok anahtar konuda ortak bir dil bulmayı başardık.

Pek çok devrimci demokratik partiyle ve ulusal kurtuluş hareketiyle çok yakından ilişkilerimiz var. Bazı ülkelerdeki "yeşillerle" bağlar kurduk ve örneğin Hindistan Ulusal Kongresi gibi etkili politik güçlerle iyi ilişkilerimiz var. Toplumsal örgütlerimiz çok sayıda savaş karşıtı ve değişik türden başka hareketlerle düzenli görüşmeler yapıyorlar.

Diyalog, günümüzün emridir, o dünyadaki karşılıklı bağımlılığın bir ifadesidir.

Günümüz dünyası gerçekten karmaşık, çelişkili, alacalı, söz yerindeyse çok renkli, ve onu yalnız iki renge boyayamayız: Siyah ve beyaz, ya da kırmızı ve beyaz.

Biz şundan eminiz: Dünyaya gözlerini kapamadan ve önyargısız bakmak ve, elbette farklılıkları ve çelişkileri gizlemeye kalkmadan, ilerici güçleri ve partileri birbirine yakınlaştıran ne varsa bunları aramak gerek. Yalnız sözde değil, eylemde başkalarının bağımsızlık, kendi görüşüne sahip olma, gerçeğe kendi özgül yollarını arama hakkına, kendi haklarına olduğu kadar saygı göstermek gerek.

M.Gorbaçov'un ABD'li Bir Grup Rusça Öğretmeni ile Görüşmesi

8 Ağustos 1987 tarihli Pravda gazetesinden çeviri

ABD'li Rusça öğretmenlerinden oluşan büyük bir grup Sovyetler Birliği'nde bulunmaktadır. Bunlar 1985'de Cenevre'de M.Gorbaçov ile Başkan Reagan arasında yapılan görüşmeler sırasında imzalanan 1986-1988 yılları arası kültür ilişkileri, işbirliği ve değişimler programı anlaşması çerçevesinde Leningrad'da Rus dili stajı yapmışlardır.

Amerikalı öğretmenler SBKP MK Genel Sekreterine bir mektupla başvurarak Sovyetler Birliği'nde kendilerine gösterilen ilgiden dolayı içtenlikle teşekkür etmiş ve görüşme ricasında bulunmuşlardır.

7 Ağustos'ta SBKP MK'de M.Gorbaçov onları kabul etmiştir.

M.Gorbaçov: SBKP Merkez Komitesi binasında bulunuyorsunuz. Hepinizi selamlıyorum dostlar. Gerçekten de biz Amerika Birleşik Devletleri'nde Rusça öğretimi işiyle uğraşanların tümünü dostlarımız sayıyoruz. Bu yararlı bir iştir. Sizden güzel bir mektup aldım. Rusça çok iyi yazılmış.

Bende, sizlerle görüşme isteği doğdu. Bu sizin inisiyatifinizle bağlı. Ama belki de hatırlatmakta yarar var ki, herşeye karşın asıl inisiyatif benden ve Başkan Reagan'dan gelmiştir. Sizin Sovyetler Birliği'nde bulunmanız Cenevre anlaşmalarının yaşama geçiril-

mesidir. Bu iyi bir başlangıçtır. Burada altı hafta geçirdiniz. Herhalde anlatabileceğiniz şeyler vardır.

Benim de söylemek istediğim bazı şeyler var. Ama yine de ilk olarak sizin göz almanızı rica edeceğim. İnsiyatif sizden geldi, misafir sizsiniz, sohbet de siz başlayın.

Grubun yöneticisi Oklahoma eyalet üniversitesi profesörü John Shillinger Amerikalı Rusça öğretmenleri delegasyonu adına M.Gorbaçov'a görüşme olanağından dolayı teşekkür etti. Görüşme önerilerine M.Gorbaçov'un verdiği olumlu yanıt olağanüstü olarak nitelendirildi. Cenevre doruk toplantısında ileri sürülen fikir temelinde Amerikalı ve Sovyet, Rusça ve İngilizce öğretmenlerinin değişiminin başladığına, bunun geçen yıl 15'er ve bu yıl 25'er öğretmeni kapsadığına değindi. Shillinger gelecekte bu sayının artacağını umduklarını söyledi. Bu değişimlerin amacı Sizin açınızdan da bizim açımızdan da aynı, diye sözlerini sürdürdü. Bu amaç ülkelerimiz arasındaki diyalogun güçlendirilmesidir. Karşılıklı ilişkilerin iyileştirilmesi ve ABD'de Rus dilinin, Sovyetler Birliği'nde İngilizce dilinin öğretiminin mükemmelleştirilmesidir.

Leninrad'daki programımız, eğitimimiz ve kültür alanında bize sunulan olanaklar, bilim adamları ve bu mükemmel kentin insanlarıyla yaptığımız görüşmeler bizde hayranlık yarattı. Bizce herşey çok güzeldi. Bizim için yapılanlardan dolayı minnettarız. Şimdi ABD'de kurs görmekte olan sizin öğretmen grubunuzun izlenimlerinin de aynı şekilde olacağına eminiz.

M.Gorbaçov: Ben Amerikalıların ve Sovyetlerin ilişki kurup da daha sonradan yaptıkları söyleşilerden dolayı pişman oldukları tek bir olay bilmiyorum.

Geçen yıl Missisipi'de ortak bir gezi düzenlenmişti. Buna karşılık Volga'da yapılan gezi ise geçenlerde tamamlandı. Bu günlerde televizyondan görmüştüm. Yine insanların moralleri yüksek, yine pek çok tartışma olmuş. Ne zaman Ruslar ve Amerikalılar konuşmaya doycaklar? Herhalde daha birbirlerine söylemeleri gereken çok şey var. Ayrıca yalnızca politika adamlarının değil, halkların sıradan temsilcilerinin de konuşması iyi bir şeydir. Çok önemli bir şeydir. Bu gelişmeyi selamlıyorum. Dileğimiz Sovyetlerin ve Amerikalıların daha çok görüşmeleri, onların her birinin birbiri üzerine kendi özgün izlenimlerinin oluşmasıdır.

J.Shillinger arkeologlarca bulunmuş altın bulgulardan oluşan bir sevgi gördüklerini, dil öğretmenlerinin de ülkelerin altın hazineleri olduğunu söyledi.

M.Gorbaçov: Bana kalsaydı ben daha yüksek bir değer biçerdim (gülüşmeler). Yeni kuşakların böylesi öğretmenleri olması çok önemli.

J.Shillinger: Sizinle görüşmemiz hem bizim hem de sizin daha iyi bir geleceğe özlemimizi ve ülkelerimizin yeni kuşaklarının birbirlerini çok iyi anlayıp barış içinde yaşayacaklarına ilişkin umudumuzu vurguluyor.

Keral Logan (Viskonsin eyaletinde öğretmen): Ne kadar minnettar olduğumuzu ben de söylemek istiyorum. Biraz kişisel olarak belirtmek istiyorum. Ben Rus'ya tarihini pek iyi anlamıyorum. Devamla Rusya tarihinde bazı devlet adamlarının rolü üzerine kendi görüşünü açıklayan Logan konuşmasını şöyle bitirdi: Tüm görüşlerinizin en büyük başarıyı kazanmasını diliyorum. Pek çok kişi yenilenmenin her yönden iyi gitmesini istiyor. Yenilenme hareketiniz pek çok umut doğurdu.

M.Gorbaçov: Sizi anlıyorum. Biliyor musunuz, buna şöyle bir düzeltme eklemek istiyorum. İnsanlar, kişilikler olmadan tarihin olamayacağı herhalde açık bir gerçek. Tarih kişisiz olamaz. Ama yine de eğer tarihte bazı insanlar birşeyler yapabiliyorlarsa, başarıya ulaşabiliyorlarsa, bu ancak olgunlaşmış durumdaki gereksinimleri ifade etme olanağının ortaya çıktığı, yaşamın içinde varolan ve halkın içinde olgunlaşmış olanın kavrandığı zaman söz konusu olabilir. Diyeceğim o ki bizde yenilenme, olup biten herşey, halkın kendisinden gelmektedir. Toplumun buna ihtiyacı vardı. Bundan dolayı iş şu ya da bu somut kişiyle bağlı değil. Gorbaçov, Sidorov, Petrov ya da Gavrilov olabilir, mesele burada değil. Hem bölgelerde, hem de Moskova'da pek çok kişi yenilenme hareketine katıldı. Onlar şimdi politikada ve pratikte gerçekleştirilen herşeyin kolektif yaratıcıları durumundadır. Ama söylediklerinizden dolayı size teşekkür borçluyum.

Leningradlılarla görüşmelerinizden edindiğiniz izlenimler nasıl? Herhalde böylesi görüşmeler olmuştur. Umarım kimse sizin görüşmenizi engelleyip kısıtlamamıştır.

K.Lorgan: Sıradan insanlarla mı? Çok güzel görüşmelerimiz oldu. Hepsi bizi açık yüreklilikle karşıladılar.

M.Gorbaçov: Böylesi görüşmeleriniz olduğuna sevindim.

K.Logan: Biz hepimiz Leningrad'lı çok seviyoruz.

M.Gorbaçov: Biz de. (Gülüşmeler)

Tom Fini (Viskonsin eyaletinde öğretmen): Grup yöneticimizin sözlerini tekrarlamak ve bize onur verdiğinizden dolayı size teşekkür etmek istiyorum. Çok minnettarım.

Martin Doyle (New York'ta öğretmen): Kısa konuşmak istiyorum. Bizimle görüştüğünüz için size teşekkür etmek istiyorum. Benim için bu ayrıca doğum günümde aldığım iyi bir armağan oldu. (M.Gorbaçov'un önerisiyle M.Doyle kutlanıyor ve alkışlanıyor).

N.Grişin-Voyke: Ben de bir New York okulunda Rusça öğretiyorum. Adım Nataşa. Rus asılıyım. Atalarımın ülkesi üzerinde çok şey duymuştum. Şimdi ABD'de Rusça öğretebilmek ve öğrencilerime Rus dili ve edebiyatına karşı sevgi aşılayabilmek fırsatına kavuştuğum için çok sevinçliyim. Atalarımın yaşadığı bu ülkenin böylesine harika bir yer olması benim için çok dokunaklı. Öğrencilerime büyük bir memnuniyetle herşeyi anlatacağım.

M.Gorbaçov: Sağolun. Amerika'da Rusça'ya karşı ilgi artıyor mu, yoksa azalıyor mu, söyleyebilir misiniz?

Gruptan biri: Bana kalıyorsa artıyor.

M.Gorbaçov: Duyduğumuza göre sizde Rusça öğrenimi çok az bir düzeyde.

J.Shillinger: Bizim bildiğimiz kadarıyla okullarda 8 bin öğrenci Rusça öğreniyor. Ortaokullarda yaklaşık 350 kadar Rusça öğretmeni var. Üniversitelerde Rusça öğrenenlerin sayısı ise 28 bine yakın. Ancak sanırım bu sayı artıyor. 2-3 yıl sonra Rusça öğrenen daha çok sayıda insan görebileceğimizi düşünüyorum. Şimdi herkes Sovyetler Birliği'ne ve Rusçaya ilgi gösteriyor. Sovyetler Birliği'ndeki gelişmeleri hergün televizyondan seyrediyoruz, gazetelerden okuyoruz. Bu nedenle ilgi artıyor.

M.Gorbaçov: Sovyetler Birliği'nde neler hoşunuza gitti, neler gitmedi? Açık konuşun tabii. Şunu gözönünde bulundurun ki, herşey bizim bile hoşumuza gitmiyor, zaten öyle olsaydı yenilenme olmazdı.

Harri Kollis: Ben Kaliforniya eyaletindenim. San Fransisco'da bir ortaokul'da öğretmenlik yapıyorum. "Sovetskaya Kultura" gazetesine bir mektup yazmıştım, yayınladılar. Orada da yazmıştım, gördüğüm kadarıyla Rus insanının karakteri Amerikalının karakterine benziyor. Size çok minnettarım. Sizleri hiçbir zaman unutmayacağım. Yalnızca ben değil herkes böyle düşünüyor. Tek kelimeyle hayranlık içindeyim.

M.Gorbaçov: Burada kendinizi psikolojik olarak nasıl hissettiniz?

H.Kollis: Psikolojik olarak mı? Burası benim ikinci evim gibi (Salonda bir canlanma)

M.Gorbaçov: Sanırım Sovyetler Birliği'nde yaşamın çeşitli gereksinimleri, hizmetler ve ticaret açısından gerekli olan herşeyi bulamamışsınızdır. Bu konularda çok şey yapılmış olsa da yine de pek çok zayıf noktalarımız var. Ancak eminim ki insanlararası ilişkiler bakımından -ki bu en önemli şeydir- iyi durumda olan bir toplum ve hem birbirlerine, hem de başka ülkelerden insanlara karşı olumlu yaklaşımlar içinde bulunan kişiler bulmuşsunuzdur burada.

H.Kollis: Bu politik açıdan da çok önemli. İnsanlar arasında böyle bir bağlantının bulunması en güzel şeydir. Tek kelimeyle hayranlık içindeyim.

M.Gorbaçov: Öğretmen delegasyonunda aranızda en genç olan kim? Yoksa yaşlarınızı gizliyor musunuz?

Donna Padula: Herhalde ben. (Herkes gülüşüyor).

M.Gorbaçov: Bizim gençlerle ilişki kurmak fırsatı buldunuz mu?

D.Padula: Ben iki yıldır Rusça öğretmenliği yapıyorum. New York eyaletinin küçük bir kentinde orta ve ilkokulda çalışıyorum. Öğrencilerime Sovyetler Birliği'ni anlatıyorum. Başkaca diyecek bir sözüm yok. Herkese teşekkür etmek istiyorum. Size şunu diyebilirim ki memlekete döndüğümüzde her konuda söyleşiler yapacağız. Ruslarla çalışmaktan, görüşmekten hepimiz çok çok memnunuz. Öğrencilerim bana sık sık Sovyet gençliğini soruyor. Şimdi gençliğinizin nasıl olduğunu anlatabilirim. Gençliğiniz çok iyi. Bizimkisine benziyor.

M.Gorbaçov: Burada yaşadığınız sürece bir kez bile olsa Amerikalılara saygısızlık yapıldığı bir olayla karşılaştınız mı?

D.Padula: Hayır. Yalnız bir kere sokakta birisi bana ne zaman barış olacak diye sordu. Ben de ona barışın yakında olacağını umduğumu söyledim.

M.Gorbaçov: Bu çok ilginç bir haber. Eminim ki dostlar, Sovyetler Birliği'nin neresinde olursanız olun Amerikalılara karşı saygısız bir yaklaşımla karşılaşamazsınız. Hiç bir yerde! Basınımızı da olduğu gibi okuyabilirsiniz. Hükümet politikasına, şu ya da bu gruba, açıklamalara ilişkin eleştiri, kıyaslama, yargı ve değerlendiri bulabilirsiniz, ama hiçbir yerde Amerika'ya ve Amerikalılara karşı saygısız bir yaklaşım bulamazsınız. Gerçi "kızılar ilerliyor" ama sizinle birlikte ortak insanlık yolundan ilerliyor. (Gülüşmeler).

Bet Melovçik (Pensilvanya eyaletinde asistan): Bu Sovyetler Birliği'ne ikinci gelişim. Üç yıl önce burada öğrenim yapmıştım. Şunu eklemek istiyorum: Bir yıl daha okumak için buraya yeniden dönmek istiyorum. Rusçayı serbestçe konuşmak istiyorum. Ama daha becerimiyorum. Ancak çok istiyorum. Bunun nedeni Ruslarla, Sovyet insanlarıyla ilişki kurmanın bana büyük bir mutluluk vermesidir.

Yakob Volkov (Kaliforniya eyaletinde öğretmen): Teşekkürlere ve reformunuza başarı dileklerine ben de katılmak istiyorum. Biliyor musunuz, memleketimizde, Amerika'da birileriyle gezerken pek çok dil arasından birdenbire Rusçayı duyurince insanın içini belirli bir sıcaklık kaplıyor. Yanına yaklaşıp kimmiş diye bakmak istiyorsun. Şimdi buraya geldik, burada herkes Rusça konuşuyor,

küçücük çocuklar bile. (Gülüşmeler). Çok memnunuz, bizi çok iyi karşıladılar. Herzen Enstitüsü bizi çok iyi ağırladı. Hiçbir sorun çıkmadı. Beyaz gecelerde sokaklarda dolaştık. Size, yenilenmenin tüm gücüyle ilerlemesi için en iyi dileklerimizi sunuyoruz. Bizim size aramızdaki sorunların barışçı biçimde çözülmesini dilerim.

M.Gorbaçov: Ülkemizi gezdikten sonra görüşlerinizde değişen bir şey var mı?

Y.Volkov: Var. Ben daha önce de gelmişim ve o zaman insanların benimle konuşmaktan korktuklarını hissetmişim. Bundan kaçınıyorlardı, açıklık yoktu. Şimdi herkes özgürce ve açıkça konuşuyor. Herkes kendi görüşünü ifade etmek istiyor. Bence bu bile büyük gelişme.

Mary Shambur: Ben Minnesota eyaletinde öğretmenlik yapıyorum. Ben de size çok minnettarım.

M.Gorbaçov: Biliyor musunuz, ilk kez Minnesota eyaletini bir mısır çesidi sayesinde öğrenmişim. (Salonda bir canlanma).

M.Shambur: Böyle bir görüşmeden sonra ülkemizde Rus diline karşı ilginin daha da artacağını belirtmek istiyorum. Sizi sabırsızlıkla Amerika'ya bekliyoruz. Başarılar diliyoruz. Sizin çok meşgul olduğunuzu biliyoruz. Ama bizim sizin ülkenizde kaldığımız gibi siz de bizim ülkemizde beş hafta geçirseydiniz ne iyi olurdu.

M.Gorbaçov: Herhalde bu pek gerçekleşebilecek türden bir hayal değil. Hiç olmazsa beş gün bile olsaydı iyi olurdu. Şimdi benim yaptığım geziler temel olarak tartışma ve görüş alışverişidir, insanlar ve ülke ile bağ kurmak için çok az olanak kalıyor.

Şimdi eğer bir itirazınız yoksa birkaç söz de ben söylemek istiyorum. İlk başta söylediğime döneceğim: Ben sizi dostlarım olarak karşılıyorum. Dil anlaşma aracıdır ve eğer şimdi dediğiniz gibi Rus diline ilgi artıyorsa, genç, çocuk, yetişkin ve uzman daha fazla Amerikalı Rusça öğrenecekse, bu işbirliğimizin gelişmesinde, bir birimizi daha iyi anlamamızda olumlu bir rol oynayabilir. Bu ise ihtiyacını duyduğumuz bir şeydir. Diyalog kurma, birbirini anlama, hatta saygı gösterme bile eksikliğini duyduğumuz konulardır. Bunda belirli güçlerin çabaları çok etkili olmuştur. Şimdi onları hatırlatıp sıralamayalım. Hangi tarafın bu işe büyük "katkı" yaptığından söz etmeyelim. Ama işbirliğimizi engelleyen, onun gelişmesinin yolunu tıkayan pek çok yaklaşım ortaya çıktı. Ben bütün bu engelleri yıkıp atacak koca bir buldozerin nereden bulunabileceğini düşünüyorum. Ama herhalde istekler reel durumları temel almalı. Gerçekleri görmek zorundayız. Bu birbirimize yönelik plan ve politikalarımızı gerçekçi biçimde oluşturmamızı ve karşılıklı anlayışa giden yolları bulmamızı sağlayacaktır.

İşte bundan dolayı bizde İngilizcenin, Amerika'da Rusçanın öğrenilmesinin halklarımız arasında karşılıklı anlayışın güçlenmesinde ve insanlarımız arasındaki dolaysız ilişkilerin genişlemesinde önemli bir halka olacağını sanıyorum. Ama elbette dili bilmemek ilişkileri, değiş tokuşu, diyalogu engellememeli. Eğer biz Sovyetler Birliği'nde herkesin İngilizce ve hele Birleşik Devletler'de herkesin Rusça öğrenmesini bekleyecek olursak çok şey kaybederiz. Oysa şimdi zaman kaybetmek olmaz. Gerçekten de zaman, bizim ve sizin oturup ilişkilerimizi nasıl düzelteceğimizi düşünmemizi dayatıyor. Birleşik Devletler ve Sovyetler Birliği çağdaş dünyanın dev gerçekleridir. Eğer biz bu gerçekleri biliyorsak, eğer geniş planda söylemek gerekirse, bu dünyada ortak bir yazgıyla bağlı olduğumuzu, aynı gezegende yaşadığımızı, onun kaynaklarını kullandığımızı ve kendi aramızda değiştiğimizi biliyorsak ve onların sınırlı olduklarını, onları korumak gerektiğini, içinde yaşadığımız çevreyi, doğayı korumak gerektiğini görüyorsak, bu bizim hepimiz için sözkonusu bir gerçektir. Herkes için. Bu birincisi. İkincisi, nükleer silah gibi bir tehlike ortada duruyor. Ve bu silah başlıca Sovyetler Birliği'nde ve Amerika Birleşik Devletleri'nde bulunuyor. Bu iki ülkenin sahip olduğu silahların yüzde onu, hatta yüzde biri bile gezegenimize ve tüm insanlık uygarlığına onarılması imkansız bir darbe indirmeye yeterlidir.

Demek ki bu açıdan da Amerikalılarla biz tüm halklara karşı en büyük sorumluluğu taşıyoruz. Politikacılar, devletlerimiz, halklarımız tüm insanlık uygarlığı karşısında özel ve bambaşka bir sorumluluk taşıyorlar. Amerikan halkının potansiyel bugünkü Amerika'yı yaratmıştır. Sovyetler Birliği'nde ise potansiyel geri bir ülkeyi bugünkü düzeyine getirebilmiştir. Ve bugün, zorluklarla dolu tarihimizde karşılaştığı her sınavın üstesinden gelmiş büyük ve güçlü bir gelişmiş toplum, dev bir entellektüel potansiyele sahip aydın bir halk vardır. Öyleyse böylesine tarihsel görevlerin üstesinden gelebilen sizler ve bizler açısından günümüz dünyasını anlamak ve felaketin önüne geçmek için bilgelik, beceri, sorumluluk ve birbirine saygı açısından aşılmaz bir sorun olabilir mi?

Şimdi bilimsel-teknik devrim ve enformasyon olanakları insanları birbirine yaklaştırmıştır. Bunları karşılıklı anlayışın güçlenmesi için kullanmak mümkündür. Ama yine onları insanları birbirlerinden uzaklaştırmak için kullanmak da mümkündür. Bugüne dek böylesi bir kullanımın önüne geçilememiştir. Oysa bunun büyük zararı artık açıktır. Şu inancımızı belirtmek istiyorum: Bugün dünya öyle bir noktaya varmıştır ki, artık yaşamı nasıl sürdürmek konusunda düşünmenin zamanı gelmiştir. Bu en başta ABD ve SSCB'yi ilgilendiriyor. Eğer herşey olduğu gibi bırakılır, hiçbir şey değiştiril-

mezse bundan 10-15-20 yıl sonra nasıl bir duruma düşeceğimizi söylemek zordur. Bana öyle geliyor ki ülkelerimizin ve tüm uygarlığın geleceği için endişe duygusu hem Sovyet halkında, hem de Amerikan halkında güçlenmektedir.

Bizce diğer halkların yazgısına karşı kayıtsız kalmak da mümkün değildir. Eğer bana Amerikan halkının Sovyetler Birliği'ne karşı saldırgan bir tutum içinde olduğunu söyleseler, bunu söyleyen kim olursa olsun asla inanmam. İnanamam. Ama herhalde ülkelerimiz arasında gerginlik, çatışma politikası ve keskin bir rekabetin olmasından çıkar sağlayan kişiler de var. Belki de, hatta galiba, bundan birşeyler kazananlar da var. Ancak halklarımızın büyük, geniş çıkarlarına cevap vermiyor bu durum. Cevap vermiyor.

Biz ilişkilerimizi düzeltmek için ne yapmak gerektiği üzerine çok kafa yoruyoruz. İlişkilerimizi düzeltmek gerekiyor dostlar, iyileştirmek gerekiyor. İlişkilerimizde 70'li yılların ortalarından daha ileriye gidememekle kalmadık. Tersine, o dönemde yaratılan, yapılan pek çok şey bugün yıkılmış durumdadır. İleri gidilemedi. Gerilendi. Biz bunda Amerikalıların suçlu olduğunu söylüyoruz. Amerikan tarafı da Sovyetler Birliği'nin suçlu olduğunu söylüyor. Herhalde olan bitenlerin nedenlerini çözümlemek zorunlu. Çünkü geçmiş tarihten ders çıkarmak gerek. Bizim ilişkilerimizin geçmişinden de. Bu bir bilimdir, ciddi bir bilimdir, sorumlu bir bilimdir, elbette eğer, gerçekler üzerinden hareket edebilirse. Ancak yine de şimdi, gelecekte bu dünyada nasıl birlikte yaşayacağımız, nasıl işbirliği yapacağımız üzerinde daha da fazla düşünülmelidir..

Ben Sovyetler Birliği'nde hiç kimsenin Saltıkov-Şedrinin "Amerika'yı kapatmayı" öneren roman kahramanının durumuna düşebileceğini sanmıyorum. Bu gülünç bir durumdur. Ama ben Amerikalıların kendilerine böyle amaçlar saptayabileceklerini de düşünmüyorum. Sovyetler Birliği'ni "kapatmaya" çalışmak da daha az gülünç birşey değildir. Biz ve siz günümüz dünyasının gerçekleriyiz, en önemli gerçeklerindensiz. İşte politikacılar düzeyinde diyalog olması gereği bundan kaynaklanıyor. Bütün görüşmelerde ve forumlarda, en başta da Cenevre görüşmelerinde yakıcı sorunlara çözüm aramak gerek. Biz bu işe büyük dikkat veriyoruz. İlerleme olması için bizim neler yaptığımızı sanırım biliyorsunuzdur.

Biz bu görüşmeleri yalnızca görüşmüş olmak amacıyla sürdürmek istemiyoruz. Bu durum Amerika'da kimilerinin işine geliyor, -bunu size açıklıkla söylemeliyim, bizim değerlendirmemizin nasıl olduğunu bilmelisiniz, bu sizin açınızdan önemli,- yalnızca görüşmeler sürüyor imajının olması kimilerinin işine geliyor. Bizim işimize gelmiyor. Görüşmelerin sürmesi iyi bir şey. Ama bir yere yönelin-

mesi, bir gelişmesi olması için, anlaşmaya varmak için, sonuçta halklarımızın ve tüm dünyanın Cenevre anlaşmaları yoluyla yakıcı sorunlarına, nükleer tehlikeyi kaldıracak, silahsızlanma yolunu açacak bir çözüm bulması için ilerleme sağlanması gerekir.

İşte bizim yapmaya çalıştığımız budur. Eğer Cenevre görüşmeleri tüm askersel programların sürdürülmesini ve askersel bütçenin genişletilmesini sağlama yolunda bir paravana olarak kullanılıyorsa, biz buna karşıyız, kesinlikle karşıyız. Böyle bir yaklaşım hoşgörülemez.

Her türlü zorluğa karşın Başkan Reagan'la ciddi bir diyalog sürdürdüğümüze inanıyorum. Bazen birbirimizden hoşnut değiliz, hatta bunu herkese söylüyoruz, sertçe konuştuğumuz oluyor. Ama çabalarımızı sürdüreceğiz. Amerikan halkı hangi başkanı, hangi yönetimi seçerse biz onunla işbirliği ve sonuç alıcı görüşmeler aramaya devam edeceğiz. Amerikan halkı kimi seçecek, demokrati mi, cumhuriyetçi mi, bu onun kendi işidir. Tekrar ediyorum, biz Amerikan halkının ülke idaresini emanet ettiği her yönetimle işbirliğini sürdüreceğiz. Sanırım her durumda yalnız böyle davranmak gerek. Amerikan tarafı da böyle davranmalıdır. Bunun anlaşılır birşey olduğunu düşünüyorum. Siz Amerika'da istediğiniz gibi yaşayın, biz de Sovyetler Birliği'nde istediğimiz gibi yaşayalım siz Amerika'yı yönetin, biz Sovyetler Birliği'ni yönetelim. Bir keresinde bir delegasyonla İngiliz parlamentosunda bulunduğumda bunu kesin bir dille söylemiştim. Gelin şöyle anlaşalım: Siz İngiltere'yi yönetiyorsunuz, biz de Sovyetler Birliği'ni yönetelim. Eğer birisi diğer halkların öğretmeni rollerine girerse hiçbir sonuç çıkmayacaktır. İşte burada, başka bir halka, başka bir devlete karşı, siz üstünüze almayın ama, öğretmen rolü işe yaramaz. Böyle bir şey söz konusu olamaz. Ve bu yalnızca Sovyetler Birliği ve Birleşik Devletler için geçerli değildir. Şimdi bu en küçük bir ülkeye karşı bile söz konusu olmuyor. Günümüzün diğer bir gerçeği de budur.

Bir zamanlar herşey basitti. Birkaç tane devlet vardı. Onlar becerdikleri ölçüde çıkarlarını dengelerlerdi, dengeleyemediklerinde de savaşırlardı. Ve uluslararası ilişkiler bu birkaç devletin çıkarlarının dengelenmesi temelinde kurulurdu. Bir hükümdarlık burada, ikincisi orada, üçüncüsü şurada. Ama bir şimdi bakın, savaş sonrası kırk yılda neler değişti. Gelişmiş kapitalist ülkeler var, sosyalist sistem var. Onlar da gelişmiş çağdaş devletler. Ayrıca Asya, Afrika ve Latin Amerika'da bağımsız gelişme yoluna koyulmuş onlarca devlet var. Onlar da bizden kötü yaşamak istemiyorlar. Ama açlık ve hastalıklar içinde kıvranıyorlar. Kaynakları gelişmiş devletlere akıyor, eşitsiz değişim yoluyla bu gelişmiş devletlerin

ulusal gelirine karışıyor. Gelişmekte olan ülkeler buna boyun eğmek istemiyorlar. Bir zamanlar ünlü bir İngiliz diplomatı, İngiltere'nin ebedi dostları yoktur, yalnızca ebedi çıkarları vardır, bunlar İngiliz çıkarlarıdır demişti. İngiltere'nin dış politikası bu temelde kurulmuştu. Ama şimdi sizin çıkarlarınız var, bizim çıkarlarımız var, diğer gelişmiş ülkelerin çıkarları da var. Afrikalıların ve Asyalıların çıkarları da var, hem belki de daha yakıcı. Böyleyken yalnızca bizim ve sizin çıkarlarınızı gözönüne alıp milyonlarca insanın çıkarlarını gözardı ederek ilişkileri ayarlayanın mümkün olduğunu söyleyebilir misiniz? Mümkün değildir. Şimdi böyle bir şey gerçek dışıdır. İşte çağımızın bir başka gerçekliği de budur. İşte bizim başka kategorilerle düşünülmesi gerektiğini söylememizin nedeni budur. Dış politikaya imparatorluk konumlarından bakma çağı kapan dı. Ne Sovyetler Birliği ne de Birleşik Devlet kendi görüşlerini başkalarına zorla dayatamaz. Belirli bir süre için baskı yapmak, zorlamak, satın almak, kırmak, yıkmak mümkündür. Ancak yalnızca belirli bir süre için. Uzun vadeli politika açısından hiç kimse bir diğerini kendi hükümü altına alamaz. O halde tek bir yol kalıyor: Eşit ilişkiler. İşte hepimizin kavraması gereken bu. Demin sözünü ettiğim gerçeklerle birlikte -nükleer silah, ekoloji, bilimsel-teknik devrim, enformasyon olanakları- bu da birbirimize ve herkese karşı saygılı davranmamızı gerektiriyor.

İşte dünyamızın görünümü böyle: Karmaşık, ama umutsuz değil. Bizce herşey çözülebilir, ama herkes bu dünyada kendi rolünün ne olduğunu yenibaştan düşünmeli ve sorumlu davranmalıdır.

Bundan dolayı biz görüşmelerde, örneğin sizin hükümetinizin Cenevre'de ya da başka yerlerdeki görüşmelerde, önerilerimizi getirirken, yalnız Sovyetler Birliği'nin çıkarlarını gözönüne alıp, karşıdakinin çıkarlarını gözardı edersek hiçbir anlaşmaya varılamayacağı gerçeğinden hareket ediyoruz. Amerikan tarafını da aynı konuma, bize karşı aynı yaklaşımı göstermeye çağırıyoruz. Çünkü biz üstünlük politikasına ve güvenliğimizin çiğnenmesine göz yummayız. Biz de ABD'nin güvenliğine zarar vermek istemiyoruz. Eğer her iki tarafın da yaklaşımı böyle olursa Sovyet-Amerikan işbirliğinin tüm doğrultularında kesin bir ilerleme mümkün olacaktır, Bu olanaklıdır dostlar, olanaklıdır.

Bundan korkanlar var. Ya askersel sanayi kompleksi ne yapacak o zaman? Bu iş kaç kişiyi besliyor, gelir kazandırıyor. Size bizim görüşümüzü söyleyeyim: Askersel sanayi kompleksinde her çalış-

ma yeri için sivil sanayiden iki-üç kat fazla harcama yapılıyor, yani onun yerine üç çalışma yeri yaratmak mümkün. Bu birincisi. İkincisi, daha bugünden askersel ekonominin sektörleri sivil sektörlerle bağlıdır, onlara yönelik çok şey üretmektedir. Demek ki bir kesişme noktası vardır ve onlar olanaklarını barışçıl amaçlarla kullanabilirler. Üçüncüsü, sizle biz kaynaklarımızı ve bilimsel ve entelektüel potansiyelimizi birleştirerek büyük ortak programlar yaratabiliriz, birlikte düşünüp bu potansiyeli geliştirebiliriz.

Biz Amerikalıların dünyadaki çıkarlarını yoketmek, varolan barışçıl ekonomik bağlantılarını baltalamak istemiyoruz. Bizim planlarımızda böyle şeylere yer yoktur. Bu bizim açımızdan ciddiyetsizlik olurdu. Bu politika değil maceradır, bizse hiçbir zaman maceralara atılmayacağız.

Bununla birlikte görüşlerimizi kesin bir biçimde ortaya koyacağız ve onları kendi halkımızın önünde, Amerikan halkı önünde ve bütün dünya önünde savunacağız. Amerikan tarafını da buna davet ediyoruz.

Yeni yetişen kuşakları da böyle saygılı bir yaklaşımla yetiştirmek gereklidir. Bu noktada öğretmen, okulun rolü büyüktür. Bu konuda bizde, Sovyetler Birliği'nde Amerikalılara karşı nefret, Amerika'ya karşı saygısızlık propagandası yoktur. Bizde böyle bir şeyi ne politikada, ne de öğretimde hiçbir yerde bulamazsınız. Biz aynı görüşte olmadığımız politikayı eleştiriyoruz. Bu başka bir iştir. Bu hiç de Amerikan halkına karşı saygısızlık ettiğimiz anlamına gelmez.

Dil konusuna gelince. Bu konuya dönmek istiyorum. Bizde İngilizce bambaşka ölçülerde öğrenilir. İngilizce öğrenimi ilkokulun 4. sınıfından başlar (özel uzmanlaşma okulları hariç). Bu işi uzun zamandan beri ve sistemli olarak yürütüyoruz. Şimdi 4.-10. sınıflar arası öğrencilerin yüzde 50'sinden fazlası İngilizce öğreniyor. Bu milyonlarca insan eder. Kuşkusuz pratik yapma yetersizdir, konuşmadan dil tam anlamıyla öğrenilemez. Ancak genel olarak bizde bu iş ciddi biçimde örgütlenmiştir. En azından çocuklar okuyabilirler, çoğu konuşmasını da beceriyor. Hiç olmasa en temel şeyleri.

Gördüğünüz gibi bu konuda bizde Amerikalılara karşı tepeden bakma sözkonusu değildir. Ama sizde Rusçanın bu kadar az öğretilmesi sizin çok kibirli olduğunuzu, tepeden baktığınızı göstermiyor mu acaba diye düşündüm. Ülkelerimizde genel olarak so-

venizmin her türlü görünüm biçiminden olduğu gibi bundan da kaçınmak gerekir, hele sahip olduğumuz gücü gözönüne alırsak. Şovenizm politikaya zararlı öğeler taşıyabilir. Biz buna kendi açımızdan dikkat ediyoruz. Sizin için ise bunu bir dilek olarak ifade ediyorum. Umarım darılmazsınız.

İnsanların ilişkisi, dolaysız bir ilişki büyük bir iştir. Bu olmadan, halklar arasında güçlü bir ilişki ve karşılıklı anlayış olmadan politika da fazla işe yaramaz. Ama bu konuda Amerika tarafından pek çok duvar örülmüş durumdadır. Örneğin sizinle doğru dürüst bir ticaret yaptığımız söylenemez. Biz tahıl satın alıyoruz. Ama bu artık hiç olmazsa belirli bir ticari ilişkiyi sürdürmek için, yoksa ilişkiler tümüyle kesilecek. Ancak yakında bizim tahıl almamız zorunluluğunun ortadan kalkacağı bir durum ortaya çıkabilir. Üstelik biz tahılı rahatlıkla başka bir ülkeden de alabilirdik. Onun dışında aramızdaki ticaret pratikte sıfır düzeyinde. Çok az sayıda bazı mallarımız Amerikan pazarına girebildi, ama hemen bundan rahatsız oldular, kısıtlamak, yasaklamak için önlemler alıyorlar. Bizimle ticaretin gelişmesini engellemek için o kadar çok yasal düzenlemeleriniz var ki.

Aslında genel olarak siz bizsiz yaşıyorsunuz, biz de sizsiz yaşayabiliriz ticari açıdan. Ama dünyada pek çok şeyin bizlere ve karşılıklı anlaşmamıza bağlı olduğunu düşünürsek, bu karşılıklı anlayışın normal biçimde gelişmesi, derinleşmesi gerektiğini, bunun da ticaretin güçlenmesini gerektirdiğini görebiliriz. Böylesi, normal ve ilginç bir durum olabilirdi.

ABD tarafından açıklık ve karşılıklı alışverişe gitme isteği yok. Böyle bir tavır yok. Eğer bir yerlerde Sovyetler Birliği'nden birşeyler koparmak mümkünse orada: Evet. Karşılıklı çıkar durumunda: Hayır.

Yeri gelmişken sizin işadamlarının ticaretten yana olduklarını belirtiyim. Kaç kez onlarla karşılaştım, hepsi ilişkilerin gelişmesinden yana. Sorun politikacılar. Umarız ticaret yapmanın da gerekli olduğunu onlar da anlarlar. Çünkü ticaret yapılırken barış üzerine, halkların yaşamı üzerine, onların rahatı v.b. üzerine düşünülür. Ve ülkeler ekonomik olarak birbirlerine ne kadar bağlı olurlarsa birbirlerine karşı politikada attıkları adımlar da o ölçüde ölçülü olur. Bütün bunlar birbirleriyle bağlıdır. Ancak günümüz politikacılarında böyle bir görüş yok.

Belki bu konuda bizim de biraz, hatta belki önemli derecede sorumluluğumuz vardır. Belki biz ticaret yapmasını beceremiyor-

ruz. Belki de o olmadan da idare ettiğimiz için fazla çaba göstermiyoruz.

Şimdi Birleşik Devletler ile aramızda genel olarak yoğun bir politik diyalog sürüyor. Biz bu gelişmeyi selamlıyoruz. Yakında E.Şeverdnadze ile G.Shults'un görüşmesi olacak. Çok ciddi bir konuşma olacağına inanıyorum. Biz herşeye karşın minimum olarak orta ve operatif-taktik roketler üzerine anlaşmaya varılabileceğini umuyoruz kısa süre önce stratejik silahlar üzerine yeni öneriler getirmiştik. Bunlar ülkelerimizin çıkarlarını ve ilişkilerini dolaysız etkileyen gelişmelerdir.

Rekjavik'de yakınlaştığımız şeylerin çoğunu gerçekleştirmek gerek. Biz bu doğrultuyu sürdürmeye hazırız. Yeterince sabırlıyız. Şimdi de yarın da anlaşmaya varılması için çalışacağız. Amerika'da tüm politik çevrelerle işbirliğine hazırız. Onları sevdiklerimiz ve sevmediklerimiz, saydıklarımız ve saymadıklarımız diye ayırmayacağız. Gerçekler ortada ve onları hesaba katmak gerekiyor. Yoksa politika bir atış tahtasına, belirsizliğe, uydurmalara dönüşür. Böyle Politika yapılmaz. Hele Birleşik Devletler ve Sovyetler Birliği gibi

Herhalde artık konuşmamı bitirmem gerekiyor. Yoksa burada basın görevlileri de var, biliyormusunuz, ne derler? Genel Sekreter en barışçı mesleğin temsilcilerini, öğretmenleri davet etti ve kızıl propagandasını yapmaya başladı. (Salonda canlanma. Gülmeler) Neyse, canları sağolsun. Yeri gelmişken basının da gelişmeleri daha iyi anlamaya başladığını, daha sorumlu davranmaya başladığını belirtiyim.

Sizle görüştüğüme çok memnun oldum. Ülkemize Rusçayı öğrenme göreviyle geldiniz, hoş geldiniz. Eğer yine gelerseniz, herhalde ülkemizi daha farklı bir durumda bulacaksınız. Bir şeyler daha eklenir, yeni birşeyler daha çıkar ortaya. Başka bir ülkede olan yenilikleri öğrenmek her zaman ilginç bir iştir. Bu, mesleğinizi Rusça öğretimiyle bağlamışsanız sizin için daha da önemlidir. Yalnızca akademik olarak, soyut olarak dil öğretilmez. O dilin ülkesini, halkını, nasıl yaşadığını, ne gibi özelemleri olduğunu bilmek gerek. Bu gerçeklerden hiç bir yere kaçamazsınız, tabii eğer seçtiğiniz yoldan vaz geçmezseniz. Bundan dolayı tekrar bize, Sovyetler Birliği'ne hoş geldiniz.

Biz yenilenme hareketini sürdüreceğiz. Bu bizim çok önemli bir işimiz. Çok ciddi. Tüm toplumu ilgilendiriyor. Öncekinden daha iyi yaşamak istiyoruz. Yalnızca daha çok yemek, daha fazla elbise sahibi olmak anlamında değil. Daha iyi yaşamak herşeyden önce insanın toplumda kendisini eskisinden daha iyi hissetmesidir. Maddi koşullar çok önemlidir, ama aslında böylesi koşullar genel olarak vardır.

Sizde daha iyi, bizde daha farklı bir düzeyde. Sizin de bizim de kendimize özgü üstün yönlerimiz var. Bizde insan sosyal olarak koruma altındadır. Kendi geleceğinden ve çocuklarının geleceğinden emindir. Biz herşeyi kendi modelimize göre yapacağız. Bize sağdan soldan tavsiye veriyorlar, öyle yapmıyorsunuz, şöyle yapın diyorlar. Bunlar arasında Moskova'da bulunan pek çok yabancı gazeteci de var. Amerikalı politologlar ve ekonomisler de var. Onların tavsiyeleri genel olarak Amerikan değerlerinin kullanılmasına yöneliktir. Biz ise bildiğimiz gibi, yaşamak istiyoruz. Öyle de yaşayacağız.

Biz insanın sosyal yönden korunması mekanizmasını zayıflatmadan ilerleyebiliriz. Onda dolayı bize yalnızca kar, yalnızca çıplak bir üretim verimliliği yetmiyor. Bize hem bu gerek hem de bunun insanların sokağa atılması olmadan, onların işlerinin korunması ve iyileştirilmesi ile birlikte sağlanması gerek.

Neyse planlarımızın detallerine daha fazla girmeyeyim. (Salonda canlanma). Bunu gelecek sefere bırakalım.

Moskova'da iyi zaman geçirmenizi ve ülkenize iyi yolculuklar diliyorum. Dostlarınıza, ailelerinize, öğretmenlere, öğrencilere en içten dostluk selamlarımızı iletin. Amerikan basınının temsilcilerinin de aramızda bulunmasından yararlanarak Amerika halkına en iyi duygularımı ve dileklerimi iletıyorum.(Alkışlar)

70. yaşımızı kutlayacağımız Kasım ayında burada olmaya çalışın Amerika Birleşik Devletleri'nde diğer dostlarımızı da davet ediyoruz. (Alkışlar).

Görüşmede SBKP MK Sekreteri A.Dobrinin, SBKP MK bilim ve öğrenim kürsüleri Bölüm şefi V.Grigoryev ve SSCB eğitim bakanı yardımcısı M.Jurovleva da hazır bulundular.

Derinlemesine Bir Toplumsal Devrim Yürürlüktedir

Moskova'da Ekim devriminin 70. yılı dolayısıyla düzenlenen ve tüm dünyadan 178 parti ve hareketin temsilcilerinin katıldığı iki günlük toplantının açılışında M.Gorbaçov'un yaptığı konuşma (4 Kasım 1987)

Sayın yoldaşlar ve arkadaşlar,

Sizleri yeniden selamlıyorum, bu sefer, her açıdan alışlagelmişin dışında olan ve günümüz dünyasında meydana gelmekte olan köklü değişiklikleri yansıtan toplantımıza katılanlar olarak selamlıyorum.

Bu fırsattan yararlanarak, sizlere, kutlamalarımıza katılmak üzere geldiğiniz için teşekkür etmek istiyorum. Bu bizim için büyük bir onur ve destektir.

Yoldaşlar! Oktobr'un 70. yıldönümü dolayısıyla düzenlenen törende hepiniz vardınız. Bu nedenle, kendi işlerimizden bir kere daha bahsetmeme gerek kalmıyor. Konuşmamda söylemiş olduklarımın yerine, burada, bazı düşünceleri dile getireceğim.

Ekim devriminin başlattığı güçlü devrimci dalga Avrupa'da ve dünyada, yatışmaya başladığı sıralarda, hareketi, pek çoğunun Ekim devriminin elle tutulacak kadar yakınlıktırıldığını sandıkları, hedeflere götürecek yolun ne kadar karmaşık olduğunu herkesten önce Lenin gördü. Lenin'in başlangıçta sadece politik ya da sırf diplomatik bir fikir olan barış içinde yanyana yaşama ("barış içinde birarada yaşama") fikri, yine Lenin'in NEP anlayışıyla çağımızın temel yasalarından birisi durumuna geldi.

Bununla birlikte, daha sonra, kimi zaman başka fikirler daha ağır bastı. Ama bugün artık, kimi zaman gerçeklerin yerine ülküleri

çıkış noktası yapan, tarihi yanıltma girişimlerinin üstesinden kesinlikle gelinmiştir.

Uluslararası gelişmenin bütün savaş sonrası dönemde biriken ve olgunlaşan özellikleri 80'li yıllarda iyice belirginleşmiştir. Bunlar, herşeyden önce, insanlığın yaşamını sürdürmesi sorununu en ön sıraya çıkaran nükleer çağın özellikleridir. Daha sonra, bunlar, itici gücü bilimsel-teknik devrim olan, uluslararası ekonomik ilişkilerin karmaşıklaşması ve yeryüzündeki ülke ve halkların birbirlerine karşılıklı bağımlılıklarının artması, ayrıca dünyanın karmaşıklığının çokyanlılığı ve çelişkililiği içinde oluşması sürecinin özellikleridir. Son olarak, bu, insanların kendilerini tehlikelere, günümüz yaşamının hızına ve gerginliklerine kendini uyarlama konusundaki biyolojik yeteneğine bir meydan okuma olan global sorunların keskinleşmesidir.

Bütün bunlar, barış içinde yanyana yaşama fikrinin yeni bir tarzda kendini göstermesine yol açıyor. Bu ise, politik hareketlerin kendi görevlerini yeniden tahlil etmelerini, bunlar üzerinde yeniden derinlemesine düşünmelerini, varolan ideolojik şemaların ve klişelerin üstesinden gelinmesini gerekli kılıyor.

Bu kolay birşey değildir. Hiç kimsenin elinde hazır reçeteler yoktur. Günümüzün çelişkili dünyasının oluşturduğu labirentten çıkış yolunu gösterecek Ariadne'nin ipine hiç kimse sahip değildir. Biz, yeni düşünce ile ilgili görüşlerimizi açıklarken, hiçbir şekilde, akıl taşını bulduğumuz iddiasında değiliz. Biz, insanlığın bugünkü "mayın tarlasından" 21. yüzyıla atom silahsız ve şiddetsiz bir yüzyıla, götürecek yolları arıyoruz.

Tarihsel açıdan bakıldığında, ve uygarlığın gelişmesi sırasında ortaya çıkmış olan kritik noktaların üstesinden gelinmesine belirleyici katkıyı yapan kuşkusuz ki sosyalizm olacaktır, biz bu kanıdayız. İnsanlığın ilkesel bakımdan başka, kurtarıcı bir basamağa yükselmesini olanaklı kılacak Hegel'ci "limit"i etkili bir şekilde arama, çıkarlar dengesini etkileme yeteneğine potansiyel bir şekilde sahip olan bu toplum düzenidir. Sosyalizmin potansiyeli kendisini tam olarak ortaya koymuş olmaktan uzaktır.

Aslında, kökeni Ekim'de bulunan **son derece derinlemesine bir toplumsal devrim yürürlüktedir**. Ama bu devrimin süresi, yeni niteliği ve düzensizliği, ilerlemelerle "gerilemeler" in bir arada bulunması, devrim süreçleriyle evrim süreçlerinin birbirlerinin yerini alması ve aralarındaki karşılıklı ilişki, her türlü mantıksal, eski ders kitaplarına göre oluşturulmuş ve yaşama yabancı şemayı kullanılmaz kılıyor.

Çağın toplumsal hareketinin mantığı gittikçe daha açık bir şekilde ortaya çıkıyor. Bu mantığın özü, sömürü toplumunun, gerek madde- sel gerekse tinsel bakımdan saygınlığını yitirmesidir.

Ne sosyalizmin tarihindeki olumsuz anlar, ne Marksizm karşıtlarının yazdıkları kütüphaneler dolusu kitaplar, ne de dünyadaki ideolojik polemğin keskinliği ve inceliği, **kapitalizme tek bir alternatif olduğu** vargısını yalanlayamadı. Bu alternatif sosyalizmdir.

Bununla birlikte, gelişmenin oynaklığı sürüyor. Tarih helezonundaki her bir yeni dönümde, eski dünyanın güçleri o anki en tehlikeli çelişkilere karşıkoyma ve kendi egemenliklerini uzatma olanağını buluyorlar. Örneğin, bilimsel-teknik devrimden kapitalizm tarafından yararlanılmasında böyle olmuştur. Kuşkusuz ki, her bir yeni aşamada kapitalist toplum düzeninin uzlaşmaz iç çelişkileri yeniden üretiliyor, ama her seferinde başka, yeni bir tarzda üretiliyor.

Bununla birlikte, bilimsel-teknik devrimin yeni teknolojik aşaması henüz iyice başındadır, bunun kapitalist tarzda kullanılmasının yol açacağı sonuçların en ağırlıkları daha sonra görülecektir. Bu sorunsalın teorik temellerinin araştırılması da henüz yeni başlamaktadır. Kapitalizmin genel bunalımının sürekli derinleştiği şeklindeki alışılmış formülün ardında, ilk defa olarak, üretim tarzındaki süreçlerin özü net olmayan bir şekilde görülmeye başlıyor, politik öngörü olarak ise hiçbir şey söylenmemektedir.

Süreçler hakkında bilgi edinilmesinde yeni bir niteliğe ulaşılmasını güçleştiren bir başka şey ise, reel sosyalizmin teknolojik gelişmede şimdiye kadar kapitalizmin gerisinde kalması oldu. Bu geri kalmışlığın üstesinden gelmenin önkoşulları, sosyalist toplumun devrimci yenilenmesi, niteliksel bakımdan yeni bir duruma geçmesi sırasında oluşuyor. Toplumsal bir alternatif arayanlara yardımcı olacak olan, bu geleceğin toplumdur, sosyalizmin daha yüksek bir tipidir.

Konuşmamda, kapitalizmin yasallıklarının özellikle tehlikeli iki belirtisini saptadığının farkına varmışsınızdır. Bu iki tehlikeli belirti, militaristleşme ve gelişmekte olan ülkelerle eşitsiz değişimdir. Ama bunlar ancak, ilgili devlet politikalarının uygulanmasıyla mümkün olmaktadır. Ve "Sovyet tehdidi" korkusu sürdükçe, önce gelen ulusal çıkarlar ve ikinci derecede çıkarlar olduğu kanısı, dünya politikasında ve ekonomisinde "öznel" ve "nesnel" olduğu, yani yeni-sömürgeciğe bir alan bulunduğu kanısı kafalarda durdukça, bu politika batıda desteklenecektir.

Bizdeki yenilenmenin uluslararası alanda yol açtığı bütün sonuçlar "Sovyet tehdidi" korkusunu bir kenara itiyor ve militarizm politik haklılığını yitiriyor. Kaynakların silahlanma için çarçur edilmesi ne kadar kabul edilemez ve felaketengiz birşeyse, ekolojik tehlike ve, bilimsel-teknik devrimin yeni aşamasında eskisine göre bambaşka boyutlarda bir sorun durumuna gelen, gittikçe artan işsizlik

de gittikçe belirginleşiyor. Silahlanmanın getirdiği aşırı yükler, astronomik devlet borçları ve hegemonyacı ekonomik bencilik karşısında dayanamayan finans sisteminden de tehlike işaretleri geliyor.

Öte yandan, içinde bulunduğumuz aşamada "Üçüncü Dünya" da oluşmakta olan -"Üçüncü Dünya teriminin anlamı konusunda, benden önceki konuşmacı Ram R. Ram ile aynı kanıdayım- yeni kurtuluş itkisi, gelişmekte olan ülkeler uluslararası ekonomik ilişkilerde eşit haklı bir statü elde etmedikleri takdirde, yeni bir uluslararası ekonomik düzen fikrinin gerçekleştirilmesine girişilmediği takdirde ve "gelişme için silahsızlanma" görevi pratikte yerine getirilmeğe başlanmadığı takdirde, patlama tehlikesi gösteriyor.

Uygarlığın olması ya da olmaması sorusunu soran, dünyada olup biten herşeyi etkileyen "kritik kütle"nin oluşması konusundaki dünya çapındaki süreç de aynı doğrultularla ilerliyor.

Bugün artık dünyanın gelişmesi sadece, birbirine karşıt iki toplumsal sistemin mücadelesi açısından değerlendirilemez. Bu gelişmenin diyalektiği kendisini, çok sayıda faktörün birliği, çatışması, yarışması ve karşılıklı etkileşimi olarak gösteriyor. Bu farklı toplumların karşılıklı etkileşimi içersinde, herbir toplum varolma sınavından geçmek zorundadır. Kuşkusuz ki bu, hiçbir şekilde, birleşme, hiçbir şekilde konverjans anlamına gelmemektedir.

Sosyalizmin gerçek değerlerinin tek bir virgülden vazgeçmeyeceğiz. Tam tersine, bu değerleri zenginleştireceğiz ve bu arada, düzenimizin insancıl anlamını çarpıtmış olan herşeyden kendimizi kurtaracağız. Böyle yapmakla, hiç de sınıf karşıtımızın bizi "bağırına basmasını" amaçlıyoruz. Buna hiçbir şekilde ihtiyacımız yok. Bizim hesabımız, yaşamın sınıf karşıtımızı gerçekleri hesaba katmaya, hepimizin aynı sandalda yer aldığımızı ve sandalın alabora olmamasını sağlayacak şekilde davranmamız gerektiğini kavramaya zorlamasıdır.

Bu gidiş sırasında, sosyalizm için bir toplum düzeni olarak sınıf çıkarları ile insanlığın genel çıkarları, deyim yerindeyse, eriyip bütünleşiyorlar. Kapitalizm için de yanyana yaşamaktan ve yarışmadan başka akılcı yol yoktur.

Ekolojik bir "enfarktüs" tehlikesi ancak birlikte zayıflatılabilir ve engellenebilir. Bu sorun uzun zamandan beri uluslararası bir sorun durumuna gelmiştir. Tek başına, enerji sorunu hiç de köklü bir şekilde çözülemez ve dünya denizlerinin zenginlikleri ise hiçbir şekilde kullanıma açılmaz. Nihayet, dünya çevresindeki uzayın yüksekliklerinde, daha uzaklarda güneş çevresindeki uzayda ve yıldızlar acununda (kozmosunda) adımlar atmak için, insanlığın kollektif aklına ihtiyaç vardır.

Bu anlamda, günümüz ilerici güçlerinin uluslararası sorumluluğu-

nun olağanüstü yüksek olduğu görülmektedir. Bu güçler arasında **komünist hareket** de saygın ve yüksek değer biçilen bir yer tutmaktadır ve tutacaktır.

SBKP'nin temsilcisi olarak, önceki günkü konuşmamda bu konuda söylemiş olduğuma birkaç söz eklemek istiyorum. Günümüz dünyasındaki pekçok şey gibi, komünist hareketin de bir yenilenmeye, niteliksel değişikliklere ihtiyacı var.

Komünist hareketin sadece ulusal değil, özü gereği uluslararası bir güç olması bugün özellikle önemlidir. Günümüz insanlığının böylesi bir güce ivedi olarak ihtiyacı vardır. SBKP'ye gelince, SBKP, planlarını ve ülke içiyle ilgili etkinliklerini uluslararası bağlamı dışarıda bırakarak ya da hiç de, bunların bizimle fikir ve amaç birliği yapanlar için ve tüm ilerici güçler için taşıdığı ya da taşıyabileceği önemden kopuk bir şekilde hazırlamıyor. Durgunluk döneminde sosyalizmin uluslararası alandaki itkisinin nasıl zayıfladığı bizim kendimize indirilmiş sert bir darbe oldu. Böyle bakıldığında, SSCB'de yenilenme bu görüş açısından da olgunlaştı. Yeni aşamdaki işimizin öneminin, sadece dünya çapında ekonomi ve politika açısından değil, aynı zamanda sosyalizm, demokrasi ve ilerleme güçlerinin moral desteği açısından da tam bilincindeyiz.

Ama, ülkelerimizde birbirlerine koşut olarak giden faaliyetler yeterli değildir. Kuşkusuz ki modern biçimlerde olacak bir birlikte faaliyet de gereklidir. Deyim yerindeyse, ilerici güçler arasında daha yetkinleşmiş bir **karşılıklı ilişkiler kültürü** zorunludur. Bu, bütün çok yanlı deneyimlerin toplanmasını olanaklı kılacak ve çevrenin bütün çokyanlılığı ve çelişkiliği ile anlaşılmasına hizmet edecek bir kültürdür. "Herşeyi bilirim kabalığı", yeni sorunları kavrayamama korkusuyla akrabadır. Öteki görüşleri kısa yoldan reddetme konusundaki kemikleşmiş alışkanlıktan ileri gelir. Bu şekilde hiçbir diyaloga, hiçbir yaratıcı tartışmaya varılamaz ve özellikle önemli olan, bu arada davaya zarar verilir.

Marks ve Engels tarafından hazırlanmış bütün tezleri bu yüzyılın başında emperyalizm çağına dogmatik bir şekilde aktarmak ne kadar az olanaklı idiyse, günümüzü ellili, altmışlı ve hatta kimi zaman otuzlu yıllardan kalma postüla'larla (kanıtlanamamış tezlerle) değerlendiren benzeri bir yöntem başvurmamak da o kadar daha az olanaklıdır. Gerekli olan, bizden öncekilerin insanoğlunun toplumsal kurtuluşu adına yaratmış oldukları teorik miras üzerinde yeni bir şekilde derinlemesine düşünmektir. Böylesi bir derinlemesine düşünme, yeni gerçekleri doğru bir şekilde tahlil etmeyi ve bundan en uygun politik sonuçları çıkartmayı olanaklı kılar.

Uzlaşmaz çelişkiler içeren topluma ve yeryüzündeki çatışma ve

gerginliğe programatik bir alternatif aranması, pekçok soruna cevap bulmayı da beraberinde getirecektir. Partimiz, partinin teorik ve bilimsel güçleri, bu sorunları ciddi bir şekilde tartışmaya başladılar. Ve bu işi, başka bir zamanın ve başka yaratıcı etkinlik olanaklarının bir ürünü olan düşünce ve şemalardan arınmış olarak yapıyorlar.

Biz sadece kardeş partileri, komünistleri değil aynı zamanda sosyalistleri, sosyaldemokratları ve Labour'cuları (işçi partileri), onların yanısıra, öteki politik düşünce ve davranış doğrultularının temsilcilerini, insan ruhunun yarattığı şeylere kıymet veren ve bunları gelecek kuşaklar için koruyup kullanmak isteyen herkesi işbirliğine ve birlikte arayışa çağırıyoruz. Uygarlığın yenilenmesi ile insanlığın yaşamını sürdürmesi görevinin içiçe geçtiği yeni durumun anlaşılması için bu iş dirimsel önemdedir.

Yeni düşünce aynı zamanda yeni bir moral ve yeni bir psikoloji anlamına geliyor. Yeni düşünce, ülkesinin yurttaşı olarak, partisinin üyesi olarak her bir insanın eskiden beri alışlagelmiş ilerici ulusal hareketten birisi olarak kalmasına, ama aynı zamanda, bir bütün olarak dünyanın nasıl gözükmesi gerektiği ve herşeyden önce dünyanın varolması gerekip gerekmediği konusundaki sorumluluğunun bilincinde olmasına yöneliktir.

TÜSTAV